

118103

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Θ. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ ΒΛΑΧΟΦΩΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΚΑΙ

Η ΡΩΜΟΥΝΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς ἡμερηίδος «Τὸ Κράτος»

1905

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Α. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΕΣ

— Η Τριανταμία επί μέδων των αλώνων.
— Ημερ. Κελλας Ρωμαιοί Ρωμαιοί και Φράγκοι.
— Αφαιρέσεις των κειμένων υφιστάμενων.
1898.

— Ουλάνισκ. — Σύνταγμα κτηνοτροφικών φημάτων.
— Εργ. της Ελληνικής Βιβλιοθήκης. 1881.
— Ιστορία της Ελληνικής Βιβλιοθήκης.
— Τόμος Α' επί της Ελληνικής Βιβλιοθήκης. 1898.
— Τόμος Β' επί της Ελληνικής Βιβλιοθήκης. 1898.

ΟΙ ΒΛΑΧΟΦΩΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΚΑΙ

Η ΡΩΜΟΥΝΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

— Ο τόπος της Ελληνικής και της Ελληνικής.
— Η Ελληνική και της Ελληνικής. 1900.
— Η Ελληνική και της Ελληνικής. 1900.
— Η Ελληνική και της Ελληνικής. 1900.
— Η Ελληνική και της Ελληνικής. 1900.

— Η Ελληνική και της Ελληνικής. 1900.
— Η Ελληνική και της Ελληνικής. 1900.
— Η Ελληνική και της Ελληνικής. 1900.
— Η Ελληνική και της Ελληνικής. 1900.
— Η Ελληνική και της Ελληνικής. 1900.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

Ἡ Γυμναστικὴ διὰ μέδου τῶν αἰώνων.

— Παρ' Ἑλλῆσι, Ρωμαίοις, Βυζαντινοῖς καὶ Φράγκοις.

— Ἀρματωλικοὶ καὶ νεώτεροι χρόνοι. Μετὰ εἰκόνων. 1896.

Θαλασδιδιὰ. — Συλλογὴ πατριωτικῶν ἑορμάτων πρὸς τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας. 1887.

Ἱστορία τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου. — Τόμος Α' εἰς μέγα ὄγδον, σελ. 526 μετὰ χαρτῶν. 1897.

Ἱστορία τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου. — Τόμος Β' εἰς μέγα ὄγδον, σελ. 367 μετὰ χαρτῶν χρωματιστῶν τῶν κινήσεων τῶν ἀντιπάλων στρατῶν κτλ. 1898. Ἀμφότεροι οἱ τόμοι δεδεμένοι φρ. χρ. 25.

Τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα καὶ ἡ ἐργείος παραγωγὴ τῆς Θεσσαλίας. — Μελέτη οἰκονομική. 1903.

Ὁ τύπος ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ ἐπίδραδις αὐτοῦ ἐπὶ τῶν δημοσίων ὑποθέσεων. 1903.

Ἱστορία 15 αἰώνων. Ἑλληνισμὸς καὶ Βουλγαρισμὸς. 1903.

Σχέδιον ἐθνικῆς ἐνεργείας ἐν Μακεδονίᾳ. 1903.

Ἡ Μακεδονία καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς. Ἡ δύναμις καὶ τὰ δίκαια αὐτοῦ. — Γαλλιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ, μετὰ εἰκόνων καὶ ἐθνογραφικοῦ χρωματιστοῦ χάρτου τῆς Μακεδονίας. 1904. Εἰς 16ον φρ. χρ. 5.

Ἐπιτολαὶ ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος. Γαλλιστὶ καὶ ἑλληνιστὶ. 1904. Δραχ. 2.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Θ. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ ΒΛΑΧΟΦΩΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΚΑΙ

Η ΡΩΜΟΥΝΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς ἐφημερίδος «Τὸ Κράτος»

1905

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Θ. ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΙ ΒΛΑΧΟΦΟΝΟΙ

ΕΛΛΗΝΕΣ

Η ΡΩΜΟΥΝΙΚΗ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΣΙΑΝΘΑ Ψ

118103

1805

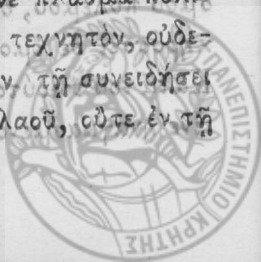

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ Ρωμουνία, ἐπανελθοῦσα εἰς τὴν πρὸ τοῦ ἔτους 1900 Μακεδονικὴν αὐτῆς πολιτικὴν, ἣν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Ρωμουνικῆς βουλῆς τοσοῦτον ἐπισήμως διὰ στόματος τοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας ὑπουργοῦ αὐτῆς εἶχεν ἀποκηρύξει, ἐδημιούργησε ζήτημα ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἐθνοφυλετικὸν ἐν Μακεδονίᾳ, κατ' οὐδὲν διαφέρον τῆς ἐν ἔτει 1860 ἀρξαμένης βουλγαρικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀνταρσίας καὶ τοῦ μετέπειτα φυλετικοῦ κατὰ τοῦ ἐλληνισμοῦ πολέμου, ὅστις ἔκτοτε ἐξακολουθεῖ, κηρύσσει δὲ ὅμοιον ἀγῶνα κατ' αὐτοῦ. Κατὰ τοῦ τοιούτου ἀγῶνος ὁ Ἑλληνισμὸς εἶνε ἡναγχασμένος ν' ἀμυνθῇ καὶ τοσοῦτω

μαλλον, ὅσῳ οὗτος τυγχάνει ἀδικώτερος καὶ ἀναιδέστερος. Διότι ὁ βουλγαρικὸς ἀγὼν βάσιν ἔχει τὴν ἐν Μακεδονίᾳ ὑπαρξίν μεγάλου ἀριθμοῦ Βουλγῶρων, ἣν οὐδεὶς ἐχεφρονῶν δύναται ν' ἀρνηθῇ, ὡς οὐδεὶς καλῶς γνωρίζων τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς περιψύστου ταύτης χώρας δύναται ν' ἀρνηθῇ τὸν ἐλληνικὸν χαρακτῆρα αὐτῆς καὶ τὴν ἐν αὐτῇ ὑπεροχὴν τοῦ ἐλληνικοῦ στοιχείου. Ἀλλ' ἡ Ρωμουνία τὰς ἀξιώσεις αὐτῆς στηρίζει ἐπὶ ἀνυπάρχου στοιχείου, διεκδικοῦσα ὡς Ρωμῶνους χιλιάδας τινὰς Βλάχων, ἐγκατεσπαρμένων μεταξύ τοῦ ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ, οὐδέποτε ἀποτελεσάντων ἴδιον ἔθνος Βλαχικὸν καὶ οὐδέποτε διαδηλωσάντων ἄλλην συνειδήσιν ἐθνικὴν πλὴν τῆς ἐλληνικῆς. Τὸ Ρωμουνικὸν ἄρα ζήτημα εἶνε πλᾶσμα πολιτικὸν καὶ κατασκευάσμα τεχνητὸν, οὐδεμίαν ἔχον θέσιν εὔτε ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ τοῦ Ρωμουνικοῦ λαοῦ, εὔτε ἐν τῇ

συνειδήσει αὐτῶν τῶν διεκδικουμένων
 Βλάχων, πλὴν ὀλίγων ἐξωνυμένων καὶ
 ἀποκεπλανημένων, μὴ ἀποτελούντων οὔτε
 ἓνα καὶ αὐτοτελῆ συνοικισμόν, οὔτε μίαν
 κοινότητα, οὔτε μίαν κώμην. Καὶ τὸ πα-
 ραδοξότατον πάντων, πρὸς ὑποστήριξιν
 τῆς φανταστικῆς καὶ ἀνυπάρχου ταύτης
 Ρωμουνικῆς ἐθνότητος ἐν Μακεδονίᾳ δὲν
 ἐργάζονται κομιτάτα, δὲν δρῶσιν ἐταιρεῖαι
 καὶ ἄτομα ἀπὸ τοῦ ἀφανοῦς ὡς ἐν τῷ
 Βουλγαρικῷ ζητήματι, ἀλλ' αὐτὴ αὐτὴ
 ἡ ἐπίσημος Ρωμουνία ἀπὸ τοῦ φανεροῦ,
 ψηφίζουσα πιστώσεις σημαντικὰς ἐν ταῖς
 Ρωμουνικαῖς Βουλαῖς ὑπὲρ τῶν ἀνυπάρ-
 χτων Βλαχικῶν κοινοτήτων ἐν Μακεδο-
 νίᾳ καὶ ἀξιούσα παρὰ τοῦ Σουλτάνου ν'
 ἀναγνώριση ὡς αὐτοτελεῖς τὰς δῆθεν
 κοινότητας ταύτας, οὐχὶ μόνον ἐπὶ βλάβῃ
 τοῦ ἐλληνισμοῦ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἡπει-
 ρῳ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ σπουδαίᾳ ζημίᾳ καὶ
 μειώσει τῶν ἀπὸ τοῦ κατακτητοῦ καὶ ἐν-
 τεῦθεν προνομίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-

τριαρχείου καὶ αὐτῶν τῶν θεσμίῳν τῆς
Ὁρθοδόξου ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἄξιοι νὰ ἐπι-
βάλῃ τὴν Ρωμουνικὴν γλῶσσαν, ἣν οὐ-
δεὶς Μακεδῶν καὶ οὐδεὶς Βλάχος γνωρίζει.

Ἡ ἀσύστολος αὕτη ἐνέργεια τῆς Ρω-
μουνίας ἐπιβάλλει τὴν ἄμυναν καὶ καθί-
στησι ταύτην ἐπιτακτικὴν. Εἰς τὴν ἄμυ-
ναν δὲ ταύτην συμβόλλωμεν σήμερον διὰ
τῆς ἀνὰ χειρὸς μελέτης περὶ τῶν Βλά-
χων τῆς Μακεδονίας, συνταχθείσης ἐν
εἴδει ὑπομνήματος, ἵνα χρησιμεύσῃ ὅπου
δεῖ.

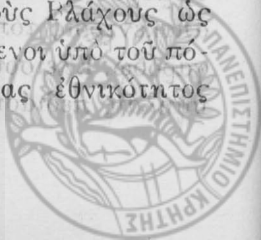
ΟΙ ΒΛΑΧΟΙ

ΚΑΙ Η ΓΛΩΣΣΑ ΑΥΤΩΝ

Οἱ Κουτσόβλαχοι ἢ Ἑλληνόβλαχοι, ὡς χαρακτηριστικώτερον καλοῦνται οἱ Βλαχόφωνοι οὗτοι Ἕλληνες παρ' ἡμῖν, εἰσὶ λαὸς ἐγκατεσπαρμένος ἀπὸ τῶν νοτίων ὑπωρειῶν τοῦ Σκάρδου μέχρι τῶν κλιτύων τῆς Πίνδου τῶν κατερχομένων πρὸς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρον. Κατοικοῦσι δὲ κυρίως τὰ μεσημβρινὰ διαμερίσματα τῆς Μακεδονίας καὶ τὰ μεσημβρινοδυτικὰ ἐν ὄρεινοῖς συνήθως καὶ ἀποκέντροις τόποις ὡς ἐν Νεβέσκη, Μεγαρόβω, Κλεισούρᾳ, Κρουσόβω, ἢ ἐν ταῖς ὑψηλαῖς πεδιάσι, ταῖς σχηματιζομέναις

ὑπὸ τῶν διαφόρων κλυτίων τῆς Πίνδου,
 πέριξ τοῦ Μετσόβου, τοῦ Συρράκου, τῶν
 Καλαρρυτῶν. Ἡ Κορυτζά, ἡ Σίσανη, ἡ
 Κοζάνη, τὰ Βιτώλια, ἡ Μοσχόπολις, τὸ
 Κρούσοβον, τὸ Μεγάροβον, ἡ Κλείσουρα,
 ὁ Μακεδονικὸς Τύρναβος, ἡ Σαμαρίνα,
 τὸ Βλάτσιον, τὰ Γρεβενά, ἡ Νάουσα, τὸ
 Περιβόλιον, ἡ Πρίλαπος, ἡ Βέρροια, ἡ
 Χρούπιτσα, τὸ Γκόπεσι, ἡ Μιλοβίστα, ἡ
 Νεβέσκη. τὸ Μουρίχωβον, ἀποτελοῦσι
 τοὺς κυριωτέρους βλαχικοὺς συνοικι-
 σμοὺς ἐν Μακεδονίᾳ. Ἐν Ἠπείρῳ δὲ οἱ
 Βλάχοι κατοικοῦσι περὶ τὰ δέκα περίπου
 χωρία καὶ οἱ κυριώτεροι αὐτῶν συνοικι-
 σμοὶ εἰσὶ τὸ παραμεθόριον Μέτσοβον, ἡ
 πατρίς τοῦ μεγάλου ἔθνικοῦ εὐεργέτου
 Ἀβέρωφ, οἱ Καλαρρυταί, τὸ Συρράκον,
 καὶ τὰ Ἰωάννινα, ἔνθα εἰσὶν ἐγκατεστη-
 μένοι πλεῖστοι σημαίνοντες Βλάχοι, ἔμ-
 ποροι, ἐπιστήμονες καὶ τραπεζίται. Οἱ
 ἐν Βουκουρεστίῳ θερμοκέφαλοι πατριῶ-
 ται, οἱ διεκδικοῦντες τοὺς Βλάχους ὡς
 ὁμοεθνεῖς καὶ διαφλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ πό-
 θου τῆς δημιουργίας ἰδίας ἐθνικότητος

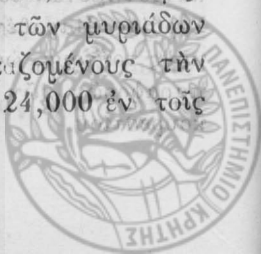

ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἡπείρῳ, δι' οὓς σκο-
ποὺς θέλομεν εἶπῃ προϊούσης τῆς μελέ-
της ταύτης, ἀναδιβάζουσι τὸν βλαχικὸν
πληθυσμὸν εἰς ὀκτακοσίας περίπου χι-
λιάδας*. Τοσούτους τούλάχιστον διεκῆ-

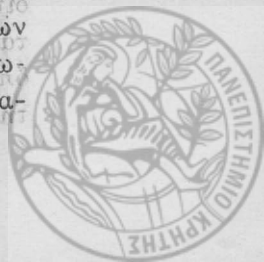
* Ὁ Ρωμοῦνος ὑπουργὸς κ. Χάρετ ἐν
ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν παρισινὸν «Χρό-
νον» ἀναδιβάζει τοὺς Κουτσοβλάχους εἰς
ἐν ἑκατομμύριον. Εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν
ἀναβίβασε τοὺς νοτίους Ρωμοῦνους, ὡς ἀπε-
κάλεσε τοὺς Βλάχους, ἐν τινι ἀγορεύσει αὐ-
τοῦ ἐν τῇ Βουλῇ, ὁ πρωθυπουργὸς κ. Στούρ-
τζας. Ὁ ἀρθρογράφος τέλος τῆς ἐν Βου-
κουρεστίῳ ἐκδιδομένης γαλλοφώνου ἐφημε-
μερίδος «La Roumanie», προσφεύγων εἰς ἀ-
γνώστους ἡμῶν ἰταλικὰς καὶ αὐστριακὰς
στατιστικὰς (;) ὑπολογίζει εἰς ἐν ἑκατομ-
μύριον τοὺς Ρωμοῦνους = Κουτσοβλάχους
νῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, μὴ συμπεριλαμ-
βάνων ἐν αὐτοῖς τὰς 200,000 τῶν Βλάχων
τῆς Θεσσαλίας (!) καὶ τὰς 200,000 τῶν ἐγ-
κατεστημένων τοιούτων τῆς Βουλγαρίας καὶ
Σερβίας. Παραθέτομεν ἐπίτηδες τοὺς αριθ-
μοὺς τούτους, ὡς κάτοπτρον τῶν ἐθνικῶν
παραφροῶν τῶν μεγαλοϊδεατῶν τοῦ Βου-
κουρεστίου.

ρυττεν τοὺς Βλάχους τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ
 Ἀλβανοβλαχικὸν κομιτάτον ἐν τῇ πρὸς
 τοὺς Ἀλβανούς καὶ τοὺς Βλάχους προ-
 κηρύξει αὐτοῦ· εἰς τόσους ἀνεβίβαζεν
 αὐτοὺς ὁ ἐπίδοξος ἡγεμὼν τῆς Ἀλβανίας
 πρίγκηψ Γκίκας, καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ
 συνέπιπτον οἱ ὑπολογισμοὶ τῶν διαφόρων
 σωθινιστῶν πατριωτῶν, οἵτινες ἐσχάτως
 ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ Ρωμουνικοῦ τύπου
 διελάλουν τὴν κατὰ τοῦ ἐλληνισμοῦ νί-
 κην ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ αὐτοκρατορικοῦ
 ἱραδὲ, τοῦ ἀναγνωρίζοντος ὡς ἰδίας καὶ
 ἀνεξαρτήτους τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων (ἐλ-
 ληνικῶν) τὰς ἐν Μακεδονίᾳ βλαχικὰς κοι-
 νότητας. Ὁ Ρωμοῦνος ὑπουργὸς κ. Χά-
 ρετ. ὅστις πρὸ τετραετίας διεκέρυττεν
 ἐπισήμως τὸ ναυάγιον τῆς Ρωμουνικῆς
 προπαγάνδας ἐν Μακεδονίᾳ, ἥδη δὲ προΐ-
 σταται, ἀνακρούσας πρύμναν, τῆς προ-
 παγάνδας ταύτης, ἐν τῷ περιφήμῳ περι-
 τούτων ὑπομνήματι αὐτοῦ, ὑπελόγιζε
 μετριοφρόνως τοὺς ἐκ τῶν μυριάδων
 τούτων τῶν Βλάχων ἀσπάζομένους τὴν
 Ρωμουνικὴν ιδέαν εἰς 124,000 ἐν τοῖς

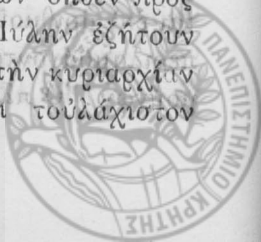

δυσὶ βίλαετίοις τῆς Μακεδονίας, ἐν ᾧ ταυτοχρόνως οἱ πίνακες τῆς σχολικῆς Ρωμουνικῆς κινήσεως ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἔδιδον τὴν γελοιωδεστέραν ἀναλογίαν μεταξὺ τοῦ φανταστικοῦ τούτου πληθυσμοῦ καὶ τῶν φοιτῶντων μαθητῶν. Τὸ γελῶν τῶν ρωμουνικῶν τούτων ὑπολογισμῶν ἐλέγχεται οὐ μόνον ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς αὐτῶν πρὸς πάσας τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας στατιστικὰς ἐργασίας, ἐπισήμους τε καὶ ἀνεπισήμους, ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ δὴ τῶν ὑπὸ συζήτησιν δύο ἐπαρχιῶν Μακεδονίας καὶ Ἡπείρου, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀντιφάσεων, εἰς ἃς οἱ Ρωμοῦνοι περιπίπτουσιν ἐκάστοτε ἄλλοτε ἄλλως καὶ πολλάκις ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἐπισήμῳ ἐκθέσει διαφοροτρόπως ὑπολογίζοντες τοὺς πληθυσμοὺς τῶν βλαχοφῶνων συνοικισμῶν. Οὕτως ἐν τῷ ὑπομνήματι τοῦ κ. Χάρετ τὰ Ἰωάννινα φέρονται ἐπὶ ἀριθμοῦ ὀλίκοῦ 20,000 κατοίκων περιλαμβάνοντα πληθυσμὸν 10,000 Ρωμούνων! Ὁ πληθυσμὸς οὗτος τῶν δεκα-

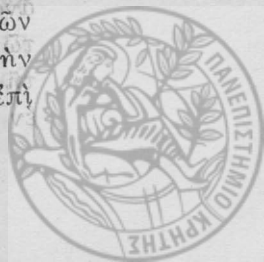
κισχιλίων Ρωμούνων δὲν ἠδυνήθη νὰ δώσῃ κατὰ τὸ αὐτὸ ὑπόμνημα εἰς τὴν αὐτόθι ὑπὸ τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας συντηρουμένην ἀστικὴν σχολὴν πλείονας τῶν 19 μαθητῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων (!) Ὡς θέλομεν δ' ἐκθέσει ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, τὸ αὐτὸ ὑπόμνημα, λησμονοῦν ὅσα περὶ τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις ἀριθμοῦ τῶν Ρωμούνων παρέταξεν ἀνωτέρω, ἀναγνωρίζει τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίων ὡς καθαρῶς ἐλληνικὴν πόλιν, ἣν πρὸ ὀλίγου διεκήρυξεν ὡς ἔχουσαν τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς Ρωμουνικόν !

Δι' ὁμοίας μεθόδου ἄλλοτε, μετὰ τὸν ἀτυχῆ ἐλληνοτουρκικὸν πόλεμον καὶ τὴν ὑπὸ τουρκικοῦ στρατοῦ κατοχὴν τῆς Θεσσαλίας, ἡ ἐπαρχία αὕτη τοῦ ἐλληνικοῦ βασιλείου εὐρέθη αἰφνιδίως κατὰ κημένη ὑπὸ 50,000 Βλάχων=Ρωμούνων, οἵτινες δι' ἀναφορὰς αὐτῶν δῆθεν πρὸς τὰς Δυνάμεις καὶ τὴν Πύλιν ἐζήτουν ὅπως μείνωσιν ἑσαεὶ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Τουρκίας. Τοσαῦται τοῦλάχιστον

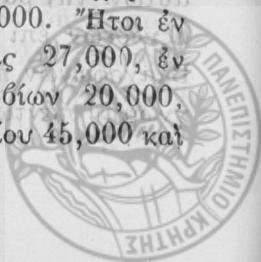

ἦσαν αἱ ὑπογραφαί, ἢ μᾶλλον αἱ πλασταὶ σφραγίδες αἱ ἀντιπροσωπεύουσαι τοὺς φανταστικούς Βλάχους καὶ καλύψασαι τὴν περιλάλητον τότε ψευδῇ πρὸς τὴν Πύλιν ἀναφορὰν, ἥτις ἀπεδείχθη μετὰ ταῦτα ἔργον τοῦ ἀπαισίας μνήμης Μαργαρίτου καὶ τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας, καταδειχθείσης καταγελάστου καὶ δι' ἄλλα μὲν, ὅλλα καὶ διὰ τὸν ψευδῇ ἀριθμὸν τῶν φερομένων ὡς ὑπογραψάντων τὴν ἀναφορὰν Βλάχων τῆς Θεσσαλίας, οἵτινες ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνουναι τὰς 27,000, κατ' ἐπίσημον στατιστικὴν, ἀπέναντι 250,000 ἑλληνοβίων Ἑλλήνων.

Οἱ Ρωμουνικοὶ ἐπομένως ὑπολογισμοὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Βλάχων ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἠπείρῳ οὐδεμίαν κέκτνται βαρύτητα καὶ ἔχουσι κατὰ τοῦτο μόνον ἀξίαν, ὅτι δεικνύουσιν ἐν τῇ γελοιότητι αὐτῶν τὴν βαρύτητα τῶν Ρωμουνικῶν ἀξιώσεων ἐπὶ τῶν χιλιάδων τούτων τῶν Βλαχοφόνων ἡμῶν ἀδελφῶν. Κατὰ τὴν γνῶμην πάντων τῶν ἀσχοληθέντων ἐπὶ

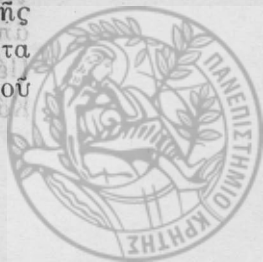

τοῦ Μακεδονικοῦ προβλήματος καὶ παρεχόντων σοβαροὺς ἀριθμοὺς περὶ τῆς διασπορᾶς τῶν φύλων ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου, οἱ Βλάχοι ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνουνσι τὰς 200,000. Ἐκ τούτων οἱ ὀλιγαριθμότεροι κατοικοῦσι τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἡπειρον. Ἐν Ἡπείρῳ, ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ Ἀράχθου καὶ Ἀώου χώρα, Βλάχοι καὶ Ἀρβανιτόβλαχοι, ἥτοι νομάδες Βλάχοι, ἐξ ὧν πολλοὶ τὸ ἔαρ κατέρχονται εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν Μακεδονίαν, ὑπολογίζονται εἰς 12,000. Ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἡ στατιστικὴ τῶν Βουλγάρων ἀναδιδάσκει τοὺς Κουτσοβλάχους εἰς 90,000. Ἄλλοι ὑπολογίζουσιν αὐτοὺς εἰς 50,000, (εἰς τόσους πρό τινων ἐτῶν ὑπελόγιζεν αὐτοὺς καὶ ὁ Φίνλεϋ), ὁ δὲ ὑπὸ τοῦ δόκτορος Καρόλου Peucker τελευταίως ἐκδοθεὶς ἐν Βιέννῃ ἔθνογραφικός, ἱστορικός καὶ στατιστικὸς χάρτης ἀναδιδάσκει αὐτοὺς εἰς 93,000. Ἦτοι ἐν τῷ βιλαετίῳ Θεσσαλονίκης 27,000, ἐν τῇ ὑποδιοικήσει τῶν Σερβίων 20,000, ἐν τῷ βιλαετίῳ Μοναστηρίου 45,000 καὶ

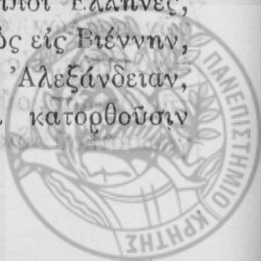

ἐν τῷ βίλαεϊώ Κοσσόβου 1,000 Πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον συμφωνεῖ καὶ ἡ ἐπίσημος ἀγγλικὴ στατιστικὴ, οὕτως ὥστε δεόν νὰ θεωρήσωμεν τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ Βλάχους οὐχὶ κατωτέρους τῶν 90,000 μετὰ δὲ τῶν ἐν Ἑπείρῳ ἀνερχομένων εἰς 102—103,000.

Αἱ λοιπαὶ χιλιάδες τῶν Κουτσοβλάχων εἰσὶν ἐγκατεσπαρμέναι καθ' ὅλην τὴν χερσόνησον τοῦ Αἴμου, ἰδίᾳ ὅμως ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς Πίνδου μέχρι τῆς Πελοποννήσου. Οἱ Βλάχοι τῆς Θεσσαλίας κατὰ τὴν ἐπίσημον στατιστικὴν τοῦ Γασιλείου ὑπολογίζονται εἰς 27,000. Βλάχοι ὅμως ὑπάρχουσιν ἐν Αἰτωλίᾳ καὶ Ἀκαρνανίᾳ, καθ' ὅλην τὴν δυτικὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, τὴν Ἀττικὴν καὶ ἄλλα μέρη τοῦ ἑλληνικοῦ Βασιλείου, πλανώμενοι καὶ σήμερον, ὡς ἐπὶ Πυκεβίλ, ἀπὸ Ἀχρίδος μέχρι Πελοποννήσου, ὡς ἐν ἐκ τῶν πολλῶν στοιχείων τῆς ἑλληνικῆς ἐθνότητος, εἰς τὴν ἀδιάσπαστον ἐνότητα τῆς ὁποίας οὐδὲν ἰσχύει ἡ διαφορὰ τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος.

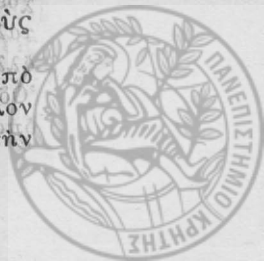

Οἱ Βλάχοι ἢ μάλλον οἱ Ἑλληνόβλα-
 χοι, ὡς αὐτοὶ οὗτοι ἀποκαλοῦσιν ἑαυτοὺς,
 διαδηλοῦντες οὕτω τὴν ἀδιάσπαστον
 ἐνότητα αὐτῶν μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ
 ἔθνους, διαιροῦνται εἰς τρεῖς κυρίως
 κλάδους ἢ τάξεις. Τὸν πρῶτον ἐξ αὐτῶν
 ἀποτελοῦσιν οἱ κυρίως Ἑλληνόβλαχοι
 ἢ Μικρόβλαχοι καλούμενοι. Οὗτοι κυ-
 ρίως κατοικοῦσι τὰς πόλεις καὶ τὰς κω-
 μοπόλεις, ὡς τὰ Βιτώλια, τὸ Κρούσοβον,
 τὸ Μεγάροβον, τὴν Κλεισοῦραν, τὰς Σέρ-
 ρας, τὰ Ἰωάννινα, τὸ Μέτσοβον, τὸ Συρ-
 ράκον· εἰσὶ ἐμπεποτισμένοι ἑλληνικῆς
 παιδείας καὶ ἀγωγῆς, ἀποτελοῦσι τὴν
 ἀριστοκρατίαν, οὕτως εἰπεῖν, τῶν Βλά-
 χων, μετέρχονται τὸ ἐμπόριον, ἀποβαί-
 νουσι πολλάκις ἐπιστήμονες, διακρίνον-
 ται ἐπὶ πνευματικῇ ἀναπτύξει καὶ εὐγε-
 νείᾳ καὶ οὐκ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν, ἔχοντες
 ἐν ἑαυτοῖς τὸ δαιμόνιον τοῦ ἐπιχειρημα-
 τικοῦ πνεύματος, ὡς οἱ λοιποὶ Ἕλληνες,
 ἀποδημοῦσιν ἐν τῇ ξένῃ, ὡς εἰς Βιέννην,
 Πέστην, Βουκουρέστιον, Ἀλεξάνδρειαν,
 Κάϊρον καὶ ἀλλαχοῦ καὶ κατορθοῦσιν

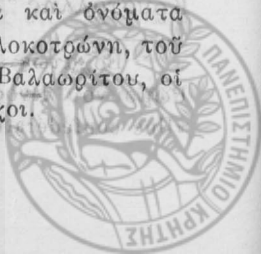
ἐκεῖ, ἐντίμως ἐργαζόμενοι, νὰ σχηματί-
 σωσι κολοσσιαίας περιουσίας, δι' ὧν
 ἀποβαίνουν εὐεργέται τῆς τε ἰδιαίτε-
 ρας πατρίδος καὶ τοῦ ἔθνους αὐτῶν.
 Οὕτως ὁ βαρῶνος Σίνας, ὁ κτήτωρ τοῦ
 καλλιπρεποῦς καὶ παγκάλου μεγάρου
 τῆς Ἀκαδημίας ἐν Ἀθήναις ἦτο Βλάχος
 ἐκ Μοσχοπόλεως. Οἱ ἔθνικοι εὐεργέται
Τοσίτσας, Στουρνάρας καὶ Ἀβέρωφ ἦσαν
 Βλάχοι καταγόμενοι ἐκ Μετσόβου. Βλά-
 χος ἐκ Νικολίτσας ἦτο ὡσαύτως ὁ Δούμ-
πας. Βλάχος ἐπίσης ἐκ Συρράκου ἦτο ὁ
Κωλέτης, εἷς ἐκ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν
 τοῦ ἀγῶνος καὶ μετέπειτα πρωθυπουρ-
 γὸς τῆς Ἑλλάδος. Βλάχοι τέλος ἐκ Συρ-
ράκου ἦσαν οἱ δύο τρυφερότεροι ποιηταὶ
 τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ὁ Γεώργιος Ζαλο-
κώστας, ὁ ὕμνητὴς τοῦ ἥρωος τῆς Γρα-
βιάς, ὁ τρυφερὸς τραγουδιστὴς τῆς Βλα-
χοπούλας καὶ ὁ ἀλησμόνητος Κώστας
Κρυστάλλης *. Ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς τοὺς

* Ἐσχάτως ἐξεδόθη ἐν Παρίσις ὑπὸ
 Ρωμούνου τινὸς βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον
 «Une confédération orientale» σκοποῦν τὴν

πλείστους ἐκ τῶν μεγάλων εὐεργετῶν αὐτῆς ἀριθμεῖ ἐκ τῆς τάξεως ταύτης τῶν Μικροβλάχων, ἡ δὲ πρωτεύουσα τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου εἰς τούτους ὀφείλει τὰ πλείστα τῶν μεγαλοπρεπῶν αὐτῆς μνημείων ὡς τὴν Ἀκαδημίαν, τὸ Πολυτεχνεῖον, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τὸ ἐκπάγλου καλλονῆς Παναθηναϊκὸν Στάδιον, τὸ ὁποῖον ἀνήγειρεν ἐκ θεμελίων καὶ ἐκ Πεντελῆσιου μαρμάρου ἡ ἡγεμονικὴ ἀληθῶς γενναιοδωρία τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Ἀβέρωφ. Οἱ Μικρόβλαχοι ἐν γένει κατ' οὐδὲν διαφέρουσι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, λαλοῦσιν ἀπταιστως καὶ γράφουσι τὴν ἑλ-

— ὑποστήριξιν τῶν Ρωμουνικῶν ἀξιώσεων ἐν Μακεδονίᾳ. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τοῦτου παρατάσσει κατάλογον Κουτσόβλαχων ἀναδειχθέντων ἐν τῇ ἑλληνικῇ ιδέᾳ, δὲν κατώρθωσεν ὅμως νὰ εὔρη οὔτε ἓνα ἀναδειχθέντα Ρωμοῦνον. Παραλίπομεν ὅτι ὁ κατάλογος οὗτος περιλαμβάνει καὶ ὀνόματα ἄλλων Ἑλλήνων, ὡς τοῦ Κολοκοτρώνη, τοῦ Ὀδυσσέως, τοῦ Γρίβα, τοῦ Βαλαωρίτου, οἱ ὅποιοι δὲν ἦσαν Κουτσόβλαχοι.

ληνικὴν, ἔχουσι τὰ αὐτὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, τὴν αὐτὴν ἐνδυμασίαν, τὴν αὐτὴν ἀνατροφὴν, τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι τὸν βίον καὶ καθόλου τὰ αὐτὰ χαρακτηριστικά.

Τὰς ἄλλας δύο τάξεις τῶν Βλάχων ἀποτελῶσι τὴν μὲν οἱ Κατσαοὺναῖοι ἢ Κατσαοῦνιδες, τὴν δὲ οἱ Σαρακατσαναῖοι ἢ Σαρακατσανιδες. Ἀμφότεραι αἱ τάξεις αὐταὶ διάγουσιν ἐν τοῖς ὄρεσι, ζῶσι βίον ποιμενικὸν, εἰσὶ κατὰ τὸ πλεῖστον νομάδες καὶ σκηνῶνται καὶ διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας ἐνδυμασίας. Οἱ νομάδες οὗτοι ἐν Ἠπείρῳ καλοῦνται καὶ Ἀρβανιτόβλαχοι, καθὼς λαλοῦντες σὺν τῇ ἑλληνικῇ καὶ βλαχικῇ καὶ τὴν ἀλβανικῇ. Οὗτοι παραχειμάζουσι μετὰ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν εἰς τὰ περίξ τῆς Πρεβέζης, τῆς Παραμυθίας, τῆς Πάργας, τοῦ Δελβίνου καὶ τοῦ Αὐλῶνος, ἕαρος δ' ἐπιγενομένου μεταβαίνουν εἰς τὰ ὄρεινά μέρη τοῦ Ζαγορίου καὶ τῆς μεσημβρινοδυτικῆς Μακεδονίας. Ὡς ἐκ

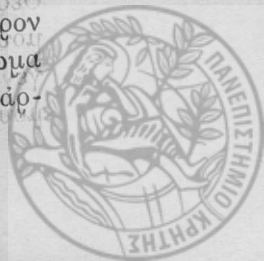
Αρβανιτόβλαχοι

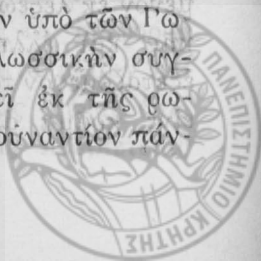
τοῦ βίου δὲ, τὸν ὁποῖον διάγουσιν ἐν γέ-
 νει, αἱ δύο τελευταῖαι τάξεις τῶν Βλά-
 χων εἰσὶν ἄγευστοι παιδείας καὶ ἐλάχι-
 στα ἀνεπτυγμέναι πνευματικῶς μεταξὺ
 δὲ αὐτῶν ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀριθμοῦν-
 ται τὰ θύματα τῆς Ρωμουνικῆς προπα-
 γάνδας. καὶ ἐξ αὐτῶν στρατολογοῦνται
 οἱ τρόφιμοι τῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἡπεί-
 ρῳ Ρωμουνικῶν σχολείων ἐν εἰδει παι-
 δομαζώματος, ἐξ οἰκογενειῶν δηλονότι
 πενομένων καὶ δελεαζομένων ὑπὸ τοῦ
 Ρωμουνικοῦ χρυσίου καὶ παιδίων ὀρφανῶν ἢ ἐν γένει ἀποκλήρων. Ἐχουσιν
 ὅμως καθόλου καὶ αἱ τάξεις αὗται ἀνε-
 πτυγμένον εἰς μέγαν βαθμὸν τὸ ἐλληνι-
 κὸν φρόνημα καὶ αἴσθημα, λεπτομερὲς δ'
 ἐξέτασις τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων αὐτῶν,
 τῶν παραδόσεων, τῆς ἐνδυμασίας, τοῦ
 βίου ἐν γένει αὐτῶν ἀποδεικνύει ὅτι οἱ
 Βλάχοι ἀποτελοῦσιν ἐν ὅλῳ μετὰ τοῦ
 ἐλληνικοῦ ἔθνους παρὰ τὸ διάφορον
 γλωσσικὸν ἰδίωμα, ὅπερ κατὰ πᾶσαν πι-
 θανότητα ὀφείλεται εἰς τὰς ξένας ἐπι-
 δρομάς καὶ εἰς ἱστορικὰς περιπετείας

τοῦ ὅλου ἔθνους. Οἱ Ἰλαῦοι ὀνομάζουσι τοὺς Βλάχους, Ζιγγάρους ἢ Τσι-τσάρους, ἢτοι Ἀθιγγάνους, ἵσως ἔνεκεν τοῦ νομαδικοῦ αὐτῶν βίου, τινὲς δὲ καὶ τὴν λέξιν Βλάχος (Wallach ἢ Vlak) θεωροῦσιν ἔχουσαν σλαβονικὴν τὴν ἀρχὴν καὶ ἀναλογοῦσαν πρὸς τὰς λέξεις Welch ἢ Velch, δι' ὧν οἱ Ἀγγλοσάξωνες καλοῦσι τοὺς ἐκρωμαϊσθέντας κατοίκους τῆς Βρετανίας. Πότε ὅμως καὶ πῶς προέκυψε τὸ παρεφθαρμένον Βλαχικὸν γλωσσικὸν ἰδίωμα, τὸ παρασχὼν ἀφορμὴν εἰς πλεῖστας ὅσας διαμφισθη-τήσεις καὶ εἰκασίας περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ἑλληνικωτάτων Βλάχων, βᾶσιν δὲ στηρίξεως τῶν Ρωμουνικῶν ἐπ' αὐτῶν βλέψεων καὶ ἀξιώσεων, ἡ ἱστορία ἀγνοεῖ.

Οἱ Βλάχοι ὥς οἰκογενειακὴν αὐτῶν γλῶσσαν μεταχειρίζονται ἰδίωμα ἐκ πρώτης ὄψεως ἑλληνολατινικόν, αποτελούμενον ἐκ λέξεων δηλονότι ἐκ τῆς λατινικῆς καὶ ἑλληνικῆς. Λεπτομερέστερον ἐξεταζόμενον τὸ γλωσσικὸν τοῦτο ἰδίωμα εἶνε κρᾶμα αποτελούμενον α') ἐξ ἀρ-

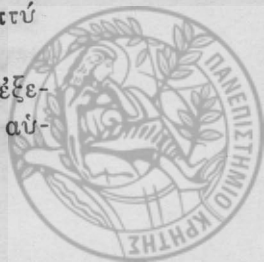

χαίων ἑλληνικῶν λέξεων καὶ νεοελληνι-
 κῶν τοιούτων μετὰ ἢ ἄνευ καταλήξεων
 ρωμουνικῶν, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Ρω-
 μούνων τονιζομένη συγγένεια τοῦ γλωσ-
 σικοῦ ιδιώματος τῶν Ἑλληνοβλάχων
 μετὰ τῆς ρωμουνικῆς· β') ἐκ λέξεων κα-
 θαρῶς λατινικῶν καὶ ἄλλων παρεφθαρ-
 μένων τοιούτων, καὶ γ') ἐκ ποικίλων ἄλ-
 λων λέξεων ἐν μικροτέρα ἀναλογία ρω-
 μουνικῶν, βουλγαρικῶν, ἀλβανικῶν καὶ
 τουρκικῶν. Ἡ ἀναλογία τῶν ἑλληνι-
 κῶν λέξεων πρὸς τὰς ρωμουνικάς ἐν
 τῷ γλωσσικῷ ιδιώματι τῶν Βλάχων
 εἶνε ὡς δέκα πρὸς μίαν, διότι, ὡς εἴπο-
 μεν, αἱ πλεῖσται τῶν λέξεων εἶνε καθα-
 ρῶς ἑλληνικαί, ὡς διασκεδάσις,
 χεῖρ, προθεσμία, ἐπίσκεψις
 ἢ ἑλληνικαὶ μετὰ καταλήξεων βλαχικῶν,
 ὡς γ ρ α ψ έ σ κ ο υ = γράφω Σημειωτέον
 ὅμως ὅτι ὁ Βλάχος τῆς Μακεδονίας ἢ τῆς
 Θεσσαλίας, μεθ' ὅλην τὴν ὑπὸ τῶν Ρω-
 μούνων διαλαλουμένην γλωσσικὴν συγ-
 γένειαν, οὐδὲ λέξιν ἐννοεῖ ἐκ τῆς ρω-
 μουνικῆς γλώσσης, ἐνῶ τούναντίον πάν-

τες ἐν γένει οἱ Βλάχοι ὁμιλοῦσι τὴν ἑλληνικὴν ὡς τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν. Ταύτην καὶ μόνην χειρίζονται εἰς τὰς ἐξωτερικὰς αὐτῶν σχέσεις, ταύτην καὶ μόνην γράφουσιν, εἰς ταύτην οἱ ἐμπορευόμενοι ἐξ αὐτῶν τηροῦσι τὰ βιβλία καὶ τὴν ἀλληλογραφίαν αὐτῶν, ταύτην δὲ σὺν τῇ βλαχικῇ μεταχειρίζονται ἐν ταῖς οἰκογενεαῖς αὐτῶν, διγλωσσοὶ δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον εἰσὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν τῶν ὀρεσιβίων Κατσαοῦνηδων καὶ Σαρακατσαναίων. Ἐν γένει εἶνέ τι σπάνιον, ἂν μὴ ἀδύνατον, νὰ εὔρῃ τις οὐχὶ ἄνδρα, διότι τοῦτο δὲν εἶνε δυνατόν νὰ συμβῇ ποτέ, ἀλλὰ γυναῖκα ἐκ τῶν Βλάχων ἀγνοοῦσαν τὴν ἑλληνικὴν. Διότι οἱ Βλάχοι ἀνέκαθεν τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐθεώρησαν ὡς γλῶσσαν τῆς θρησκείας καὶ τοῦ ἔθνους αὐτῶν, ὡς τι ἀναπόσπαστον μέρος τῆς πνευματικῆς αὐτῶν ζωῆς καὶ ἀναπτύξεως.

Εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην ἐκπαλαί ἐξεπαίδευν καὶ ἐκπαιδεύουσι τὰ τέκνα αὐ-

τῶν καὶ χάριν ταύτης διειρήρουν καὶ
 διατηροῦσι σχολεῖα, οὐχὶ ἀναλώμασιν
 ἄλλων, ἀλλ' ἰδία αὐτῶν δαπάνη, προσ-
 φέροντες καθ' ἐκάστην τὸν ὁδὸν αὐ-
 τῶν καὶ προσπαθοῦντες πάσῃ θυσίᾳ νὰ
 ἐπεκτείνωσι μεταξὺ αὐτῶν τὴν διάδοσιν
 τῆς γλώσσης ταύτης, θεωροῦντες αὐτὴν
 ὡς τὸ κυριώτατον στοιχεῖον τῆς ἑαυτῶν
 προαγωγῆς, καὶ ὡς ἀνάγκην τοῦ τε
 πνευματικοῦ καὶ πρακτικοῦ αὐτῶν βίου.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΒΛΑΧΟΙΣ

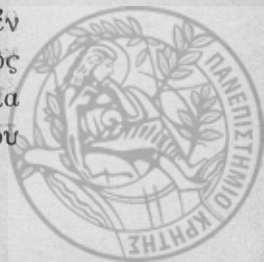
Αἰῶνας ὀλοκλήρους πρότερον καὶ πρὶν ἢ ἀναφανῶσιν οἱ ἐκ Βουκουρεστίου δι-
εκδικηταὶ τῆς ἐθνικότητος τῶν Βλάχων,
— διότι ὁ Ρωμουνικὸς λαὸς καθ' ἑαυτὸν
οὐδεμίαν κέκτηται συνείδησιν ὁμαιμίας
πρὸς τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ Βλάχους, ὅ,τι
δὲ γίνεται σήμερον ἐν Βουκουρεστίῳ εἶνε
πλάσμα πολιτικὸν — αἰῶνας ὀλοκλήρους
πρότερον, ὅτε ἀκόμη οἱ λαοὶ οἱ σήμερον
ὀνομαζόμενοι Ρωμοῦνοι ὑπνωττον ὑπνον
ἐθνικῆς ἀλησμοσύνης καὶ νάρκην χει-
μερίαν, οἱ Βλάχοι ἐθέρμαινον τὴν ἑαυτῶν
ζωὴν διὰ τῆς ἐλληνικῆς παιδείας καὶ

γλώσσης καὶ ταύτην ἐκαλλιέργουν καὶ ταύτην ἐθεράπευον καὶ ὑπὲρ ταύτης ἐθυσίαζον. Ἡ περίφημος σχολὴ τῆς Κοζᾶνης, ἡ γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Σ τ ο ᾱ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐλληνικῆς παιδείας κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τῆς δουλείας ἦτο δημιούργημα τῶν ἐν Πέστη ἐμπορευομένων Βλάχων Κοζανιτῶν· διότι καὶ τότε τὸ Βλαχικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ ἐλληνικῇ αὐτοῦ συνειδήσει εἶχε τὴν δύναμιν, ὥς κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ν' ἀναδεικνύη ὑποστηρικτὰς τῶν γραμμάτων καὶ τῆς παιδείας καὶ μεγάλους ἐθνικοὺς εὐεργέτας. Ἐν τῇ Σ τ ο ᾱ ταύτῃ τῆς Κοζᾶνης, ἥτις ὑπῆρξεν ἐπὶ χρόνους μακροὺς ἢ πυρφόρος δᾶς τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος ἐν τῇ σκοτίᾳ τῆς δουλείας, δαπάναις τῶν μεγάλων πατριωτῶν Βλάχων, διψόντων ἐλληνικὴν παιδείαν καὶ μάθησιν, ἐδίδαξεν ἀπὸ τοῦ 1753 μέχρι τοῦ 1758, πρὶν ἢ μετακληθῇ ἐν τῇ διευθύνσει τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς ὁ περίπυστος Εὐγένειος Ἰούλγαρις. Ἐνταῦθα ὁ κλεινὸς ἐκεῖνος καὶ μέγας διδάσκαλος,

ένώπιον 150 μαθητῶν, τὸ πλεῖστον Βλάχων, ανέπτυσε τὸ φιλοσοφικὸν αὐτοῦ σύστημα, ἐδίδασκε τὴν Λογικὴν, τὴν Μεταφυσικὴν, τὰ Μαθηματικὰ καὶ τὴν Φυσικὴν αὐτοῦ καὶ μετέφραζεν εἰς ἑξαμέτρους στίχους τὴν Αἰνειάδα τοῦ Εἰργιλίου κατὰ διαταγὴν Αἰκατερίνης Β' τῆς Ρωσσίας. Ἐνταῦθα τέλος τῇ χορηγίᾳ τῶν Μεδίκων Βλάχων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐξέλαμψε τὸ πολυσχιδὲς αὐτοῦ τάλαντον, τὸ μεσουρανῆσαν βραδύτερον ἐν τῇ Ἀθωνιάδι Σχολῇ.

Ἀλλ' οἱ πολυτάλαντοι Βλάχοι πατριῶται δὲν διετήρουν μόνον Σχολὰς ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτῶν πατρίδι. Οἱ Ἀβέρωφ καὶ οἱ Τοσίτσαι καὶ οἱ Στουρνάραι δὲν εἰσὶ μετέωρα πεσόντα ἐξ ἀπίνης ἐν τῇ ἑλληνικῇ γῇ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. Προηγέθησαν αὐτῶν γενεαὶ ὀλόκληροι εὐεργετῶν τοῦ ἔθνους ἐκ τοῦ Βλαχικοῦ στοιχείου καὶ προεπόνησεν αὐτοὺς ἐν τῇ αὐτοθυσίᾳ καὶ τῇ ἐκτελέσει τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος τὸ παράδειγμα ἐκείνων. Δαπάναις τοῦ πολυταλάντου

Ρλάχου Μανωλάκη ἐκ Καστορίας τῆς
 Μακεδονίας ιδρύετο ἐν ἔτει 1648 ἐν Κων-
 σταντινουπόλει ἐθνικὸν Παιδαγω-
 γεῖον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ σοφοῦ
 Γερμανοῦ Λοκροῦ. Ὁ Μανωλάκης οὗ-
 τος, ἀναδειχθεὶς προστάτης τῶν γραμ-
 μάτων καὶ τῶν σχολείων, φιλόθεος δὲ
 καὶ τοῦ γένους καὶ τῆς ἐκκλησίας ζηλω-
 τῆς καὶ ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι
 οὐκ ὀλίγα ἐπράξατο ὑπὲρ τῆς παιδείας.
 Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Καλλινίκου τοῦ
 Ἀκαρνᾶνος ἐν ἔτει 1691 τὸ Παιδα-
 γωγεῖον τοῦ Μανωλάκη εὐρίσκομεν
 ἀκόμῃ ἀκμάζον καὶ ἀναδιοργανούμενον,
 ὥς μνημονεύει σιγγίλιον πατριαρχικόν,
 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Σεβαστοῦ Συμε-
 νίτου, διδάσκοντος ἐν αὐτῷ τὴν φιλοσο-
 φίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας. Περὶ τῆς Σχο-
 λῆς ταύτης γράφει ὁ Κανδιμὴρ ἐν τῇ
 ἱστορίᾳ αὐτοῦ (v. II σ. 38) «τὸ Φανά-
 ριον εἶνε προσέτι περίφημον διὰ τὴν Ἀ-
 καδημίαν, τὴν ἰδρυθεῖσαν αὐτόθι πρὸς
 ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας ὑπὸ Ἑλλήνων
 τινος ὀνόματι Μανωλάκη, ὅστις διὰ τῆς

εὐγενοῦς ταύτης πράξεως ἐξύψωσε τὸ ταπεινὸν τῆς καταγωγῆς αὐτοῦ Διδάσκονται ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ταύτῃ ἐν γλώσσῃ ἑλληνικῇ καὶ καθαρῶς ἀρχαία ὅλοι οἱ κλάδοι τῆς φιλοσοφίας καὶ διάφοροι ἄλλαι ἐπιστῆμαι».

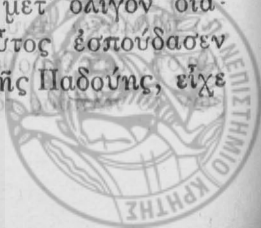
Ἄλλοι Ἑλαχόφωνοι Ἕλληνες, εὐγε-
νεῖς καὶ μεγάθυμοι πατριῶται τῶν χρό-
νων ἐκείνων, ἐθυσίαζον γενναῖα ποσά,
ὅπως συντηρήσωσι σχολεῖα ἐν διαφόροις
ἄλλαις πόλεσι τῆς Μακεδονίας καὶ Ἠπεί-
ρου πρὸς φωτισμὸν τοῦ ἑλληνοβλαχικοῦ
στοιχείου, τὸ ὅποῖον σήμερον ἔρχονται
νὰ διεκδικήσωσι μετ' ἀναιδεΐας σχεδὸν
κυνικῆς οἱ ὀψιγενεῖς τοῦ Βουκουρεστίου
πατριῶται. Οὕτω εὐρίσκομεν ἰδρυμένας
ἑλληνικὰς σχολὰς ἢ γυμνάσια ἀπὸ τοῦ
1700, ἥδη ἐν Καστορίᾳ, Σιατίστη, Μο-
σχοπόλει καὶ ἀλλαχοῦ. Περὶ τῆς ὑπάρ-
ξεως τῶν σχολῶν τούτων μαρτυρεῖ ὁ
Γεώργιος Κωνσταντίνου ἐν ἔτει 1757 ἐν
τῷ προλόγῳ τοῦ τετραγλώσσου λεξικοῦ
αὐτοῦ, τοῦ ἐκδοθέντος Ἑνετίσι, ἐξαι-
ρων τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν καὶ τὸ εὐ-

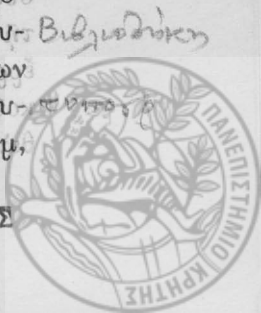
δόκιμον τῆς διδασκαλίας. Τὸ Γυμνάσιον τῆς Μοσχολόλεως συνετηρεῖτο ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῶν Βλάχων πατριωτῶν, οἵτινες τότε ἤκμαζον, χάρις εἰς τὸ εὐρέως ἐξασκούμενον ὑπ' αὐτῶν ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Τὰ χρήματα δὲ, τὰ ὁποῖα ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐθισαύριζον οἱ πατριωτικώτατοι ἐκεῖνοι Βλαχόφωνοι, ἐγνώριζον νὰ χρησιμοποιῶσιν ἐπωφελῶς, καὶ χάριν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν, ἣν ἐθεώρουν ἐθνικὴν αὐτῶν γλῶσσαν, ἐδαπάνων κολοσσαῖα ποσά. Ἀπὸ τοῦ 1700 εὐρίσκομεν ἐν Μοσχολόλει γυμνάσιον ἑλληνικόν, συντηρούμενον ὑπὸ τῆς βλαχικῆς κοινότητος ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Χρυσάνθου τινὸς ἐκ Ζίτσης τῆς Ἠπείρου. Ἡ σχολὴ αὕτη, λαβοῦσα ἐν ἔτει 1744 τὴν ἐπωνυμίαν «Νέα Ἀκαδημία» ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Σεβαστοῦ Λεοντίδου, ἤρξατο νὰ προσλαμβάνη λαμπρότητα καὶ ἀπέβη μετ' ὀλίγον διάσημος. Ὁ Σεβαστὸς οὗτος ἐσπούδασεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Παδούσης, εἶχε

Γυμνάσιον

Μοσχολόλει

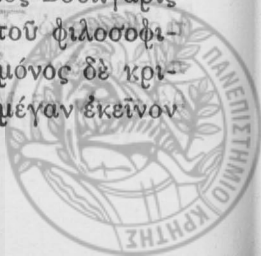
δὲ ὡς βοηθὸν ἐν τῇ σχολῇ τὸν Γρηγόριον Μοσχοπολίτην, Βλάχον τὴν καταγωγὴν, διότι οὐκ ὀλίγοι ἐκ τῶν Βλάχων ἀνεδείχθησαν ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἐγένοντο θεράποντες τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων. Τὸν Λεοντίδην διεδέχθη ἐν τῇ σχολῇ τῆς Μοσχοπόλεως ἐν ἔτει 1760 Θεοδώρητος ὁ Κουβαλιώτης, μαθητὴς τοῦ Βουλγάρεως, ἐκ Βλάχων καὶ οὗτος καταγόμενος, δι' ὃ καὶ συνέγραψε γραμματικὴν ἐλληνικὴν, καὶ λεξικὸν ἐλληνικόν, βλαχικὸν καὶ ἀλβανικόν. Ὁ Βλαχόφωρος οὗτος Ἕλλην διδάσκαλος ἔσχε πολλοὺς μαθητὰς καὶ μεγάλην ἥσκησε ροπὴν ἐπὶ τὸ πνεῦμα τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ. Διεδέχθη δὲ αὐτὸν ἐν τῇ διευθύνσει τῆς σχολῆς Κωνσταντῖνος ὁ Μοσχοπολίτης, μαθητὴς τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἀθηνῶν. Ἀλλὰ πλὴν τῆς σχολῆς ταύτης ἐν ἔτει 1710 εὐρίσκομεν ἐν Μοσχοπόλει καὶ Βιβλιοθήκην ἐλληνικὴν, πλου-
 τισθεῖσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ Βλάχων πατριωτῶν, ὡς καὶ τυπογραφεῖα ἰδρυθέντα ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἁγίου Ναοῦμ,

καὶ ταῦτα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν Κωνσταν-
τίνου τοῦ Μοσχοπολίτου. Ἐν τοῖς τυπο-
 γραφείοις δὲ τούτοις ἐξεδίδοντο τὰ ἔργα
 τῶν καθηγητῶν τῆς σχολῆς καὶ ἄλλων
 συγγραφέων. Ἡ τε σχολὴ δὲ καὶ ἡ Βι-
 βλιοθήκη ἥσκησαν μεγάλην ροπὴν ἐπὶ
 τοὺς πέραξ πληθυσμούς.

Πλὴν δὲ τῆς δυνάδους τῶν Μοσχοπολι-
 τῶν καὶ Θεοδωρήτου τοῦ Κουβαλιώτου
 καὶ ἄλλον διαπρεπῆ μύστην τῆς ἑλληνι-
 κῆς παιδείας καὶ θεράποντα εὐρίσκομεν
 κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους μεταξὺ τῶν
 Βλάχων. Οὗτος δὲ εἶνε ὁ ἐκ Μετσόδου
 σοφὸς μοναχὸς Τρύφων, μαθητὴς τοῦ
 περιφήμου διδασκάλου Βαλανοῦ, διαδε-
 χθεὶς τῷ 1753 τὸν Εὐγένειον Βούλγαριν
 εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ τότε ἐν Ἰωαννί-
 νοις ἀκμαζόντος γυμνασίου Μουρούζη
 καὶ Καπλάνη, τοῦ ἰδρυθέντος παρὰ τῶν
 δύο τούτων μεγαθύμων Ἡπειρωτῶν. Ἐν
 τῇ σχολῇ ταύτῃ ὁ Εὐγένειος Βούλγαρις
 ἔρριπτε τὰ πρῶτα θεμέλια τοῦ φιλοσοφι-
 κοῦ αὐτοῦ συστήματος, ὁ μόνος δὲ κρι-
 θεὶς ἄξιος νὰ διαδεχθῇ τὸν μέγαν ἐκείνον

ὁ ἐκ Μετσόδου
 Τρύφων

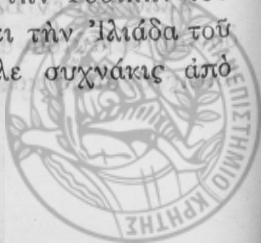

διδάσκαλον ἦτο ὁ μοναχὸς καὶ ἐκ Βλάχων
 ἔλκων τὴν καταγωγὴν Τρύφων, ὅστις
 μαθητὴς γενόμενος τοῦ Βαλανοῦ, εἶχε
 συμπληρώσει τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ
 σπουδὰς ἐν Παδούῃ. Περὶ τούτου καὶ
 τῆς ἐν λόγῳ σχολῆς γράφει ὁ Σέργιος
 Μακραῖος ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Φυσικῆς
 αὐτοῦ: «ἐξ αὐτῆς γὰρ ὡς ἀπὸ καλ-
 λιερροῦ πηγῆς ἀρυσάμενος
 δαψιλῆ χεύματα διὰ Μεθο-
 δίου, Στύγνεως, Τρύφωνος,
 Μπαλάνου τῶν δοιδίμων δι-
 δασκάλων ὁ ἐνδοσιότητι μέγας
 καὶ πολὺς Θεοφάνης ὁ ἐμὸς
 πρῶτος καθηγητὴς εἰς Ἀγγρα-
 φα τοῖς διψῶσι μετέδωκεν».
 Ἐδίδαξε δὲ ὁ Μετσοβαῖος Τρύφων ἐν
 τῇ σχολῇ τῶν Ἰωαννίνων μέχρι τοῦ
 1765 ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ φιλοσο-
 φίαν, μέγα κτησάμενος ὄνομα παρὰ τοῖς
 συγχρόνοις αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἐν Βλαχολιβάδῳ τῆς Μακε-
 δονίας οἱ αὐτόθι ἐγκατεστημένοι Βλάχοι
 ἰδίαις θυσίαις καὶ δαπάναις ἀδραῖς διε-

τήρουν ἀνωτέραν ἑλληνικὴν σχολὴν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἐκατονταετηρίδος. Ἡ σχολὴ αὕτη τοῦ Βλαχολιβάδου, καταλαβοῦσα θέσιν λαμπρὰν μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐν Μακεδονίᾳ ἑλληνικῶν σχολῶν, ἦρθη μετ' οὐ πολὺ εἰς μεγάλην περιωπὴν. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ ἐν ἔτει 1775 ἐδίδασκεν ὁ χαλκέντερος Ἰωάννης Πάζαρος ἐκ περιτροπῆς καὶ ἄνευ ἀναπαύσεως εἰς ὅλας τὰς τάξεις αὐτῆς, ἑπτὰ τὸν ἀριθμόν. Καὶ ἐδίδασκεν ἀπὸ πρωΐας μέχρι ἐσπέρας συνθέσεις εἰς τὴν ἑλληνικὴν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Κορυδαλοῦ, γραμματικὴν κατὰ τὸν Λάσκαριν, Αἰσωπεῖους μύθους καὶ Λουκιανόν, τὴν Ἐγκυκλοπαιδεΐαν ἄλλου ὀνομαστοῦ Ἑλλήνος διδασκάλου τοῦ Πατούσα, τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους, τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἡροδότου, τὸν Ὅμηρον καὶ τοὺς τραγικοὺς. Ὡσαύτως ἐδίδασκε Λογικὴν καὶ Θεολογίαν κατὰ τὸν Εὐγένειον Βούλγαριν καὶ τὴν Φυσικὴν τοῦ Θεοτόκη. «Ὅταν ἐξήγει τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὁμήρου, ἦν ἀπήγγελλε συχνάκις ἀπὸ

μνήμης, λέγει περὶ αὐτοῦ ὁ Κούμας. εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, (Ἱστορία Ἀνθρωπίνων πράξεων V. XII σ. 132) τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπληροῦτο χαρᾶς, διότι εὗρισκεν ἐν ἐκάστῳ στίχῳ, ἐν ἐκάστῃ θράσει, καὶ τι εὐγενὲς καὶ ὑψηλὸν καὶ μέγα καὶ ἐφαίνετο ὥς νὰ ἐνεπνέετο ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ ποιητοῦ».

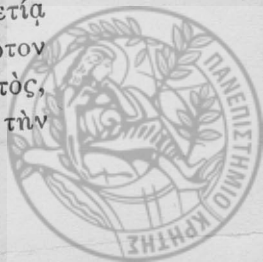
Οὕτω μεταξὺ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν σχολῶν τοῦ αἰῶνος τούτου, ὡς τῶν Σεργῶν, τῆς Ναούσης, τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Κασσάνδρας, τῆς περιπύστου σχολῆς τοῦ Ἀθωνος, τὰ μέγιστα συνέβαλον εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν καὶ πνευματικὴν κίνησιν τῆς Μακεδονίας, οἱ βλαχόφωνοι Ἕλληνες, οἱ Βλάχοι, οὓς σήμερον ἀμφισβητοῦσιν οἱ ὀψιφανεῖς Ρωμοῦνοι, οὐ μόνον διὰ τοῦ χρήματος αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ διακαοῦς ἔρωτος πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν κορυφαίων θεραπόντων τῶν γραμμάτων τούτων, οὓς ἀνέδειξε τὸ ὄργων εἰς μάθην στοιχεῖον αὐτῶν.

Καὶ οὐ μόνον ἐν Μακεδονίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, παν·αχοῦ ὅπου ἐνεκαθίσταντο ὡς ἔμποροι καὶ τραπεζίται καὶ βιομήχανοι ἐφρόντιζον ἐκ τῶν πρώτων νὰ ἐνισχύωσι τὴν διδασκαλίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ νὰ ἰδρύωσι σχολεῖα, ἐν οἷς τὰ τέκνα αὐτῶν νὰ ἐμποτίζωνται ἐθνικοῦ αἰσθήματος καὶ ἐθνικῆς παιδείσεως, ἱκανῆς νὰ διατηρῇ τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, τὸ φρόνημα τὸ ἑλληνικὸν ἐν τῇ ξένῃ. Οὕτως οἱ ἐν Βενετίᾳ ἐκ Μακεδονίας καὶ Ἡπείρου ἔνεκεν τοῦ ἐμπορίου ἐγκτεστημένοι Βλάχοι ἐκ τῶν πρώτων συνέβαλον εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς αὐτόθι ἑλληνικῆς παροικίας, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1537 ἀπέκτισε ναὸν διατελοῦντα ὑπὸ τὴν σκέπην ἐπισκόπου, στελλομένου ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὑπὸ τὸν ψλὸν τίτλον τοῦ Φιλαδελφείας, καὶ σχολὴν ἐν ἣ ἀπὸ τοῦ 1537 ἐδίδαξαν ὁ Νικόλαος Δαμασκηνὸς, ὁ Θεόφιλος Κορυθαλὸς (1609) ὁ Νικόλαος Σοφιανὸς ἐκ Κρήτης, ὁ Κόκκινος, ὁ Πατούσας καὶ ἄλλοι πολλοὶ με-

γάλοι διδάσκαλοι τοῦ γένους τῶν χρό-
νων ἐκείνων.

Ποῦ ἦσαν τότε οἱ Ρωμοῦνοι, καὶ ποῦ
ἐκρύπτετο τὸ Ρωμουνικὸν αἶσθημα τῶν
Κουτσοβλάχων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρί-
ζουσι τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν οἱ μεγαλοῖδεᾶ-
ται τοῦ Βουκουρεστίου ; Πῶς τὸ γλωσσι-
κὸν ἰδίωμα τῶν Κουτσοβλάχων δὲν ἐκώ-
λυεν αὐτοὺς νὰ θεραπεύωσι τὰ ἑλληνικὰ
γράμματα καὶ νὰ θεωρῶσιν ἑαυτοὺς Ἑλ-
ληνας ; Πῶς τόσοι λογάδες μεταξὺ αὐ-
τῶν, ὧν τινὰς ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω,
δὲν ἐσκέφθησαν ν' ἀναζητήσωσι δι' ἱστο-
ρικῶν καὶ γλωσσολογικῶν μελετῶν, εἰς
οἷας ἐπεδόθησαν ἤδη οἱ Ρωμοῦνοι, τὴν
ἀληθῆ ἐθνικότητα αὐτῶν ; Καθ' ὃν χρό-
νον ὁ πολὺς Θεοδώρητος ὁ Κουβαλιώτης
ἐδίδασκε τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἐν τῇ
σχολῇ τῆς Μοσχοπόλεως καὶ συνέτασσε
τὸ τρίγλωσσον λεξικὸν αὐτοῦ, ἑλληνι-
κόν, βλαχικόν καὶ ἀλβανικόν, ἐν Βενετίᾳ
ἐδημοσιεύετο ἐν ἔτει 1770 τὸ πρῶτον
Βλαχικὸν λεξικόγιον. Ἀλλ' οὔτε αὐτὸς,
οὔτε ἄλλος τις ἐσκέφθη νὰ ὀρίσῃ τὴν

Γ'

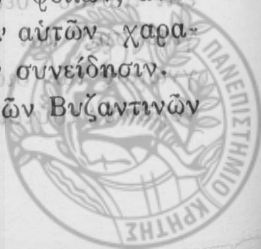
ΑΙ ΡΩΜΟΥΝΙΚΑΙ ΑΕΙΩΣΕΙΣ

Πάντες οἱ σοφοί, ὧν τὴν προσοχὴν εἰλ-
κυσεν ἀπὸ τοῦ 1770 καὶ ἐντεῦθεν τὸ
γλωσσικὸν κρᾶμα τῶν Βλάχων, δὲν ἐτόλ-
μυσαν ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ νὰ στηρίξωσι
σαφῇ γνώμην περὶ τῆς ἐθνικότητος αὐ-
τῶν, ἐνέμειναν δὲ εἰς ὅ,τι ἔδιδεν αὐτοῖς
αὐτὴ ἡ ἐσωτερικὴ ψυχὴ, τοῦτέστι ἡ
ἐθνικὴ ἐκδήλωσις, τοῦ βλαχικοῦ στοι-
χείου. Ἐν τῇ περὶ Μακεδονίας πραγμα-
τεία ἡμῶν ἐξητάσαμεν διὰ μακρῶν τὰς
ἐπὶ τούτου θεωρίας καὶ τὰς περὶ τῆς
γλώσσης καὶ καταγωγῆς τῶν Βλάχων
γνώμας τῶν διαφόρων ἐθνολόγων. Κρί-
νομεν ἐν τούτοις εὐκαιρὸν νὰ ἐπανέλθω-

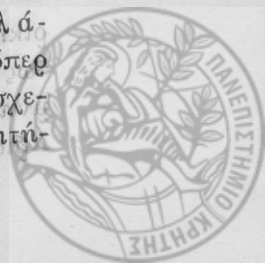

μεν καὶ αὖθις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Τὸ ἐν ἔτει 1770 δημοσιευθὲν ἐν Βενετία πρῶτον Βλαχικὸν Λεξιλόγιον ἀνεδημοσίευσεν κατόπιν ὁ Γερμανὸς σοφὸς Thumann. Ἀλλὰ καὶ ὁ Θούμμαν ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ «Ἐρευναι ἐπὶ τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς» καὶ ὁ Ἀγγλὸς ἱστορικὸς Φίνλεϋ (Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος) ὑπεστήρξαν τὴν γνώμην ὅτι οἱ Κουτσόβλαχοι εἰσὶν ἀνάμεικτοι Ἀλβανῶν καὶ Ἑλλήνων, οἵτινες φεύγοντες τὸν ζυγὸν τῶν κατακτητῶν ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ὄρη. Τὴν γνώμην ταύτην πολὺ πρὸ τοῦ Φίνλεϋ ὑπεστήριξεν ὁ Πουκεβίλ, ὅστις, χρηματίσας πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Ἰωαννίνοις ἀπὸ τοῦ 1775—1785 καὶ μελετήσας τὰ κατὰ τοὺς Κουτσοβλάχους, παρέχει ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Περιήγησις εἰς τὴν Ἑλλάδα» ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τῶν ἀπὸ τῆς Ἀχρίδος μέχρι Πελοποννήσου πλανωμένων ταύτων φυλῶν, ἀναγνωρίζων τὸν ἑλληνικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἑλληνικὴν συνείδησιν.

Τούναντίον αἱ ἰδέαι τῶν Βυζαντινῶν

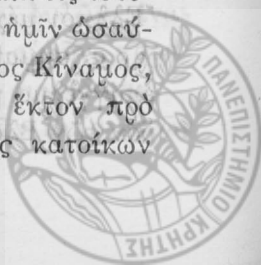
συγγραφέων εἰσὶ συγκεχυμένοι ἐπὶ τοῦ
 θέματος τούτου. Ὁ χρονογράφος τοῦ ΙΗ'
 αἰῶνος Νικήτας Χωνειώτης, ὁ Παχυμέ-
 ρης τοῦ ΙΑ', ὁ Χαλκοκονδύλης τοῦ ΙΕ'
 καὶ ἄλλοι Βυζαντινοὶ χρονογράφοι μνη-
 μονεύουσιν ὅτι οἱ Κουτσόβλαχοι κατὰ
 τὴν ΙΑ' καὶ ΙΒ' ἑκατονταετηρίδα πλανώ-
 μενοι ἀνὰ τὴν ἑλληνικὴν χερσόνησον
 κατέφυγον εἰς τὰς πρὸς νότον χώρας,
 ἵνα ἀποφύγῃσι τὸ μὲν τὴν ἐπιδρομὴν
 ἄλλων φυλῶν κατελθουσῶν ἐκ βορρᾶ, τὸ
 δὲ ὅπως ἱκανοποιήσωσι τὰ ἔνστικτα τοῦ
 πλάνητος αὐτῶν βίου. Κατὰ τὴν Ἀνναν
 τὴν Κομνηνὴν (τοῦ ΙΒ' αἰῶνος) Βλάχοι
 ἀνέκαθεν ἑκαλοῦντο οἱ διάγοντες νομα-
 δικὸν βίον Σκυῖται (βιβλ. Η'. σελ. 226).
 Ὅτι δὲ τὸ ὄνομα Β λ ά χ ο ς οὐδεμίαν
 ἔχει σχέσιν πρὸς τοὺς Βλάχους τῆς παρὰ
 τὸν Ἰστρον Βλαχίας, νῦν δὲ Ρωμανίας,
 ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι παρὰ τοῖς
 Ἕλλησι μέχρι σήμερον ἡ λέξις Β λ ά -
 χ ο ς σημαίνει ποιμένα νομάδα, ὅπερ
 ἐπάγγελμα μετέρχονται οἱ πλεῖστοι σχε-
 δὸν τῶν Βλάχων, ἀλλάσσοντες ἐνδιαιτή-

ματα κατ' ἐποχὰς, ὅπερ συνάδει πρὸς τὴν πληροφορίαν Ἀννης τῆς Κομνηνῆς.

Κατ' ἄλλας πληροφορίας Βυζαντινῶν χρονογράφων ὡσαύτως (Παχ. Α' § 30. Ἀκρ. § 38, Χαλκ. σελ. 319) ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἀλέξιος πολλοὺς ἐκ τῶν αἰχμαλώτων Πατσινακῶν, φυλῆς ἐπίσης νομαδικῆς σκυθικῆς εἰσβαλούσης μετὰ τῶν Κομάνων εἰς τὰς Βυζαντινὰς χώρας ἐγκατόκισεν εἰς τὰ Μογλενὰ παρὰ τὴν Πίνδον καὶ ἀνέμιξε μετὰ τῶν Βλάχων, οἱ ὅποιοι ἔκτοτε ὠνομάσθησαν Κουτσοβλάχοι, δηλαδὴ μιγάδες. Ἐν τούτοις ὀρθότερον εἶνε νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ δημώδης γλῶσσα ἀπεκάλεσε τοὺς Βλάχους Κουτσο-βλάχους ἐκ τῆς ἀναμίξεως αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑλλήνων, ἐξ οὗ βραδύτερον ἀπεκλήθησαν ὡς καὶ σήμερον ὀνομάζονται Ἑλληνόβλαχοι.

Ὑπάρχει ἐν τούτοις καὶ ἄλλη τις ἱστορικὴ πληροφορία, ἣν παρέχει ἡμῖν ὡσαύτως ὁ Βυζαντινὸς χρονογράφος Κίναμος, μνημονεύων, ὅτι κατὰ τὸν ἕκτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα μέγας ἀριθμὸς κατοίκων

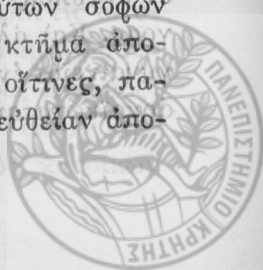
τῆς Ἀπουλίας καὶ τῆς λοιπῆς Ἰταλίας κατέφυγον ἐκ διαφόρων λόγων εἰς τὴν Ἀλβανίαν καὶ Ἡπειρον καὶ συνανεμίγησαν μετὰ τῶν κατοίκων τῶν χωρῶν τούτων. Ἐπὶ τῆς πληροφορίας ταύτης πολλοὶ ἐστήριξαν τὴν θεωρίαν, ὅτι οἱ Κουτσόβλαχοι, λείψανα ὄντες ἰταλικῆς φυλῆς διαβάσης ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων τὴν Ἀδριατικὴν καὶ καταφυγούσης εἰς τὴν ἑλληνικὴν χερσόνησον, ἔνθα διέτηρσε τὰ ἀρχαῖα ἥθη τοῦ πλάνητος καὶ ποιμενικοῦ αὐτῆς βίου καὶ συνανεμίγη μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου, ἦσαν ἥδη γνωστοὶ ὡς ποιμένες νομάδες καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Τῆς γνώμης ταύτης εἶνε καὶ ὁ καθηγητὴς τοῦ ἡμετέρου Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Πολίτης, ὅστις εὕρισκε μεγάλην ὁμοιότητα τῶν ἐνδυμάτων τῶν γυναικῶν αὐτῶν πρὸς τὰ εἰκονιζόμενα ἐν ἐκτύποις καὶ ἀναγλύφους τῆς Τανάγρας. Καὶ ἀληθῶς εἰ μόνον αἱ γραφικαὶ γυναικεῖαι ἐνδυμασίαι τῶν Βλάχων εἰσὶν ἀρχαικώταται ἑλληνικαί, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ

αἱ φυσιογνωμίαι καὶ αἱ κατατομαὶ τῶν
 γυναικῶν αὐτῶν ὁμοίων πρὸς Ταναγραίας
 κόρας, τὸ ὁποῖον ἰδίως παρατηρεῖται εἰς
 τοὺς Βλάχους τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς
 Ἠπείρου.

Ἐξ ὅλων τούτων καταφαίνεται, ὅτι ἀπὸ
 τοῦ Θούμμαν μέχρι τοῦ ἡμετέρου Πολί-
 του πάντες οἱ σοφοὶ καὶ ἱστορικοί, ὡς θὰ
 ἴδωμεν καὶ κατωτέρω, εἰ καὶ δὲν ἠδυνή-
 θησαν νὰ φωτίσωσιν ἐπαρκῶς τὸ μυστή-
 ριον τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῶν Βλά-
 χων, συνεφώνησαν ὅμως εἰς τὸ ὅτι ἡ
 φυλὴ αὕτη ἐκ παλαιωτάτων χρόνων συν-
 ανεμίγη μετὰ τοῦ ἐλληνικοῦ στοιχείου
 καὶ εἴτε οὕτως, εἴτε ἄλλως, διεκήρυξεν
 ἀνέκαθεν ἐλληνικὰ αἰσθήματα ὡς ἐλλη-
 νικὰ εἰς τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ βίου
 αὐτῆς, αἱ μορφαί, αἱ ἐνδυμασίαι, αἱ
 ἐορταί.

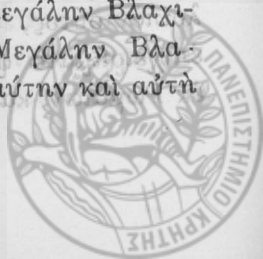
Ἡ δόξα ἐπομένως τῆς ἀμφισβητήσεως
 τῶν συμπερασμάτων τοσούτων σοφῶν
 καὶ τοσούτων αἰώνων εἶνε κτῆμα ἀπο-
 κλειστικῶς τῶν Ρωμούνων, οἵτινες, πα-
 ραδεχθέντες ἑαυτοὺς κατ' εὐθείαν ἀπο-

γόνους τῶν Ρωμαίων, ἠθέλησαν ν' ἀνα-
καλύψωσιν εἰς τοὺς Βλάχους ὁμοεθνεῖς
διὰ τῆς θεωρίας ὅτι οὗτοι εἰσὶν ἀπόγονοι
ὡσαύτως τῶν Ρωμαϊκῶν λεγεῶνων καὶ
τῶν Ρωμαίων ἀποίκων, οἵτινες κατὰ μυ-
ριάδας ἐγκαθιδρύθησαν ἐπὶ Τιβερίου εἰς
τὴν Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν μέχρι
Θεσσαλίας, εἰς τρόπον ὥστε ἐξελατίνι-
σαν τὰς χώρας ταύτας ἀπὸ τοῦ Ἰστροῦ
καὶ τῆς Τρανσυλβανίας μέχρι τῶν ση-
μερινῶν ἐλληνικῶν ὁρίων. Τὴν θεωρίαν
ταύτην, περὶ τῶν πολιτικῶν λόγων τῆς
ὁποίας θέλομεν δώσῃ ἐξηγήσεις προϊού-
σης τῆς μελέτης ἡμῶν, ἀνέπτυξε πρῶ-
τον ὁ νεοφώτιστος Ρωμοῦνος Εὐενοπόλ-
ᾶλλον τε δὲ Εὐενοπούλου, ἐπαγγελλόμενος
τότε τὸν Ἕλληνα, ἐβραϊκῆς δ' ὡς λέγε-
ται καταγωγῆς, γράψας δίτομον ἱστο-
ρίαν τῶν Ρωμοῦνων, ἵνα δικαιολογήσῃ
τὴν θέσιν αὐτοῦ ὡς καθηγητοῦ τοῦ Πα-
νεπιστημίου τοῦ Ἰασίου. Ὁ Εὐενοπόλ-
λοιπὸν οὗτος, μὴ ἀρκούμενος εἰς ὅσα
ἐπιχειρήματα φέρει, ὅπως στηρίξῃ τὴν
ἐκ Ρωμαίων καταγωγὴν τῶν σημερινῶν

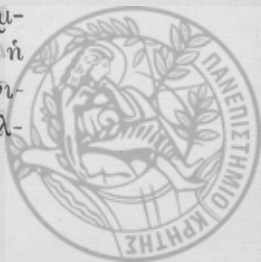
Ρωμούνων, τυγχάνει δὲ γνωστὸν ἐκ τῆς
 ιστορίας ὅτι οἱ ἐγκατασταθέντες εἰς τὴν
 Ἰστροίαν, Τρανσυλβανίαν καὶ τὴν ἄλλοτε
 Δακίαν, νῦν δὲ ἀπὸ τοῦ 1866 Ρωμου-
 νίαν, Ρωμαῖκοὶ λεγεῶνες συνέκειντο ἐκ
 βαρβάρων φυλῶν, λαλουσῶν παρεφθαρ-
 μένην καὶ μιξοβάρβαρον λατινικὴν, οὐ-
 δὲν δὲ τὸ κοινὸν ἔχουσῶν πρὸς τοὺς
 Ρωμαίους, ὁ κ. Ξενοπὸλ ἐφρόντισε νὰ
 εὗρῃ καὶ λόγους, ὅπως ἐπεκτείνῃ πρὸς
 νότον ἕνεκεν ἀνάγκης πολιτικῆς τὰς
 ἐθνικὰς βλέψεις καὶ τάσεις τῶν νέων
 συμπατριωτῶν αὐτοῦ Ρωμούνων. Καὶ
 ἐπλασε τὴν θεωρίαν ὅτι μετὰ τὴν ἐν Πύ-
 δνᾳ μάχην (168 π. Χ.) καὶ τὴν κατὰ-
 κτησιν τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Ρω-
 μαίων ἡ χώρα αὕτη καὶ ἡ Θράκη καὶ ἐν
 γένει πάσαι αἱ χώραι τοῦ Αἴμου ἀπὸ τῆς
 Ἰστροίας καὶ τῆς Τρανσυλβανίας μέχρι
 τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἐκλατινισθεῖσαι
 καὶ ἀσπασθεῖσαι τὴν λατινικὴν γλῶσ-
 σαν(!) ἀπετέλεσαν μίαν μεγάλην Βλαχι-
 κὴν αὐτοκρατορίαν, τὴν Μεγάλην Βλα-
 χίαν. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην καὶ αὕτη

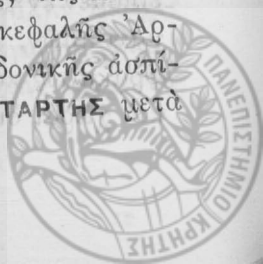
ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία δὲν ἦτο ἑλληνικὴ. ἀλλὰ βλαχικὴ (!), ἡ δὲ Μεγάλῃ αὐτῇ Βλαχία ἠφανίσθη τὸ μὲν διὰ τῆς εἰσβολῆς τῶν Σλαύων, τὸ δὲ διὰ τῆς Τουρκικῆς κατακτιήσεως, ἥτις ἐχώρισε τοὺς Βλάχους εἰς δύο τμήματα, καὶ τοὺς μὲν ἐντεῦθεν τοῦ Ἰστροῦ ἔρριψε πρὸς τὴν Πίνδον, τοὺς δὲ ἐκεῖθεν αὐτοῦ πρὸς τὴν Δακίαν, ἔνθα καὶ ἀπετέλεσαν τὴν μικρὰν Βλαχίαν, τοὔτέστι τὴν σημερινὴν Ρωμουνίαν.

Αἱ θεωρίαι αὗται εἰσιν ὁμολογουμένως ἀντάξιαι τῶν Βουλγαρικῶν ψευδολογημάτων περὶ σλαβικῆς καταγωγῆς τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων, καθὼς καὶ τοῦ Φιλίππου, τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους.

Εἶνε γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ ἐξ ὧσων περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος τῆς Μακεδονίας διὰ μέσου τῶν αἰώνων εἶπομεν ἐν τῷ περὶ Μακεδονίας συγγράμματι ἡμῶν, ὅτι ἡ τε Μακεδονία καὶ ἡ Θράκη ὥς καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἑλληνικαὶ χῶραι διετήρησαν τὸν ἀνέκαθεν ἑλ-

ληνικὸν χαρακτῆρα αὐτῶν μεθ' ὅλας τὰς
 ἐπιδρομὰς καὶ μεθ' ὅλας τὰς κατακτῆ-
 σεις. Οἱ Ρωμαῖοι κατακτήσαντες τὴν
 Μακεδονίαν μετὰ τὴν ἐν Πύδνᾳ μάχην
 οὐδέποτε ἐσκέφθησαν σοβαρῶς νὰ ἐκλα-
 τινίσωσι τὴν χώραν ταύτην. Τούναντίον
 διήρεσαν αὐτὴν εἰς τέσσαρας αὐτονό-
 μους ἐπαρχίας, ὧν πρωτεύουσαι ἦσαν
 ἡ Ἀμφόπολις, Θεσσαλονίκη, Πέλλα καὶ
 Πελαγονία. Τόσοῦτον δὲ ἀνεγνώριζον
 τὸν ἐλληνικὸν χαρακτῆρα τῶν ἐπαρχιῶν
 τούτων, ὥστε ἡ Ρωμαϊκὴ σύγκλητος ἐπέ-
 τρεψεν αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ κόπτειν
 ἴδια νομίσματα. Τοιαῦτα νομίσματα μετὰ
 ἐλληνικῶν ἐπιγραφῶν σώζονται ἱκανά,
 μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ὡς ἐπίσημος
 διαμαρτυρία κατὰ τῶν ὅσων περὶ ἐκλατι-
 νισμοῦ τῆς Μακεδονίας φθέγγονται οἱ
 Ρωμοῦνοι. Ὡς λ. χ. τετράδραχμον τῆς
ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΠΡΩΤΗΣ μετὰ κεφαλῆς
 τῆς ταυροπόλου Ἀρτέμιδος, τῆς **ΜΑΚΕ-**
ΔΟΝΩΝ ΔΕΥΤΕΡΑΣ μετὰ κεφαλῆς Ἀρ-
 τέμιδος ἐν τῷ μέσῳ Μακεδονικῆς ἀσπί-
 δος, τῆς **ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΤΕΤΑΡΤΗΣ** μετὰ

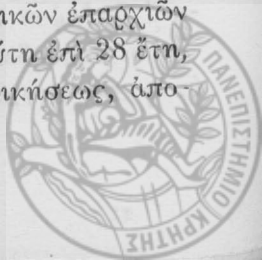
κεφαλῆς τοῦ Διὸς ἐν μέσῳ στεφάνου ἐκ
 δάφνης, τὰ ὅποια πάντα καθίστησι κα-
 τάδηλον τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα τῆς
 Μακεδονίας ἐπὶ Ρωμαϊκῆς κατακτήσεως.
 Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Πραίτωρ ἢ ἀνθύπατος,
 ἐρχόμενος ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ρώμης
 ἐν Μακεδονίᾳ, ὠμίλει ἑλληνιστὶ καὶ ἐξέ-
 διδε τὰ διατάγματα αὐτοῦ εἰς τὴν ἑλλη-
 νικὴν, ὡς βεβαιοῖ ἡ ἱστορία. Παρὰ τὰ
 ἀναμφισβήτητα δὲ ταῦτα δὲν ὑπάρχου-
 σιν ἱστορικαὶ μαρτυρίαι, βεβαιοῦσαι τὰς
 περὶ ἐκλατινισμοῦ τῆς Μακεδονίας θεω-
 ρίας τοῦ κ. Ξενοπόλ.

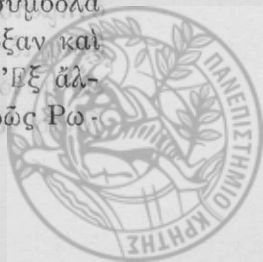

ΑΙ ΜΥΘΟΠΛΑΣΤΙΑΙ
ΤΩΝ ΡΩΜΟΥΝΩΝ

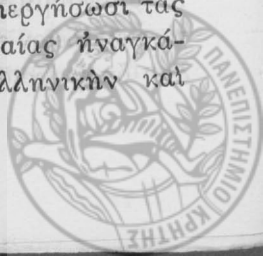
Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ Τάκιτος μνημονεύει ἐν παρόδῳ ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τιβερίου ἐγκατεστάθησαν πολυάριθμοι Ρωμαῖκοὶ Λεγεῶνες. ὥς ἄποικοι ἐν Μακεδονίᾳ, ἀλλ' ἡ μαρτυρία αὕτη δὲν εἶνε ἱκανὴ νὰ στηρίξῃ τὴν οὐδαμοῦ ἄλλοθι στηριζομένην γνώμην περὶ ἐκλατινισμοῦ ὁλοκλήρου τῆς χώρας. Τοῦναντίον ἔχομεν ἄλλην μαρτυρίαν, καθ' ἣν ἐπὶ Τιβερίου ἡ ἐπαρχία αὕτη, ἀναχθεῖσα εἰς τὴν τάξιν τῶν αὐτοκρατορικῶν ἐπαρχιῶν καὶ διατηρηθεῖσα ὡς τοιαύτη ἐπὶ 28 ἔτη, ἀπήλauen ἐξαιρετικῆς διοικήσεως, ἀπο-

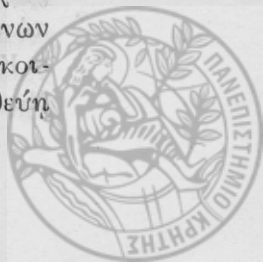
κλειούσης πᾶσαν ἰδέαν περὶ καταναγκαστικοῦ ἐκλατινισμοῦ αὐτῆς. Ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων ἡ Μακεδονία διετήρησε τὸν ἑλληνικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν νομισμάτων τῶν αὐτονόμων πολιτειῶν τῆς Μακεδονίας τῶν χρόνων τούτων, φερόντων ὡσαύτως ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς καὶ προτομὰς ἔστιν ὅτε τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἢ τῆς Ὀλυμπιάδος. Ὡς λ. χ. **ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ἢ ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ, ἢ ΚΟΙΝΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ** καὶ **ΕΔΕΣΣΑΙΩΝ** μετὰ κεφαλῆς τοῦ Αὐγούστου, ἢ **ΒΕΡΡΟΙΑΙΩΝ** μετὰ κεφαλῆς καὶ ἐπιγραφῆς **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ**, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ Ρωμαῖοι οὐχὶ μόνον δὲν ἐσκέφθησαν ποτὲ νὰ ἐκλατινίσωσι τὴν Μακεδονίαν, καὶ συνεπῶς καὶ τὰς λοιπὰς Ἑλληνικὰς χώρας, ἀλλ' οὐδὲ ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τοῦ Μακεδονικοῦ λαοῦ αὐτὰ τὰ σύμβολα τὰ ὑπενθυμίζοντα αὐτῷ τὴν δόξαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ παρελθόντος. Ἐξ ἄλλου ὅπου ἐγκτεσεστάθησαν καθαρῶς Ρω-

μαῖκαὶ ἀποικίαι ἐν Μακεδονίᾳ, καὶ τοιαῦται ἐγκατεστάθησαν εἰς τέσσαρας μόνον πόλεις αὐτῆς, καὶ ταύτας ἑλληνικὰς καὶ οὐδέποτε ἐρήμους γενομένας ἑλληνικῶν πληθυσμῶν, ἐξεδίδοντο καὶ νομίσματα λατινικῶν τύπων μετὰ λατινικῶν ἐπιγραφῶν. Τῶν τεσσάρων δὲ τούτων Ρωμαϊκῶν ἀποικιῶν σώζονται νομίσματα ὡς τῆς πόλεως Δίωνος **COLONIA IVLIA DIENSIS** ἢ **COL. VL. AVG. DIENSIS D. D.** τῆς πόλεως Κασσάνδρας, θεμελιωθείσης ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Ποτιδαίας **COL. IVL. AVG. CASSANDRENSIS** καὶ τῆς πόλεως Στόβοι, ἀφ' ἧς αὕτη ἐγένετο **municipium** Ρωμαϊκόν : **MVNICIPIVM STOBENSIVM**. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ρωμαῖοι οὗτοι ἀποικοὶ, ἐρχόμενοι εἰς χώρας ἑλληνικὰς καὶ εὐρίσκοντες πολιτισμὸν ἀνώτερον τοῦ λατινικοῦ, ταχέως ὑπέκυπτον εἰς αὐτὸν καὶ ἐντὸς βραχείου χρονικοῦ διαστήματος ἐξελληνίζοντο, ἵνα δὲ μετέλθωσι τὸ ἐμπόριον ἢ καλλιεργήσωσι τὰς εἰς αὐτοὺς κληρωθείσας γαίας ἢναγκάζοντο νὰ ἐκμάθωσι τὴν ἑλληνικὴν καὶ

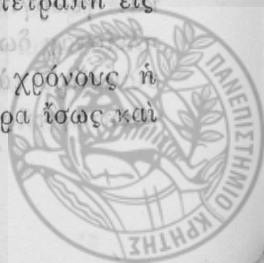

ἐπιμιχθῶσι μετὰ τοῦ ἰθαγενοῦς ἑλληνικοῦ στοιχείου. Βεβαιωμένον δὲ εἶνε ἱστορικῶς ὅτι οἱ Ρωμαῖοι ἄποικοι δὲν ἐθεμελίωσαν οὔτε μίαν κἂν πόλιν, οὔτε μίαν κἂν πολίχνην, ἀλλ' ἐγκατεστάθησαν ὡς εἵπομεν εἰς ἑλληνικὰς τοιαύτας καὶ ἐν διαστήματι ὀλίγων ἐτῶν συνεχωνεύθησαν μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Κατὰ τὸν πρῶτον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς Μακεδονίας ἦτο οὕτω συμπαγὴς, ὥστε ὅταν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπεσκέφθη τὴν Μακεδονίαν (49—55 μ. Χ) καὶ ἐν Βερροίᾳ καὶ Θεσσαλονίκῃ καὶ τῇ λοιπῇ χώρᾳ ἑλληνιστὶ ἐδίδασκε καὶ ἔγραφεν ἑλληνιστὶ τὰς πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολάς αὐτοῦ. Ἐπόμενον δὲ ἦτο ὡς ἀπόστολος νέας θρησκείας ν' ἀπευθύνῃ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ οὐχὶ μόνον πρὸς τοὺς εὐπόρους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς κατωτέρας καὶ γεωργικὰς τάξεις, παρ' ὧν ἐδέχετο πλείστας δωρεάς, δι' ὧν ἐκποιουμένων συνετήρει τὰς ἀπόρους χριστιανικὰς κοινότητας τῆς Παλαιστίνης. Ἐὰν ὀληθεύῃ

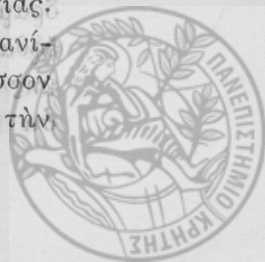

ὅτι ἐπὶ Τιβερίου ἐγκαθιδρύθησαν πολυάριθμοι Ῥωμαῖοι ἄποικοι ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ὅτι ἡ χώρα αὕτη εἶχεν ἐκλατινισθῆ, ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἐπισκεψθεῖς ἔτη τινὰ μετὰ ταῦτα τὴν Μακεδονίαν, θὰ συνήντα δυσχερείας ἀπευθύνων τὰς ἐπιστολάς καὶ τὰ διδάγματα αὐτοῦ ἑλληνιστὶ πρὸς λαὸν ἐντελῶς ἢ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκλατινισθέντα. Ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλους τοὺς μετέπειτα χρόνους οὐδὲν στοιχεῖον λατινισμοῦ ἀπαντῶμεν ἐν Μακεδονίᾳ. Τοῦναντίον δὲ οὐχὶ μόνον οἱ ὀλίγοι Ῥωμαῖοι ἄποικοι ἐντὸς βραχυτάτου εἶχον καταποθῆ ὑπὸ τοῦ ρωμαλαϊοτέρου πνευματικῶς καὶ κοινωνικῶς ἑλληνικοῦ στοιχείου, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Ῥωμαϊκὴ αὐτοκρατορία, ἀφ' ἧς μετεφέρθη ἡ πρωτεύουσα εἰς τὸ Βυζάντιον—καὶ μετεφέρθη ὡς ἀνάγκη πλεόν πολιτικὴ, διότι ὁ λατινισμὸς εἶχεν ὑποκύψῃ ἤδη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὸν ἑλληνισμόν—μετετρέπη εἰς αὐτοκρατορίαν ἑλληνικὴν.

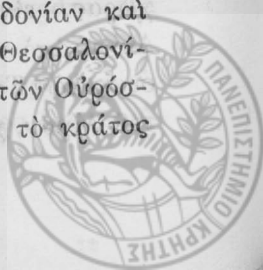
Κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ἡ Μακεδονία ἦτο ἑλληνικωτέρα ἴσως καὶ

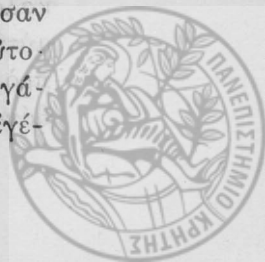
τῆς κυρίως Ἑλλάδος. Καθ' ὅλην δὲ τὴν
 Βυζαντινὴν ἱστορίαν ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς
 χώρας ταύτης ὑπῆρξε τοσοῦτον ἰσχυρός,
 ὥστε νὰ χορηγήσῃ καὶ σειρὰν ὁλόκλη-
 ρον Ἑλλήνων αὐτοκρατόρων εἰς τὸ ὅλον
 ἔθνος, τὴν λαμπροτέραν καὶ ἐνδοξοτέραν
 ἴσως δυναστείαν πασῶν ἐξ ὧων ἀνῆλ-
 θον τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καίτοι
 δὲ ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Μακεδονίας ὑπέ-
 στη τὰ πάνδεινα κατὰ τὰς ἐπιδρομὰς
 τῶν βαρβάρων, ἀπὸ τῆς πρώτης εἰσβο-
 λῆς τῶν Οὐνων κατὰ τὸ 434 μ. Χ. μέχρι
 τῆς τουρκικῆς κατακτῆσεως, ἐν τούτοις
 πρωτηγωνίστησε καθ' ὅλην τὴν μακρὰν
 σειρὰν τῶν Βυζαντινῶν χρόνων, διαπρέ-
 ψας ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. Ὅσα δὲ παρὰ
 τοῦ νεοφωτίστου Ρωμίου ἱστορικοῦ
 Ξενοπολά λέγονται περὶ μεγάλου Βλαχι-
 κοῦ κράτους, περιλαμβάνοντος τὴν Θρά-
 κην, τὴν Μακεδονίαν καὶ τὰς παριστρίους
 χώρας, εἶνε ἀποκυήματα φαντασίας.
 Διότι ἀπὸ τοῦ 1185 μέχρι τῆς ἐμφανί-
 σεως τῶν Τούρκων εἰς τὴν χερσονήσον
 τοῦ Αἴμου, χρόνους, καθ' οὓς θέτει τὴν

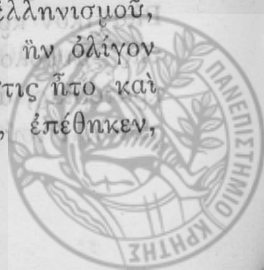
ὑπαρξιν τοῦ μεγάλου Βλαχικοῦ κρά-
τους, δὲν εὐρίσκομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς
χερσονήσου ταύτης, εἰμὴ ἔνθεν μὲν τὴν
μεγάλην Βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν, ἔν-
θεν δὲ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν Σλαύων καὶ
τὰ παροδικῶς παρ' αὐτῶν ἰδρυθέντα ἐφῆ-
μερα κράτη, καθ' ὧν ἡ Βυζαντινὴ αὐτο-
κρατορία ἐπάλαιε. Περὶ τῶν κατ' αὐ-
τῶν ἀγώνων τοῦ Βυζαντινοῦ ἐλληνισμοῦ
ὠμιλήσαμεν ἥδη ἀλλαχοῦ καὶ παρα-
πέμπομεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν με-
λέτην ἡμῶν ἐκείνην. Ἐνταῦθα παρα-
τηροῦμεν μόνον ὅτι κατὰ τὸ χρονικὸν
τοῦτο διάστημα οἱ Βούλγαροι ἡγεμόνες
κατῆλθον πολλάκις μέχρι Μακεδονίας
καὶ ἐπεξέτειναν πολλάκις τὸ κράτος αὐ-
τῶν μέχρι Ἰστρίας καὶ Τρανσυλβανίας,
δεσπόσαντες ἐπὶ μακρὸν καὶ αὐτῆς τῆς
σημερινῆς Ρωμουνίας ὡς ἐπὶ τοῦ τσά-
ρου Συμεῶνος. Οἱ Σέρβοι ὡσαύτως ἐπέ-
δραμον πολλάκις τὴν Μακεδονίαν καὶ
ἐφθασαν μέχρις αὐτῆς τῆς Θεσσαλονί-
κης ὡς ἐπὶ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Οὐρόσ-
ση τοῦ II καὶ ἐπεξέτειναν τὸ κράτος

αὐτῶν μέχρι Ἀλβανίας καὶ Ἡπείρου
 πρὸς δυσμὰς, μέχρι Βουλγαρίας πρὸς
 ἀνατολάς, ἣν καὶ κατέστησαν ἐπὶ μακρὸν
 Σερβικὴν ἐπαρχίαν, καὶ μέχρι Ἰστρίας,
 Βουκοβίνας καὶ Τρανσυλβανίας πρὸς
 βορρᾶν ἐπὶ τοῦ τσάρου αὐτῶν Στεφάνου
 Δουσσάν. Ἀλλὰ Βλαχικὸν κράτος, οἷον
 ἐφαντάσθη αὐτὸ ὁ ἱστορικὸς Ξενοπόλ,
 οὔτε ὑπῆρξεν. οὔδὲ κἂν ἀπόπειρα ἐγένε-
 νετο νὰ ὑπάρξῃ ποτέ. Πιθανὸν οἱ τυ-
 χοδιῶνται ἀδελφοὶ Ἀσάν, Πέτρος καὶ
 Ἰωάννης, οἱ θεμελιωταὶ τῆς Βουλγαρι-
 κῆς δυναστείας τῶν Ἀσανιδῶν καὶ ἰδίως
 ὁ πρῶτος, ὅστις ὑπεκίνησε τοὺς Βουλ-
 γάρους εἰς στάσιν κατὰ τῶν Βυζαντι-
 νῶν καὶ ἐπιτυχὼν ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς
 (1230—1260 μ. Χ.), νὰ ᾔσαν Βλαχικῆς
 καταγωγῆς, ἢ διὰ νὰ εἴμεθα εὐληπτότε-
 ροι Ρωμουνικῆς καταγωγῆς, ὥς θέλου-
 σιν οἱ Ρωμοῦνοι, ἀλλ' οὐδέποτε ἱδρυσαν
 Βλαχικὸν κράτος, οὐδέποτε προέστησαν
 τῆς μυθολογουμένης Βλαχικῆς αὐτο-
 κρατορίας, ἀλλὰ προέστησαν Βουλγά-
 ρων καὶ τούτων ἦρξαν, καὶ τούτων ἐγένε-

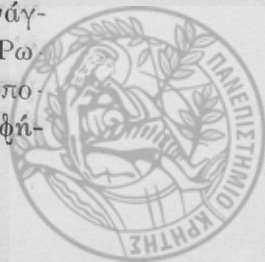

νοντο βασιλεῖς. Τούναντίον καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας τούτους, τοὺς μὲν σημερινοὺς Ρωμούνους εὐρίσκομεν Δάκας ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν ἐκάστοτε ἰσχυρῶν, Σέρβων, Βουλγάρων, Οὔγγρων καὶ Τούρκων, τοὺς δὲ διεκδικουμένους παρ' αὐτῶν Βλάχους ἢ βλαχοφώνους Ἑλλήνας πλανωμένους τῇδε κάκεισε τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν, μετερχομένους τὸ ποιμενικὸν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπάγγελμα, ἀναμεμιγμένους μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου, καὶ ἄνευ ἄλλης τινὸς ἰδίας ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς συνειδήσεως, ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς. Περὶ δὲ τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας μόνον ἱστορικοὶ τῆς ποιότητος καὶ τῆς ἠθικῆς ἀξίας τοῦ Ρωμοῦνου Εὐνοπολὶ ἐπιτρέπεται ν' ἀμφιβάλωσι καὶ συζητῶσι. Καὶ ἐὰν ὅλα τὰ ἄλλα ἔλειπον ἥρκει, ἵνα φημῶσι τὰ στόματα τῶν καλοθελητῶν τούτων τοῦ ἑλληνισμοῦ, αὐτὴ ἡ ἐπίσημος σφραγίς, ἣν ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ὅστις ἦτο καὶ θάνατος τῆς αυτοκρατορίας, ἐπέθηκεν,

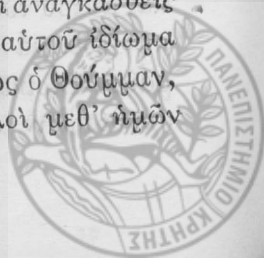

ἐπὶ τῆς ὑπερχιλιοστοῦς ἱστορίας αὐτῆς, ὁ ὡς Ἑλλήν ἀποθανών τελευταῖος αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου, ὅστις προσαγορεύων τὸν λαὸν καὶ τοὺς μαχητὰς αὐτοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τὴν προηγηθεῖσαν τῆς ἐξιλαστηρίου θυσίας τοῦ Ἀγίου Ρωμανοῦ, ὑπενθυμίζειν αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους, οὐχὶ δὲ τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ Πομπηίου.

Ἐξ ὧν μέχρι τοῦδε ἀνεπτύξαμεν καταπίπτουσιν εἰς θρύμματα τό τε οἰκόδύμημα τοῦ ὀψιφανοῦς Ρωμουνικοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τὰ περὶ Ρωμουνικῆς καταγωγῆς ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Ξενοπόλ, ὅστις, μεθ' ὅλας τὰς περὶ ἐκλατινισμοῦ τῆς Μακεδονίας θεωρίας αὐτοῦ, δὲν ἠδυνήθη νὰ εἴπῃ ἡμῖν πῶς οἱ οἶονεὶ ἀπόγονοι οὗτοι τῶν Ρωμαίων, οἱ Βλάχοι, κατήλθον ἐξ ἀνωτέρου πολιτισμοῦ, ἀνωτέρου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ, οἷος κατ'ἀνάγκην ἔδει νὰ εἶνε ὁ πολιτισμὸς τῶν Ρωμαίων ἀποίκων, τῶν δυνηθέντων ν' ἀποσυνθέσωσιν ἐθνικῶς καὶ ν' ἀπορροφή-

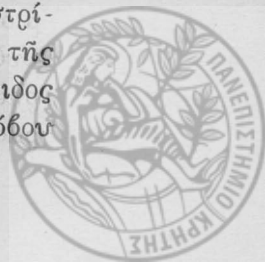

σωσι τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον τῆς Μακεδονίας, πῶς κατῆλθον εἰς τὴν βαθμίδα τῶν νομάδων. Πῶς οἱ ἐκλατινισθέντες Δάκες, οἱ ἀνέκαθεν γεωργοὶ, ὑποστάντες καὶ αὐτοὶ ὡς οἱ Βλάχοι τῆς Μακεδονίας τόσας καὶ τόσας κατακτήσεις, δὲν μετεβλήθησαν εἰς νομάδας καὶ ποιμένας ; Πῶς ὁ λαὸς τῆς κυρίως Ἑλλάδος, ὁ ἀνέκαθεν ἐμπορικὸς καὶ ναυτικὸς, ὁ ἀναγκασθεὶς πολλάκις νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ ὄρη, ὅπως διατηρήσῃ τὴν θρησκείαν καὶ τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων αὐτοῦ, δὲν μετέβαλε χαρακτῆρα καὶ δὲν ἐγένετο ἀπὸ ἐμπορικὸς καὶ ναυτικὸς ποιμενικὸς καὶ νομαδικός ; Ἐκ τούτου καὶ μόνου καταφαίνεται πόσον ὀρθότερα καὶ λογικότερα εἶνε ἢ γνώμη ὅτι οἱ σημερινοὶ Κουτσόβλαχοι ἦσαν λαὸς ἀνέκαθεν ποιμενικὸς γνωστὸς καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὅστις ἐὰν δὲν ὑπῆρξεν ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ἄγνωστον διατὶ ἀναγκασθεὶς ν' ἀναμίξῃ τὸ γλωσσικὸν αὐτοῦ ἰδίωμα μετὰ λατινικοῦ τοιούτου, ὡς ὁ Θούμμαν, ὁ Πολίτης καὶ ἄλλοι πολλοὶ μεθ' ἡμῶν

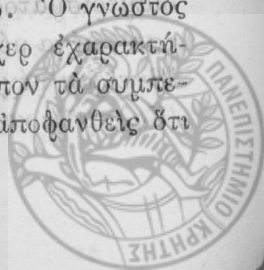

παραδέχονται, πάντως πολλοὺς αἰῶνας π. Χ. ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἴσως, ἐγκατεστάθη ἐξ Ἀπουλίας καὶ λοιπῆς Ἰταλίας εἰς τὰς Ἑλληνικὰς χώρας καὶ ἀνέμιγν μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου, τοῦθ' ὅπερ συμφωνεῖ πρὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Βυζαντινοῦ χρονογράφου Κινάμου.

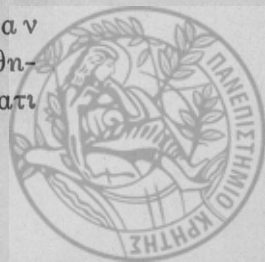
Ὅτι τέλος αἱ ἀξιώσεις τῶν Ρωμούνων εἰσὶ καὶ ἱστορικῶς καὶ ἐθνολογικῶς καὶ λογικῶς ἀστήρικτοι ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς συζητήσεως, ἣν προῦκάλεσε τὸ περὶ Ἀρωμούνων βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λειψίας Γ. Ρέιγκανδ. (G. Weigand. Die Aromunen in Macedonien, Leipzig 1895). Ὁ καθηγητὴς οὗτος, περιελθὼν δαπάναις τοῦ Μακεδονορρωμουνικοῦ κοιμητηρίου τὴν Μακεδονίαν, ἀνεκάλυψεν ὅτι ἅπασα ἡ δυτικὴ Μακεδονία, τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ διαμερίσματος τοῦ Ἀλιάκμονος (Βιστρίτσα), μέγα μέρος τῆς Θεσσαλίας καὶ τῆς Ἡπείρου μέχρι τοῦ ποταμοῦ Θυάμιδος (Καλαμᾶ) καὶ ἐκεῖθεν μέχρι Μετσόβου

καὶ Συρράκου, ὅλαι αἱ ὑπάρχειαι τῆς Πίν-
 δου, ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἡ Ἀκαρνανία καὶ
 ἄλλα ὄρεινὰ μέρη τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος
 κατοικοῦνται ὑπὸ πληθυσμοῦ συγγενοῦς
 τοῖς Ρωμοῦνοις, ὑπὸ Κουτσοβλάχων του-
 τέστιν, οὓς ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ ἐδάπτισεν
 εἰς Ἀρωμούνους. Ἀλλ' ἡ ἀπόπειρα αὕτη
 τῆς ρωμουνικῆς προπαγάνδας, κρυπτο-
 μένης ὀπισθεν τοῦ κ. Βεΐγκανδ, ὅπως
 ἐνισχύσῃ δι' ἐνὸς ξένου συγγραφέως, καὶ
 δὴ καθηγητοῦ, τὰ δῆθεν δίκαια αὐτῆς,
 ἔσχεν ὅλως διόλου ἀντίθετον ἀποτελέ-
 σμα. Διότι πάντες οἱ καταγινόμενοι περὶ
 ἐθνογραφικὰ θέματα ἐν Εὐρώπῃ ἀπέκρου-
 σαν διαρρήδην τὰ περὶ Ἀρωμούνων πα-
 ραδοξολογήματα. Ὁ διάσημος ἱστορικὸς
 Μόμσεν, ζῶν τότε, ἐχαρακτήρισε τὴν ἐρ-
 γασίαν ταύτην τοῦ Βεΐγκανδ περὶ Ἀρω-
 μούνων «ὡς οὐχὶ ἀνεπίληπτον
 προῖδον πραγματικῆς ἐπιστη-
 μονικῆς ἐρεῦνης». Ὁ γνωστὸς
 Βυζαντινολόγος Κρουμβάχερ ἐχαρακτή-
 ρησε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὰ συμπε-
 ράσματα τοῦ Βεΐγκανδ, ἀποφανθεὶς ὅτι

«ἡ σπάνις ἱστορικῶν πληροφοριᾶ ἀδύνατον καθίστησι πᾶν ἐπιστημονικὸν συμπέρασμα ἐπὶ τοῦ θέματος. Κατὰ συνέπειαν ἡ λύσις ἡ ἐκάστοτε διδομένη εἰς αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐθνικότητος ἡ ἐκ τῶν ἐθνικῶν συμπαθειῶν τοῦ συζητητοῦ». Ὁ καθηγητὴς Kortling τοῦ Κιέλου ἐξέφρασε τὴν γνώμην, «ὅτι μόνη ἡ συγγένεια τῆς γλώσσης πρὸς τὴν λατινικὴν δὲν εἶνε ἱκανὸν τεκμήριον τῆς ἐκ Ρωμαίων καταγωγῆς τῶν Κουτσοβλάχων. Οἱ Κουτσοβλάχοι, προσέθηκε, δὲν εἶνε δυνατόν κατὰ τὴν γνώμην μου νὰ κατῆλθον ἐξ ἀνωτέρου πολιτισμοῦ εἰς τὴν βαθμίδα τῶν νομάδων. Ἀνῆκον ἀπὸ μακροῦ χρόνου εἰς οἰκογενείας ποιμένων καὶ ἔμειναν διὰ παντὸς ποιμένες». Ὁ καθηγητὴς Α. Φίλιππων ἐν τῷ συγγράμματι

αὐτοῦ «Ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ θέσις αὐτῆς ἐν
τῇ Ἀνατολῇ» ἐπαναλαμβάνει τὰ αὐτὰ
ἀναιρῶν τὰς περὶ Κουτσοβλάχων ιδέας
τοῦ κ. Βεΐγκανδ, οἵτινες, ὡς λέγει «εἴτε
Ἀρωμοῦνοι κληθῶσιν, εἴτε Βλάχοι,
δὲν θέλουσι νὰ εἶνε εἰ μὴ
μόνον Ἕλληνες».

Μεθ' ὅλας ὅμως τὰς ψυχρολουσίας
ταύτας, καὶ μεθ' ὅλον τὸ ναυάγιον τοῦ
φιλολογικοῦ συγκριτισμοῦ, ἐφ' οὗ ἐστή-
ριξαν τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν ἐπὶ τῶν Βλάχων
οἱ Ρωμοῦνοι, καταστήσαντες τὴν
ἐθνικότητα τοῦ λαοῦ τούτου ζήτημα συγ-
κριτικῆς φιλολογίας, ὁ Ρωμουνικὸς ἱε-
ρεδεντισμὸς ἐν Μακεδονίᾳ ἐξηκο-
λούθησε καὶ ἐξακολουθεῖ, ἡ δὲ Ρωμου-
νικὴ προπαγάνδα μετὰ νέας ὁρμῆς σή-
μερον προσπαθεῖ ν' ἀνοίξῃ δρόμον εἰς
ἐαυτήν, ἐμφανιζομένη ὑπὸ μορφὴν ἐκ-
κλησιαστικῆς καὶ κοινοτικῆς ἀνταρσίας
κατὰ τοῦ ἐλληνισμοῦ.

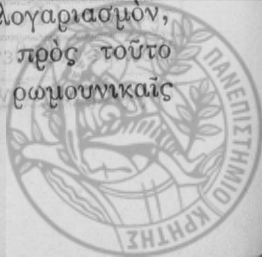

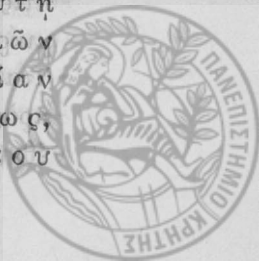
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΚΗΣ ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑΣ

Ἡ ἱστορία τῆς προπαγάνδας ταύτης εἶνε μακρά. τυγχάνει δὲ ταυτόχρονος σχεδὸν πρὸς τὴν κατὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ Βουλγαρικὴν κίνησιν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ. Ἡ κίνησις αὕτη, δημιουργηθεῖσα μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῶν πανσλαυϊστῶν, ἐλπιζόντων διὰ τοῦτου νὰ εὕρωσιν ἀνταλλάγματα τῶν συνεπειῶν τοῦ πολέμου ἐκείνου, συμπάρεσυρε καὶ τοὺς Ρωμούνους, φιλοδοξήσαντας νὰ δημιουργήσωσι, καθ' ὃν τρόπον οἱ Βούλγαροι, μεγάλην βλαχικὴν ἰδέαν ἐντεῦθεν τοῦ Ἰστρου. Τὰ τρία ἑκαταμμύρια τῶν Ρωμούνων τῆς Τρανσυλ-

βανίας, εὐρισκόμενα ὑπὸ τὰς ἀπηνεῖς κα-
 ταπίσεις τῆς Οὐγγρικῆς κυβερνήσεως,
 ἐπιδιωκούσης τὸν ἐκμαγαρισμὸν αὐτῶν,
 ἥτο φυσικώτερον νὰ προκαλέσῃ τὸν με-
 γαλοῖδεατισμὸν καὶ τὸν πατριωτικὸν ὄργα-
 σμὸν τῶν Ρωμούνων τῆς Μολδοβλαχίας.
 Ἀλλὰ τοιοῦτος ὄργασμός ἤθελε προκαλέσῃ
 τὴν διατάραξιν τῶν μετὰ τῆς Αὐστρουγ-
 γαρίας σχέσεων, τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο ἀσυμ-
 φωρότατον εἰς τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα
 τῆς Ρωμουνίας ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν
 Ρωμουνικὴν δυναστείαν. Ἐθεωρήθη ἐπο-
 μένως συνετώτερον νὰ στραφῶσι πρὸς
 νότον οἱ ἔθνικοι πόθοι τῶν Ρωμούνων καὶ
 τὴν διεύθυνσιν ταύτην προσεπάθησαν
 νὰ δώσωσιν οἱ ἐν Βουκουρεστίῳ, ὑποστη-
 ριζόμενοι καὶ ὑποκινούμενοι καὶ ὑπὸ τῆς
 Αὐστριακῆς πολιτικῆς, ἅμα δὲ καὶ τῆς
 Ρωσσικῆς, διότι ἀμφότεραι αἱ δυνάμεις
 αὗται, ἐπιδιώκουσαι τὴν ἐξασθένησιν τοῦ
 ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐν τῇ χερσονήσῳ
 τοῦ Αἴμου δι' ἴδιον ἐκάστη λογαριασμὸν,
 ἔβλεπον ἐνὰ ἔτι παράγοντα πρὸς τοῦτο
 ἐν ταῖς περὶ τῶν Βλάχων ρωμουνικαῖς

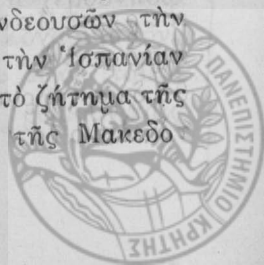

ἀξιώσεσι. Τὸ μυστήριον τῆς πολιτικῆς
 ταύτης ἐξήγησεν ἄλλοτε σαφῶς εἰς ἐκ
 τῶν σπουδαίων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς
 Ρωμουνίας, ὁ Κογκαλιτσιάνος, εἰπὼν ἀπο-
 καλυπτικώτατα ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Ρω-
 μουνικῆς βουλῆς: «Ἐκαστος λαὸς
 ἔχει ἀνάγκη νὰ στρέφῃ τὰς
 σκέψεις καὶ τοὺς ἐθνικοὺς αὐ-
 τοῦ πόθους πρὸς ἐν ὁῖον δὴ-
 ποτε ἰδανικόν. Ἡ Μακεδονικὴ
 ρωμουνικὴ πολιτικὴ ἐφευρέθη
 πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ ρωμου-
 νικοῦ λαοῦ ἀπὸ τῆς περὶ τῶν
 ἐν Τρανσυλβανίᾳ ὑποδούλων
 ἀδελφῶν αὐτῶν μερίμνης.
 Ἐὰν ἐγκαταλείψωμεν τὴν μακε-
 δονικὴν πολιτικὴν, οἱ συμπα-
 τριῶται ἡμῶν θὰ ἀναγκασθῶσι
 νὰ στραφῶσι πρὸς τὴν Τραν-
 συλβανίαν. Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ
 περιπτώσει αἱ σχέσεις ἡμῶν
 πρὸς τὴν Αὐστρουγγαρίαν
 θὰ διαταραχθῶσι σπουδαίως,
 τὸ ὁποῖον ἐκ παντὸς τρόπου

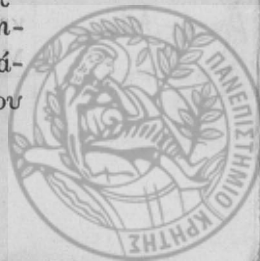
δέον ν' ἀποφύγωμεν ὑπὸ τὰς πα-
 ρούσας περιστάσεις. Διὰ τοῦ-
 το εἶνε ἀναγκαῖον ἐπὶ τοῦ
 παρόντος νὰ διευθύνωμεν
 τὴν προσοχὴν τοῦ Ρωμουνι-
 κοῦ λαοῦ πρὸς τὴν Μακεδο-
 νίαν.

Ὡς βάσις τῆς πολιτικῆς ταύτης ἔχρη-
 σίμευσε τὸ βλαχικὸν στοιχεῖον τῆς Μα-
 κεδονίας, μερικοὶ δὲ τυχοδιῶκται πολι-
 τικοὶ τοῦ Βουκουρεστίου, θηρεύοντες δό-
 ξαν καὶ φήμην μεγάλων πατριωτῶν με-
 ταξὺ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν, ἀνέλαβον
 τὸ ἔργον ἐπὶ τῇ βάσει τίτλων συγγενείας
 τοῦ Ρωμουνικοῦ λαοῦ πρὸς τὸ στοιχεῖον
 ἐκεῖνο. Πρὶν δ' ἐξετασθῶσιν αὐτοὶ οἱ τί-
 τλοι τῆς πρὸς τοὺς Ρωμαίους συγγενείας
 τῆς Βλαχομολδαβίας, τῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους
 1866 κληθείσης τεχνητῶς Ρωμουνίας,
 ἥτις ἔχει σχέσεις πρὸς τοὺς Ρωμαίους
 μικροτέρας καὶ τῶν συνδεδουσῶν τὴν
 Ἰταλίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰσπανίαν
 πρὸς τὴν παλαιὰν Ρώμην, τὸ ζήτημα τῆς
 ἐθνικότητος τῶν Βλάχων τῆς Μακεδο-

νίας κατέστη ζήτημα συγκριτικῆς φιλολογίας καὶ ἐκ τῆς ἐλαχίστης συγγενείας τοῦ ιδιώματος πρὸς τὸ λατινικὸν ἐξήχθησαν ἀκαταμάχητα κατ' αὐτοὺς ἐπιχειρήματα περὶ τῆς συγγενείας αὐτῶν πρὸς τοὺς Ρωμαίους.

Ἐν ἔτει 1855 ὁ Ρωμοῦνος δημοσιογράφος Δημήτριος Μπολιντσιάνη ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἰδεῶν τούτων, αἵτινες εὔρον τὸν θεωρητικὸν αὐτῶν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἱστορικοῦ Ξενοπόλ, περὶ οὗ ὠμιλήσαμεν ἄνωτέρω, ἐπεχείρησε ταξείδιον ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν. Ἡπειρον καὶ Θεσσαλίαν καὶ ἐπιστρέψας εἰς Ρωμουνίαν ἐξετίμησε τὸν Βλαχικὸν πληθυσμὸν τῶν χωρῶν τούτων εἰς πολλὰ ἑκατομμύρια. Τὸν προπαγανδιστὴν τοῦτον ἠκολούθησε κατόπιν ἐν τῇ αὐτῇ ὁδῷ ὁ Ἰωάννης Ραδουλέσκος, ταχέως δ' ἐσχηματίζετο ἐν Βουκουρεστίῳ τὸ πρῶτον Μακεδονορρωμουνικὸν κομιτάτον καὶ ὑπὸ τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ ἤρξατο ἡ Ρωμουνικὴ κίνησις ἐν Μακεδονίᾳ. Ἡ Πύλη, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου

προλήψεων αὐτῆς, κρίνασα τὰ πράγμα-
τα, ὡς ἔκρινε καὶ τὰ κατὰ τὴν Βουλγα-
ρικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀνταρσίαν, ἐφάνη
εὖνους εἰς τὰς ἐκ Βουκουρεστίου ἐνερ-
γείας καὶ ὁ τότε βαλῆς Ρεσίτ πασσᾶς
ἐλάμβανεν ὁδηγίαν ἐκ Κωνσταντινουπό-
λεως νὰ ὑποστηρίξη τοὺς Ρωμούνους προ-
παγανδιστὰς πάσῃ δυνάμει.

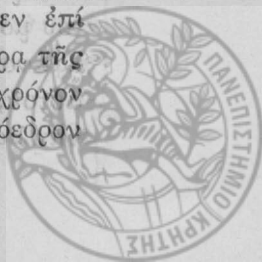
Ἐν τούτοις αἱ πρώτοι αὗται ἐνέργειαι
τῶν Μπολιντσιάνη καὶ Ραδουλέσκου ἐ-
ναυάγησαν, τὴν προσοχὴν δὲ τῆς Πύλης
καὶ τῆς διπλωματίας ἀπνσχόλησεν ἐξ
ὀλοκλήρου τὸ μεγαλειτέρας διαστάσεις,
ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ προσλαβὼν βουλ-
γαρικὸν ζήτημα. Ἐν τῷ μεταξύ ἐφαί-
νοντο τελείως ἀπελπισθέντες οἱ ἐν Βου-
κουρεστίῳ μεγαλοῖδεᾶται περὶ τῆς ὑποθέ-
σεως αὐτῶν, ὅτε αἰθνηδίως ὀλίγον μετὰ
τὴν ἐπίσημον ἐγκατάστασιν τῆς Βουλ-
γαρικῆς Ἐξαρχίας ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς
σκηνῆς τυχοδιώκτης τις βλαχόφωνος Μα-
κεδὼν, ὁ ἀπαισίας μνήμης Ἀπόστολος
Μαργαρίτης.

Απὸς Μαργαρίτης

πλὴν Π. Π. Ρινοδακτύλου

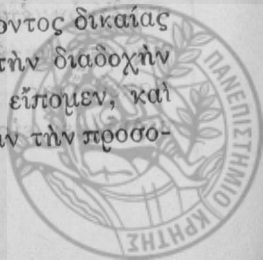

Δικαίως ὁ Γαλάτης συγγραφεὺς Εἰκτώρ
 Berard ἐν τῷ περὶ Μακεδονίας συγγράμ-
 ματι αὐτοῦ λέγει, ὅτι ἡ Ρωμουνικὴ προ-
 παγάνδα ἐν Μακεδονίᾳ εἶνε ἔργον ἐνὸς
 μόνου ἀνθρώπου, τοῦ τυχοδιώκτου τού-
 του. Εἶνε ἀνάγκη διὰ τοῦτο νὰ ἐνδιατρί-
 ψωμεν πλείοτερον περὶ τοῦ ἀνθρώπου
 τούτου καὶ τῶν ἐλατηρίων, ἅτινα ὥθησαν
 αὐτὸν εἰς τὸ ἡροστράτειον δόξαν προσ-
 πορίζον αὐτῷ στάδιον τοῦ ἐκρωμουνι-
 σμοῦ τῶν ἰδίων συμπατριωτῶν, ἵνα νοη-
 θῇ κάλλιον τὸ ἔργον αὐτοῦ. Ὁ Ἀπόστο-
 λος Μαργγαρίτης ἐσπούδασε τὰ ἑλληνικὰ
 γράμματα ἐν τῷ γυμνασίῳ τῶν Ἰωαννί-
 νων, ἀλλ' ὥς ὄφεις, θερμανθεὶς ἐν τοῖς
 κόλποις τοῦ σχολείου τούτου καὶ τοῦ
 ἑλληνισμοῦ, ἀπέδωκε κατὰ τρόπον ἀν-
 τίστροφον τὰ τροφεῖα καὶ εἰς τοῦτον καὶ
 εἰς ἐκεῖνο. Ἀποφοιτήσας τοῦ ἐν Ἰωαν-
 νίνοις γυμνασίου ἐπεδόθη εἰς τὸ διδα-
 σκαλικὸν ἐπάγγελμα καὶ ἐδίδαξεν ἐπὶ
 τινα ἔτη ἐν τῇ κωμοπόλει Κλεισούρα τῆς
 Μακεδονίας. Αὐτόθι μετὰ τινα χρόνον
 περιῆλθεν εἰς ἔριδας πρὸς τὸν πρόεδρον

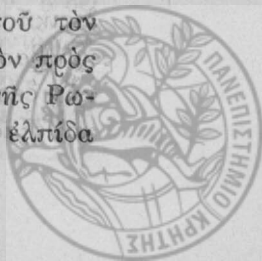
τῆς ἐφορίας τῶν ἑλληνικῶν σχολείων
 Κλεισούρας καὶ ἐπαύθη τῆς θέσεως αὐ-
 τοῦ. Μὴ ἔχων δὲ πλέον πόρον ζωῆς καὶ
 ὥς ἐκ τοῦ ἀτιθάσσου καὶ ἀσυμβιδάστου
 αὐτοῦ χαρακτῆρος μὴ ἐπιτυχὼν τὸν ἀνα-
 διορισμὸν αὐτοῦ, ἀνεχώρησεν εἰς Βου-
 κουρέστιον, ἔνθα ἐκέκτητο ἐξάδελφόν
 τινα διευθύνοντα ἐν τῶν αὐτόθι λυκείων.

Ἐν Βουκουρεστίῳ μένων καὶ φύσει δεξιὸς
 ὢν ἐξέμαθε τὴν Ρωμουνικὴν καὶ τὴν Γαλ-
 λικὴν καὶ συνέλαβεν ἐν τῷ τυχοδιωκτικῷ
 αὐτοῦ πνεύματι τὸ σχέδιον τῆς ἐκμεταλ-
 λεύσεως τοῦ πατριωτικοῦ ζήλου τῶν ἐν
 τῇ ρωμουνικῇ πρωτευούσῃ θορυβοῦντων
 πατριωτῶν. Αἱ πανσλαβιστικαὶ θεωρίαι
 καὶ ὁ πόλεμος κατὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὃν
 εἶχον ἐγείρει τότε οἱ πανσλαβισταὶ διὰ
 τοῦ Βουλγαρικοῦ στοιχείου, ἐπιδιώκοντες
 ἐν τούτῳ τὴν βαθμιαίαν διάλυσιν τοῦ
 Ὀθωμανικοῦ κράτους, τὴν ἐξόντωνσιν δὲ
 τοῦ μόνου στοιχείου τοῦ ἔχοντος δικαίας
 καὶ νομίμους ἀξιώσεις εἰς τὴν διαδοχὴν
 αὐτοῦ, συμπαρέσυραν, ὥς εἵπομεν, καὶ
 τὴν Ρωμουνίαν καὶ εἵλκυσαν τὴν προσο-

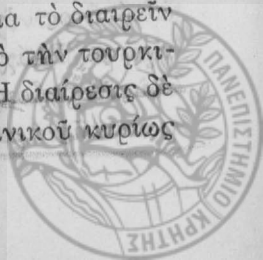

χὴν θερμοκεφάλων τινῶν Ρωμούνων πολιτευτῶν. Ἐπὶ κεφαλῇς τῶν τελευταίων τούτων κατὰ τὴν περίοδον, περὶ ἧς ὁμιλοῦμεν, ἦν καὶ προεξῆρχε διὰ τοῦ θορύβου, ὃν ἤγειρε περὶ ἑαυτὸν, ὁ βουλευτὴς καὶ κατόπιν γερουσιαστὴς Οὐρέκκας, ὅστις θηρεύων στάδιον πολιτικὸν καὶ δόξαν μεγάλου πατριώτου ἐν τοῖς συγχρόνοις αὐτοῦ συνελάμβανε τὴν ιδέαν τῆς ἐπαναλήψεως τῆς ἀποπείρας τῶν Μπολιντσιάνη καὶ Ραδουλέσκου πρὸς ἐκρωμουνισμόν τῶν Βλάχων τῆς Μακεδονίας, οὓς ὑπελόγιζε περὶ τὸ ἑκατομμύριον.

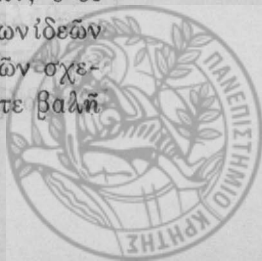
Τὴν ζύμωσιν τῶν ιδεῶν τούτων βλέπων ὁ τέως ἄσημος καὶ τυχοθήρας Μαργαρίτης, ἔγνω ἐν τῇ ὁμολογουμένῃ αὐτοῦ εὐφυνίᾳ νὰ ἐκμεταλλευθῇ αὐτὰς πρὸς εὐρεσιν πόρου ζωῆς καὶ νὰ θυσιάσῃ εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας καὶ ἐθνότητος ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τὸν πρῶτον Βλάχον. Ἐστράφη λοιπὸν πρὸς τοὺς θορυβοποιοὺς πατριώτας τῆς Ρωμουνικῆς πρωτευούσης καὶ παρ' ἐλπίδα

εὔρεν ἐν τῷ κύκλῳ αὐτῶν ὑποδοχὴν καὶ
 ὑποστήριξιν ἀνωτέραν τῶν ἑαυτοῦ προσ-
 δοκιῶν. Ταχέως δὲ ὁ τέως ἄσημος καὶ
 ἄγνωστος Μαργαρίτης ἐγίνετο ὑποκείμε-
 νον πολιτικῶν συζητήσεων καὶ πρόσωπον
 μέγα σημαῖνον ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ Ρωμου-
 νικοῦ πατριωτισμοῦ. Λαβὼν δὲ ἄφθονα
 χρηματικά ἐφόδια ὁ Μαργαρίτης, ἅμα δὲ
 ἱκανὰς συστάσεις καὶ πλειοτέρας ὑπο-
 σχέςεις διὰ τὸ μέλλον ἐπέστρεψεν εἰς Μα-
 κεδονίαν, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὸ καινὸν
 πρόγραμμα τῆς ὁργανώσεως Ρωμουνικῆς
 ἐν Μακεδονίᾳ ἐθνότητος. Ἐν τῇ φυσικῇ
 δὲ αὐτοῦ ἀγχινοία καὶ εὐστροφία δὲν
 ἐβράδυνε νὰ ρίψῃ τὰς βάσεις τῆς ἐργα-
 σίας ταύτης, ἥτις κυρίως ἐστηρίχθη τὸ
 μὲν ἐπὶ τῆς φυσικῆς δυσπιστίας τῆς Πύ-
 λης πρὸς τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον, τὸ δὲ
 ἐπὶ τῆς τότε πρῶτον ἐγκαινιασθείσης διὰ
 τοῦ Μεγάλου Βεζύρου Ἀαλῆ πασσᾶ πο-
 λιτικῆς, ἐχούσης ὡς ἀξίωμα τὸ διαρεῖν
 καὶ βασιλεύειν ἐπὶ τῶν ὑπὸ τὴν τουρκι-
 κὴν δεσποστείαν φυλῶν. Ἡ διαίρεσις δὲ
 καὶ ἐξασθένεισι τοῦ ἑλληνικοῦ κυρίως

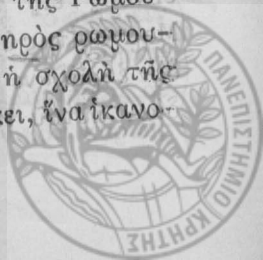

στοιχείου ἦτο παρὰ τοῖς τότε Τούρκοις
πολιτικοῖς ἄρθρον πίστεως. Ἦν δὲ πρόσ-
φατος ἔτι κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον ἢ ἐκ
τοῦ Βουλγαρικοῦ πολέμου ρῆξις ἐν τοῖς
στελέχοις τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ
Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπόσχισις
τῶν Βουλγάρων καὶ μεγάλου ἀριθμοῦ κα-
τοίκων τῆς Μακεδονίας, κηρυχθέντων
σχισματικῶν συνεπεία ἐνεργειῶν τῶν παν-
σλαυιστῶν, παραπλανόντων τοὺς ἀπλου-
στέρους διὰ ψευδῶν ὑποσχέσεων καὶ δη-
μιουργούντων ψευδῇ δημοψηφίσματα, δι'
ῶν ὁλόκληροι κοινότητες ἀνεπιγνώστως
ἐκηρύσσοντο ὑπὲρ τῆς Βουλγαρικῆς Ἐ-
ξαρχίας. Ἡ δὲ Τουρκία ἐν τῇ νεωστεὶ
ἀρξαμένη Ρωμουνικῇ κινήσει ἐν Μακε-
δονίᾳ διέβλεπε τὴν συνέχειαν τοῦ κατὰ
τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ἀγῶνος καὶ τὴν
κατ' αὐτοῦ ὑπονόμευσιν ἐξ ἄλλου πλέον
σημείου διενεργουμένην. Διὸ καὶ ἐφάνη
εὖνους εἰς τὴν κίνησιν ταύτην, ὁ δὲ
Μαργαρίτης ὑπὸ τὸ κράτος τοιούτων ἰδεῶν
δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπιτύχη ὑπὲρ τῶν σχε-
δίων αὐτοῦ τὴν εὐνοίαν τοῦ τότε βαλῆ

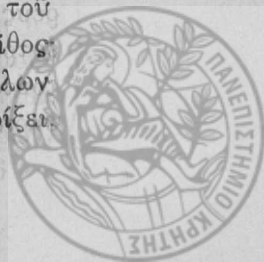
Μοναστηρίου, μετέπειτα δὲ μεγάλου Βε-
ζύρου Χαλλίλ Ριφάατ πασσᾶ.

Ἀντιγράφων δὲ ὁ Μαργαρίτης τὸν
Βουλγαρικὸν ἀγῶνα, ἔγνω νὰ χρησιμο-
ποιήσῃ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τὰ αὐτὰ
ὄπλα, τοῦτέστι τὴν ἐκκλῆσίαν καὶ τὸ
σχολεῖον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἐκκλῆσία ἦτο τι-
παντελῶς ἄωρον ἔτι, περιορίσθη καὶ ἐνέ-
μεινεν εἰς τὸ σχολεῖον, ἵδρυσεν δὲ τὸ πρῶ-
τον Ρωμουνικὸν σχολεῖον ἐν Κλεισούρᾳ,
ἐν ἀποκέντρῳ τινὶ συνοικίᾳ τῆς κωμοπό-
λεως ταύτης, καὶ προσεπάθησε νὰ ἐλκύ-
σῃ μαθητὰς ἐν ἀρχῇ ἐκ τῶν συγγενῶν
αὐτοῦ, ἐγγράψας πρῶτον τὸν ἴδιον υἱὸν
Τάκην καὶ τέσσαρας ἀνεψιούς αὐτοῦ.
Οὕτω δὲ ἡ περιλάλητος Ρωμουνικὴ ἐθνό-
της, ὑπὲρ ἧς κόπτεται ἡδὴ ἡ Ρωμουνία,
ἤρξατο σχηματιζομένη τὸ πρῶτον ἐξ ὀλί-
γων συγγενῶν τοῦ Μαργαρίτου καὶ τινων
πτωχῶν Κλεισουριέων, οὓς διὰ τοῦ χρυ-
σίου εἴλκυσεν εἰς τὰ δίκτυα τῆς Ρωμου-
νικῆς προπαγάνδας ὁ πονηρὸς ρωμου-
ναπόστολος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ σχολὴ τῆς
Κλεισούρας μόνη δὲν ἐπῆρκει, ἵνα ἱκανο-

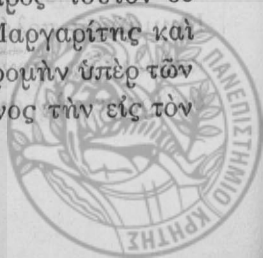

ποιήσῃ τὰς ἀξιώσεις τῶν ἐν Βουκουρε-
στῷ προστατῶν, ὁ Μαργαρίτης ἤρξατο
νὰ ἐνισχύῃ τὸν ἀγῶνα αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς
γραφίδος. Ἐξέδoto τοιοῦτοτρόπως ὑπὸ
ψευδώνυμον γαλλιστὶ συγγραμμάτων αὐ-
τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον ὁ «Ρωμοῦνος ἐν
Μακεδονίᾳ» δι' οὗ ἔθετε τὸ ζήτημα
τῆς Ρωμουνικῆς ἐθνότητος ὑπὸ τὰς ὄψεις
τῶν ξένων, καὶ συνάμα μεταπεμψάμενος
δύο διδασκάλους ἐκ Ρωμουνίας ἀνέθη-
κεν αὐτοῖς τὴν διεύθυνσιν τῆς σχολῆς
Κλεισούρας, αὐτὸς δὲ ἤρξατο περιοδεύων
ἀνὰ τὰς ἑλληνοβλαχικὰς κοινότητας τῆς
Μακεδονίας πρὸς προσηλυτισμὸν εἰς τὰς
ιδέας αὐτοῦ καὶ ἐπελήφθη συνενοήσεων
μετὰ τοῦ ἡγουμενίου Φαβέριαλ τῆς μονῆς
τῶν Λαζαριστῶν ἐν Βιτωλίοις, ἔνθα ἔγνω
νὰ μεταφέρῃ τὴν ἔδραν τῆς προπαγάν-
δας αὐτοῦ.

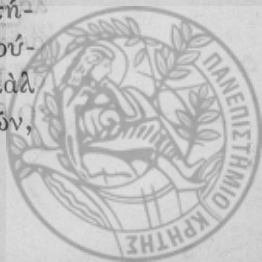
Οἱ Λαζαρισταὶ οὗτοι εἶχον ἐμφανισθῇ
ἐν Βιτωλίοις ἀπὸ τοῦ 1858. Ἀπὸ τοῦ
Κριμαϊκοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν πλῆθος
καθολικῶν μοναχῶν καὶ ἱεραποστόλων
διέδραμε τὴν ἀνατολήν, τῇ ὑποστηρίξει.

τῆς κυβερνήσεως Ναπολέοντος τοῦ III,
 ὅστις ἐπίστευεν, ὅτι διὰ τοῦ ἐκκαθολικι-
 σμοῦ αὐτῆς θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπεκτείνῃ
 καὶ ἐδραιώσῃ τὴν Γαλλικὴν ἐπιρροὴν
 εἰς τὰς χώρας ταύτας, ἀντιταχθῇ δὲ τε
 λεσφορώτερον κατὰ τῆς εἰς αὐτὰς καθό-
 δου τῆς Ρωσσίας. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ ἐλ-
 ληνισμῷ εὑρίσκειν ὁ μονάρχης ἐκεῖνος
 στοιχεῖον συμπράττον μετὰ τῆς Ρωσσίας,
 ἔνεκεν τῆς προσφάτου στάσεως τῆς ἐπι-
 σήμου Ἑλλάδος κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πό-
 λεμον, διέκειτο δυσμενῶς πρὸς αὐτόν, ἡ
 δὲ καθολικὴ ἀποστολὴ ὑπὸ τοῦ πνεύμα-
 τος τούτου ἀγομένη, συνεργούσης καὶ
 τῆς πολυχρονίου ἔχθρας τοῦ καθολικοῦ
 κλήρου πρὸς τὸν Ὁρθόδοξον τοιοῦτον,
 ἔπραττε πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ ὑπονομεύσῃ
 τὸν ἐλληνισμὸν καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῦ στη-
 ριζομένην Ὁρθοδοξίαν. Τῶν ἐν Βιτωλίοις
 Λαζαριστῶν ἀρχηγὸς ἦν ὁ Γάλλος ἱε-
 ρεὺς πάτερ Φαβεριάλ, πρὸς τοῦτον δὲ
 ἐστράφη ὁ Ἀπόστολος Μαργαρίτης καὶ
 τούτου ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν ὑπὲρ τῶν
 σκοπῶν αὐτοῦ, ὑποσχόμενος τὴν εἰς τὸν

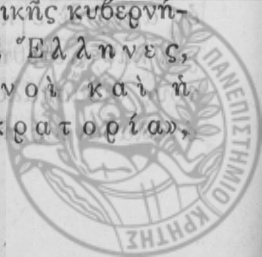
καθολικισμόν προσέλευσιν τοῦ Κουτσο-
 βλαχικοῦ στοιχείου. Τὰς προτάσεις ταύ-
 τας τοῦ Μαργαρίτου ἐδέχθη τόσον μᾶλ-
 λον εὐχαρίστως ὁ πάτερ Φαβεριὰλ, ὅσῳ
 ἔβλεπεν ἐν τοῖς Κουτσοβλάχοις στοιχεῖον
 λατινικὸν καὶ ἐπίστευεν, ὅτι διὰ τοῦτο
 εὐκολώτερον ἤθελον ἀποσπάσει αὐτοὺς
 τῆς Ὁρθοδοξίας. Τυγχάνοντες δὲ οἱ Λα-
 ζαρισταὶ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς Γαλλίας,
 κατόπιν δὲ καὶ τῆς Αὐστρίας, παρέσχον
 πᾶσαν συνδρομὴν εἰς τὸν Μαργαρίτην
 καὶ εἰργάσθησαν ἐκθύμως, ὅπως οὗτος
 τύχη ἀδείας καὶ ἰδρύσῃ σχολὰς τινὰς ρω-
 μουνικὰς εἰς διάφορα ἑλληνοβλαχικὰ
 κέντρα καὶ τὴν πρώτην ἀνωτέραν scho-
 λὴν ἢ γυμνάσιον τετρατάξιον ἐν Βιτω-
 λίοις, τὰ ὅποια κατέστησεν ἔδραν τῆς
 προπαγάνδας αὐτοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν
 τοῦτον ὁ πάτερ Φαβεριὰλ παρεχώρησεν
 εἰς τὸν Μαργαρίτην τὸ ἥμισυ τῆς μονῆς,
 ἐν αὐτῇ δὲ ἐγκαθιδρύθησαν τὰ διδασκῆ-
 ρια καὶ ἀνετέθη ἡ διδασκαλία εἰς Ρωμού-
 νους διδασκάλους, τοῦ πάτερ Φαβεριὰλ
 ἀναλαβόντος τὴν διδασκαλίαν τῶν ἱερῶν,

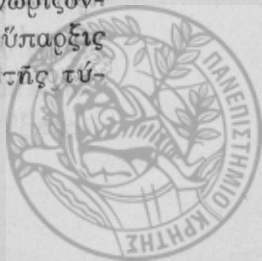
ὑπὸ τύπον μαθήματος τῆς φιλοσοφίας διὰ
τὸ ἐν ἀρχῇ ἀσκανδάλιστον τῶν συνει-
δήσεων τῶν γονέων, πράγματι δὲ πρὸς
ἀληθῆ προσηλυτισμόν.

Τούτου ἐπιτευχθέντος ὁ ἀργυρώνητος
Μαργαρίτης ἀφιερώθη ἐξ ὁλοκλήρου εἰς
τὸ ἔργον τῆς κατακτίσεως τῆς ἐμπιστο-
σύνης τῶν Τούρκων, ὅπως ἐξασφαλίσῃ
τὴν περαιτέρω πρόοδον τῆς προπαγάνδας
αὐτοῦ. Πρὸς τοῦτο εἰργάσθη δι' ὅλων
τῶν δυνάμεων αὐτοῦ καὶ δι' ὅλων τῶν
μέσων, τὰ ὅποια διέθετε, γράφων καὶ ρα-
διουργῶν καὶ δημοσιογραφῶν καὶ ἀνα-
πτύσσων θεωρίας ἐπὶ θεωριῶν περὶ τοῦ
ἐπωφελοῦς διὰ τὴν Τουρκίαν τῆς χειρα-
φετήσεως τῶν Βλάχων καὶ τῶν Ἀλβανῶν
ἀκόμη ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς ιδέας.

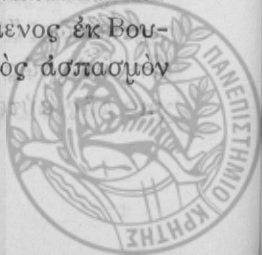
«Ἡ χειραφέτησις τῶν Βλάχων καὶ τῶν
Ἀλβανῶν, ἔγραφεν ἐν τινι ὑπομνήματι
αὐτοῦ, ἐκδοθέντι γαλλιστὶ ἐν Βρυξέλ-
λαις δαπάναις τῆς Ρωμουνικῆς κυβερνή-
σεως ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ Ἕλληνες,
οἱ Βλάχοι, οἱ Ἀλβανοὶ καὶ ἡ
Ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία»,

ἡ χειραφέτησις αὐτῶν θὰ ἔχη μεγάλα
 πλεονεκτήματα διὰ τὰ συμφέροντα τῆς
 αὐτοκρατορίας. Ἐὰν εἰς τοὺς δύο τού-
 τους λαούς, ἀντὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας
 καὶ ἀνατροφῆς, δοθῇ γραμματικὴ μὲν μορφή-
 σις ἐν τῇ μητρικῇ αὐτῶν γλώσσῃ καὶ ὑπὸ
 πνεῦμα ἔθνικόν, ἀμφοτέρω οἱ λαοὶ οὗτοι,
 ἀπαλλασσόμενοι τῆς π ρ ο κ α τ α λ ῆ -
 ψ ε ω ς τοῦ ἑλληνισμοῦ, θ' ἀποβλέψωσιν
 εἰς τὴν ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν ὥς
 εἰς ἐπίτροπον καὶ θεματοφύλακα τῆς ἐαυ-
 τῶν ἔθνικότητος, θεματοφύλακα τῶν ἰδίων
 ἐαυτῶν πολιτικῶν συμφερόντων. Καθό-
 σον ἀμφοτέρω οἱ λαοὶ οὗτοι, Βλάχοι καὶ
 Ἀλβανοί, ἀπειλούμενοι νὰ καταποθῶσιν
 ὑπὸ τοῦ πανελληνισμοῦ ἢ τοῦ πανσλαβι-
 σμοῦ, οὐχὶ μόνον δὲν θὰ συμπράξωσι
 ποτὲ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν Σερβο-
 βουλγάρων, ἀλλὰ καὶ θὰ προσκολληθῶσιν
 ὅσον εἶνε δυνατόν πλείότερον εἰς τὴν
 Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, γνωρίζον-
 τες καλῶς, ὅτι ἡ ἔθνικὴ αὐτῶν ὑπαρξίς
 εἶνε στερεῶς συνδεδεμένη μετὰ τῆς τύ-
 χης τῆς αὐτοκρατορίας».

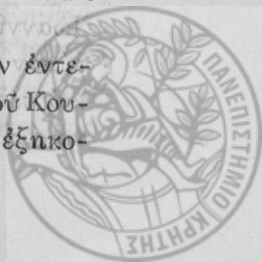

Ἐν ᾧ διὰ τοιούτων σατα νικῶν ἐπινοιῶν
 ἐνίσχυεν ὁ Μαργαρίτης παρὰ τοῖς Τούρ-
 κοῖς τὴν ιδέαν ὅτι ἡ δρᾶσις τῆς Ρωμου-
 νικῆς προπαγάνδας ἐν Μακεδονίᾳ οὐ
 μόνον οὐδόλως ἀντίκειται πρὸς τὰ συμ-
 φέροντα τῆς αὐτοκρατορίας, ἀλλὰ καὶ
 συμβάλλει εἰς αὐτὰ, ἐξ ἄλλου δι' ὁμοίων
 ἐπιχειρημάτων προσεπάθει νὰ ἐλκύσῃ
 εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Κου-
 τσοβλαχικοῦ στοιχείου. «Πρέπει, ἔλεγε
 καὶ ἔγραφεν ὁ Μαργαρίτης, νὰ σώσωμεν
 τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ἐθνικότητα ἡμῶν
 ἀπειλουμένην ὑπὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Διὸ
 καὶ διὰ παντὸς τρόπου δεόν ν' ἀποκρού-
 σωμεν τὴν ὑπὸ τὸ πρόσχημα μελλουσίης
 ἀπελευθερώσεως καὶ πολιτικῆς ἐν τοῖς
 κόλποις αὐτοῦ ἀποκαταστάσεως, παρε-
 χομένην ἡμῖν ἐπίδουλον ὑποστήριξιν».
 Καὶ ἐπειδὴ εἰς ὅλα ταῦτα οἱ συμπατριῶ-
 ται αὐτοῦ ἔμενον ἥψυχροί, ἔνιοι δὲ καὶ
 ἠρώτων, τί εἶχον ν' ἀναμείνωσιν ἐκ τοῦ
 νέου εἰδώλου, ὅπερ κομισάμενος ἐκ Βου-
 κουρεστίου προέβαλλεν πρὸς ἀσπασμὸν

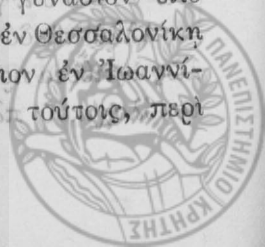
καὶ λατρείαν ὑπὸ τὰς ὄψεις αὐτῶν, ὁ
 Μαργαρίτης σατανικώτατα ἀπήντα: «Βε-
 βαίως διεσκορπισμένοι ὡς εἴμεθα ἐν μι-
 κρῷ ἀριθμῷ, ἐν χώρᾳ οὕτω ἐκτεταμένη,
 μεταξὺ τοῦ σλαβικοῦ αὐτοῦ καὶ ἑλλη-
 νικοῦ κόσμου, εἰς μικρὰς ἐμπορικὰς κοι-
 νότητας, δὲν θὰ δυνηθῶμεν ποτὲ νὰ σχη-
 ματίσωμεν ἴδιον συμπαγὲς ἐθνικὸν σῶμα.
 Οὔτε δυνάμεθα βεβαίως διὰ τὸν αὐτὸν
 λόγον νὰ ὑπολογίσωμεν ἐπὶ τὴν βοήθειαν
 τῶν ἐν Ρωμουνίᾳ ἀδελφῶν ἡμῶν (!), οἱ
 ὅποιοι δὲν θὰ δυνηθῶσι ποτὲ νὰ τείνω-
 σιν ἡμῖν τὴν χεῖρα διὰ μέσου τῆς Σερ-
 βίας καὶ Βουλγαρίας, αἵτινες χωρίζουσιν
 αὐτοὺς ἀφ' ἡμῶν. Δὲν ὑπολείπε-
 ται ὁθεν ἡμῖν, ἢ νὰ ὑποστη-
 ρίξωμεν τὸ σημερινὸν κα-
 θεστῶς, τὸ ὁποῖον τοῦλάχισ-
 στον σώζει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν
 Σέρβων, τῶν Ἑλλήνων καὶ
 τῶν Βουλγάρων».

Ἀλλὰ τὰ δόγματα ταῦτα ἦσαν ἐντε-
 λῶς ἀντίθετα πρὸς τὰ αἰσθήματα τοῦ Κου-
 τσοβλαχικοῦ πληθυσμοῦ, ὅστις ἐξήκο-

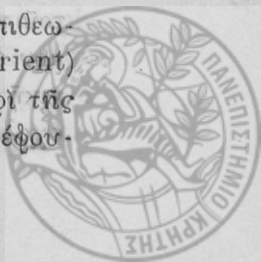

λούθει τοὺς μὲν Τούρκους νὰ θεωρῇ τυ-
 ράννους, νὰ μένη δὲ πιστὸς εἰς τὰς πα-
 ραδόσεις τῶν πατέρων αὐτοῦ. Μεθ' ὅλας
 δὲ τὰς προσπάθειας τοῦ Μαργαρίτου τὸ
 ἔργον αὐτοῦ εὑρίσκε σπουδαίαν ἀντίστα-
 σιν ἐκ μέρους τῶν Κουτσοβλαχικῶν κοι-
 νοτήτων, καὶ ἐλάχιστα ἢ ἀσήμαντα ἦσαν
 τὰ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἐπιτευχθέντα
 ἀποτελέσματα. Ἐν τούτοις ὁ Μαργαρίτης
 δὲν ἀπέβαλε τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ, ἐξηκο-
 λούθει δὲ νὰ ζητῇ νέας ἀπαύστως χρη-
 ματικὰς ἐνισχύσεις ἐκ Βουκουρεστίου
 καὶ δι' ἀδρῶν ἠθυσίων ἐπεξέτεινε τὸ δι-
 κτυον τῶν ρωμουνικῶν σχολῶν. Οὕτω
 συνέστησε τοιαύτας ἐν Βιτωλίοις, Μεγα-
 ρόβω, Κρουσόβω, Σαμαρίνα, Μπελκαμέ-
 νη, Χρούπιστα, Κορυτζᾶ, Νιζοπόλει, Ἀ-
 χρίδι, Νεβέσκη, Μοσχοπόλει καὶ ἔρριψε
 τὰ βλέμματα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Ἡπείρου.
 Μετ' ὀλίγον ἰδρύετο ἀστικὴ σχολὴ ἐν
 Ἰωαννίνοις, ἐν δεύτερον γυνάσιον ὑπὸ
 τύπον ἐμπορικῆς σχολῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ
 καὶ τέλος ἄλλο γυμνάσιον ἐν Ἰωαννί-
 νοις. Ἐν τοῖς σχολείοις τούτοις, περὶ

Ρωμανοὶ καὶ
 σχολαί

τῆς καταστάσεως τῶν ὁποίων θὰ ὁμιλήσωμεν περαιτέρω. ἑστρατολογοῦντο μαθηταὶ δ' ἄδρων θυσιῶν ἐκ τῶν ἀποροτέρων τάξεων, παρείχοντο αὐτοῖς βιβλία καὶ χάρται δωρεάν, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα καὶ οὐχὶ σπανίως καὶ βοηθήματα τοῖς γονεῦσι τῶν μαθητῶν. Πρὸς τούτοις διὰ παντοίων μέσων ὁ Μαργαρίτης συνενοοῦμενος μετὰ τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν ἠνάγκαζε βία τοὺς μουχτάριδες καὶ προκρίτους τῶν ἑλληνοβλαχικῶν κοινοτήτων ν' ἀποσύρῳσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν σχολῶν καὶ νὰ στέλλωσι ταῦτα εἰς τὰς ρωμουνικάς, καὶ ἀποκτήσας φανατικούς τινας ἀργυρωνήτας ὁπαδοὺς ἐτάρασσε τὴν ἡσυχίαν τῶν κοινοτήτων διὰ ποικίλων μηχανευμάτων ὑπὲρ τῆς Ρωμουνικῆς ιδέας. Καὶ τὸν μὲν υἱὸν αὐτοῦ Τάκην κατέστησεν ἀνταποκριτὴν τῆς ἐν Βουδαπέστη ἐκδιδομένης «Ἀνατολικῆς Ἐπιθεωρήσεως» (Revue d'Hongrie et d'Orient) ἐν ᾗ ἐστέλλοντο ἀνταποκρίσεις περὶ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ καταστάσεως, διαστρέφου-

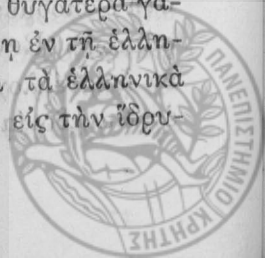

σαι κακοβούλως τὰ πράγματα καὶ παρέ-
χουσαι ψευδεῖς πληροφορίας κατὰ τοῦ
ἐλληνισμοῦ καὶ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων
τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας, τὴν δὲ
θυγατέραν αὐτοῦ Εὐανθίαν, ἐμποτισθεῖ-
σαν τοῦ φανατικοῦ κατὰ τοῦ ἐλληνισμοῦ
μίσους τοῦ πατρὸς, ἐξέδοτο εἰς γάμον
μεθ' ἑνὸς τῶν πρώτων προκρίτων τοῦ
χωρίου Νεβέσκη. Διότι ὁ Μαργαρίτης καὶ
δι' ἐπιγαμιῶν προσεπάθησε ν' ἀποκτήσῃ
προσηλύτους τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ. Οὕτως
ὑπεχρέωσε τὸν μετακληθέντα ἐκ Ρωμου-
νίας διδάσκαλον Γεώργιον Πάπαν νὰ νυμ-
φευθῇ ἐν Γκόπεσι, κώμην ἐλ-ληνοβλα-
χικὴν, ἵνα κερδίσῃ ὑπὲρ τῆς προπαγάν-
δας τὴν οἰκογένειαν τῆς νύμφης, ὥς καὶ
ἐτέραν ρωμουνίδα διδασκάλισαν νὰ
νυμφευθῇ ἐν Κλεισούρα ἐλ-ληνοβλαχον
τινὰ χάριν τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐν Νεβέσκη γαμβρὸς αὐ-
τοῦ καὶ μετὰ τὸν πρὸς τὴν θυγατέρα γά-
μον ἐξηκολούθει νὰ ἐμμένῃ ἐν τῇ ἐλ-ληνι-
κῇ ἰδέᾳ, νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ ἐλ-ληνικά
σχολεῖα καὶ ν' ἀντιτίθῃται εἰς τὴν ἰδρυ-

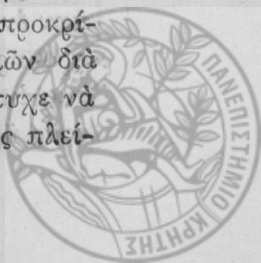
Ν. Στεφάνη
Κλεισούρας
Α. Βρ. σμ. 696

ΚΑ

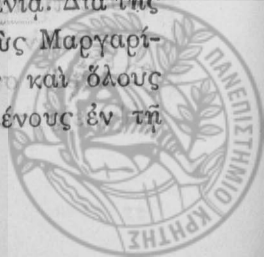

σιν ρωμουνικῆς σχολῆς ἐν Νεβέσκη, ὁ
 Μαργαρίτης ἠνάγκασε τὴν κόρην αὐτοῦ,
 τὴν εἰρωνικῶς ἀποκληθεῖσαν ὑπὸ τῶν
 ἑλληνοβλάχων Αὐρηλιανὴν παρθένον,
 διὰ τὸ μέρος ὅπερ ἔπαιζε συμβοηθοῦσα
 τῷ πατρὶ, νὰ ζητήσῃ διαζύγιον.

Σατανικώτατος δὲ εἰς ἐπινοίας καὶ ἀνε-
 ξάντλητος εἰς τὸ κατὰ τοῦ ἑλληνισμοῦ
 μῖσος ὁ Μαργαρίτης ἐξηκολούθει μεθ'
 ὅσης ἀντιστάσεως εὗρισκε παρὰ τοῖς Κου-
 τσοβλάχοις, μετὰ τόσης ὀρμῆς τὸν κατ'
 αὐτοῦ πόλεμον. Ἀφ' ἧς ὁ τέως βαλῆς
 Βιτωλίων Χαλὶλ Ριφαὰτ πασσᾶς ἐγένετο
 μέγας Βεζύρης, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ Μαργαρί-
 του ἰδιαίτερος αὐτοῦ γραμματεὺς, κατα-
 κτήσας τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀδαοῦς
 ξένων γλωσσῶν Τούρκου τούτου πολιτι-
 κοῦ, ὁ Μαργαρίτης κατέστη παντοδύνα-
 μος ἐν Μακεδονίᾳ. Ἐν ἔτει 1886 ἐσκέ-
 φθη νὰ ἐξοντώσῃ τοὺς εἰς τὸ ἔργον αὐ-
 τοῦ ἀντιτασσομένους διαφόρους προκρί-
 τους τῶν ἑλληνοβλαχικῶν κωμῶν διὰ
 βδελυρῶν συκοφαντιῶν καὶ ἐπέτυχε νὰ
 ρίψῃ εἰς τὰς τουρκικὰς φυλακὰς πλεί-

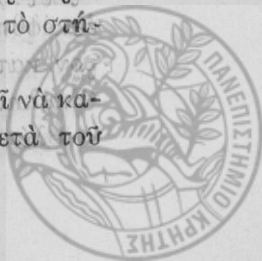

στους ὅσους ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ ἑλλη-
 νισμοῦ αὐτόθι, καθ' ὧν ἐκινήθησαν κα-
 ταλλήλως αἱ ὑπόνοιαι τῆς τουρκικῆς κυ-
 βερνήσεως. Συνεστήθη τότε ἑκτακτὸν
 στρατοδικεῖον ἐν Μοναστηρίῳ καὶ πολλοὶ
 ἐκ τῶν κατηγορηθέντων ἀπεφυλακίσθη-
 σαν, ἀποδειχθείσης τῆς βδελυρᾶς κατ'
 αὐτῶν συκοφαντίας, ἀλλὰ καὶ οὐκ ὀλί-
 γοι ἔπεσαν θύματα τοῦ μίσους καὶ τῆς
 ἀτιμίας αὐτοῦ, καταστραφέντες οἰκονο-
 μικῶς ἐξ ὀλοκλήρου καὶ ἐκπατρισθέντες.
 Δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ὁ Μαργαρίτης ἐν
 συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ πατέρα Φαβεριάδ,
 τοῦ ἀποδίδοντος, εἰσηγήσει τοῦ πρώτου,
 τὴν μὴ προσέλευσιν τοῦ Βλαχικοῦ στοι-
 χείου εἰς τὸν καθολικισμὸν εἰς τὰς ἐνερ-
 γείας τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐξέδοτο τὴν πρὸς
 τὸν ἀλβανικὸν λαὸν ἀνθελληνικὴν προ-
 κήρυξιν, ἥτις τυπωθεῖσα ἐν Ρωμουνία
 διανεμῆθη εἰς ἑκατὸν χιλιάδας ἀντιτύ-
 πων ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἀλβανίᾳ. Διὰ τῆς
 προκήρυξεως ταύτης ὁ πολὺς Μαργαρί-
 τας ἐκήρυσσε τὸν Ὀμηρον καὶ ὅλους
 τοὺς ἥρωας τοὺς ἀναφερομένους ἐν τῇ

Ἰλιάδι Πελασγοὺς, ἥτοι ἀρχαίους Ἀλβανούς, ὡσαύτως δὲ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν Ἀρισσοτέλην, τὸν δὲ ἑλληνικὸν λαὸν, ἄνανδρον, ἀχάριστον καὶ κλέπτην τῆς δόξης τῶν Ἀλβανῶν (!) καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον φῶ λ ε ἄ ν τ ο ὕ Σ α τ α ν ᾱ ! Ἐν τέλει ἡ ἀντιχριστιανικὴ αὕτη προκήρυξις προσεκάλει τοὺς Ἀλβανούς, ὥς καὶ τοὺς Βλάχους νὰ προσκολληθῶσι ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, ὅπως σωθῶσιν ἀπὸ τὸν ἐπαπειλοῦντα τὴν ἐθνικότητα αὐτῶν ἑλληνισμόν καὶ ἀπὸ τὴν ὀρθοδοξίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὴν ἐ χ θ ρ ἄ ν τ α ὕ τ η ν τ ο ὕ Χ ρ ι σ τ ο ὕ, τῆς ἀ ν θ ρ ω π ό τ η τ ο ς καὶ τῆς ἀ ρ χ ῆ ς τ ῶ ν ἐ θ ν ι κ ο τ ῆ τ ω ν ! « Ἡ ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία, ἔλεγε τελευτῶσα ἡ προκήρυξις, εἶνε ὁ μόνος ἀληθὴς καὶ ὁ μέγιστος ἡμέτερος προστάτης, ἡ ἐλπίς ἡμῶν καὶ τὸ στήριγμα » !

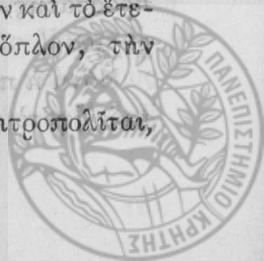
Μόνη ἡ προκήρυξις αὕτη ἀρκεῖ νὰ καταδείξῃ τὸ φανατικὸν μῖσος, μετὰ τοῦ

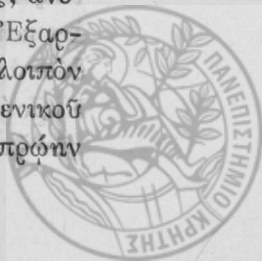
ὁποῖον εἰργάζετο ὁ Μαργαρίτης καὶ ἡ
 ὑπ' αὐτὸν ρωμουνικὴ προπαγάνδα κατὰ
 τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μῖσος τὸ ὁποῖον ὤθει
 μέχρις ἀνακηρύξεως τοῦ Σουλτάνου, ὡς
 προστάτου τῶν ἐθνικοτήτων ἐν Τουρκίᾳ,
 πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον καὶ σήμερον ἀκόμῃ
 ἐπαναλαμβάνεται ἐν Βουκουρεστίῳ ὑπὸ
 τῶν τυφλῶν ἐκ τοῦ φανατισμοῦ σωβι-
 στῶν Ρωμούνων. (Ὅρα τὰ ὑπ' ἀριθ. 1955
 καὶ 1956 καὶ 1957 τῆς 23 καὶ 24 Ἰου-
 λίου ἐ. ἔ. τελευταῖα φύλλα τῆς ἐφημερί-
 δος «La Roumanie», ἐν οἷς δημοσιεύ-
 ονται κύρια ἄρθρα κατὰ τοῦ Ἑλληνι-
 σμοῦ πλήρη μίσους καὶ τυφλοῦ καὶ πα-
 ράφρονος φανατισμοῦ κατ' αὐτοῦ).

Ἀλλ' ὁλόκληρος ἡ ἐργασία αὕτη δὲν
 ἴσχυσε νὰ μεταβάλῃ τὴν λίαν δύσκολον
 θέσιν τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας ἐν
 Μακεδονίᾳ. Τοῦτου ἔνεκεν ὁ Μαργαρίτης,
 ἐφαρμόζων τὸ ἀρχικὸν αὐτοῦ πρόγραμμα,
 ἐσκέφθη νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν καὶ τὸ ἔτε-
 ρον κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὄπλον, τὴν
 Ἑκκλησίαν.

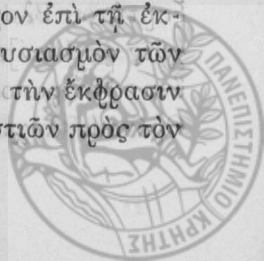
Βλέπων ὅτι οἱ Ἕλληνες μητροπολιταί,

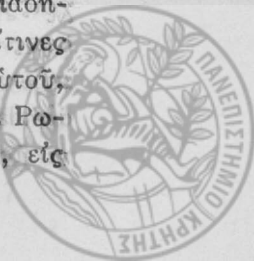
ἐπίσκοποι καὶ ἱερεῖς παρέλυνον τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἐζήτησεν ἐν ἀρχῇ τὴν ὑποστήριξιν τῆς Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας καὶ ἐπεδίωξε νὰ ἐπιτύχῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῆς τὴν ἰδρύσιν ἐκκλησιῶν, ἐν αἷς ἡ λειτουργία νὰ γίνηται ἐν τῇ Ρωμουνικῇ γλώσσῃ. Τοιαύτην ἐκκλησίαν ἐζήτησε νὰ ἰδρύσῃ εἰς τὸ χωρίον Δράγον πλησίον τοῦ Μοναστηρίου, εἴτα δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Μοναστηρίῳ, τῆς Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας ἐκθύμως χορηγησάσης αὐτῷ τὴν ἐαυτῆς συνδρομὴν, ὅπως ἐξασθενήσῃ τὴν δύναμιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐν τούτῳ ἐπῆλθεν ἀποτυχία, ὁ δὲ Μαργαρίτης ἐφρόνει, ὅτι τὸ σχῆμα ἐκώλυε τοὺς Βλάχους νὰ ἐμπέσωσιν ἐν τοῖς δικτύοις αὐτοῦ, ἔγνω νὰ κερδίσῃ διὰ μιᾶς τὸ κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ παιγνίδιον δι' ἰδρύσεως, κατ' ἀπομίμῃσιν τῆς Βουλγαρικῆς, ἀνεξαρτήτου Βλαχικῆς, Ρωμουνικῆς, Ἐξαρχίας ἐν Κων]πόλει. Ἀνεκάλυψε λοιπὸν ἓνα Μητροπολίτην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, Βλαχικῆς καταγωγῆς, τὸν πρόην

Μεσημβρίας "Ανθιμον καὶ ἔθετο ἀμέσως εἰς ἐφαρμογὴν τὸ σχέδιον αὐτοῦ. Πεντακόσαι χιλιάδες φράγκων ἐτέθησαν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ, ἐκ Βουκουρεστίου, διὰ τοῦ ποσοῦ δὲ τούτου ὁ "Ανθιμος κατεκτιήθη εὐκόλως καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρωμουνικῆς Πρεσβείας ἐγκαθιδρύθη ὑπὸ τοῦ Μαργαρίτου ἐν Γαλατᾷ ὡς ἐν περισυναγωγῇ· αὐτόθι δὲ ὁ ἀποστάτης Μητροπολίτης ἐνώπιον τοῦ προσωπικοῦ τῆς Πρεσβείας ἐτέλεσε τὴν πρώτην λειτουργίαν εἰς τὴν Ρωμουνικὴν γλῶσσαν, τὴν καθ' ὑπόθεσιν δηλονότι Βλαχικὴν, πράγματι δὲ μὴ νοουμένην ὑπὸ οὐδενὸς Βλάχου. Ὁ τότε ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν Δημ. Στούρτζας (1895), ὁ καὶ προϊστάμενος τῆς Ρωμουνικῆς κυβερνήσεως, ἀνήγγειλεν ἐπισήμως τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην ἐν ταῖς Ρωμουνικαῖς Βουλαῖς, καὶ προῦκάλει καὶ τότε ὡς καὶ σήμερον ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ ἱραδέ, τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν Ρωμούνων βουλευτῶν καὶ τὴν ἐκφρασὴν τῶν ζωηρῶν αὐτῶν εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν

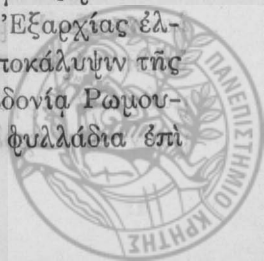

Σουλτάνον διὰ τὴν εὐμένειαν αὐτοῦ πρὸς
 τὴν Ρωμουνικὴν ὑπόθεσιν. Ἦρκεσεν
 ὅμως ἡ σθεναρὰ ἀντίστασις τοῦ Οἴκου
 μενικοῦ Πατριάρχου καὶ ἡ ἐμφάνισις
 ὀλίγων Κεφαλλήνων τοῦ Γαλατᾶ πρὸ τοῦ
 οἴονει ἐπισκοπικοῦ Βλαχικοῦ μεγάρου,
 ὅπως διαλύσῃ τὰ ὄνειρα τοῦ Μαργαρίτου,
 καταρρίψῃ δὲ ὡς ἀπεξηραμένα φύλλα
 τὰς ἐλπίδας τῶν ἐν Βουκουρεστίᾳ πα-
 τριωτῶν. Ὁ Ἄνθιμος μεταγνοὺς ἔτυχε
 μετὰ τινα χρόνον συγγνώμης παρὰ τοῦ
 Πατριάρχου, αἱ 500 χιλιάδες τῆς Ρω-
 μουνικῆς κυβερνήσεως ἐξητμίσθησαν καὶ
 ὁ Μαργαρίτης ἔμεινε μετὰ τῶν χάρις εἰς
 τὴν Βουλγαρικὴν Ἐξαρχίαν λειτουργου-
 σῶν ὀλίγων οἴονει Βλαχοφώνων ἐκκλη-
 σιῶν. Τὸν ἐπίλογον τῶν γεγονότων τού-
 των ἀπετέλεσεν ἡ κατὰ τοῦ Μαργαρίτου
 καὶ τῆς Ρωμουνικῆς κυβερνήσεως ἐπα-
 κολουθήσασα ἐν Βουκουρεστίᾳ διαδή-
 λωσις τῶν Ρωμούνων φοιτητῶν, οἵτινες
 ὑποκινούμενοι ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ,
 μαθητῶν ἀέργων τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Ρω-
 μουνικῶν σχολῶν καὶ διδασκάλων, εἰς

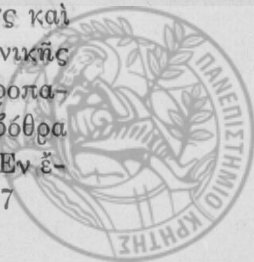

βάρος τῶν ὁποίων ἐθισαύριζεν ὁ Μαργαρίτης, ἐζήτησαν δι' ἐπιτροπῆς παρουσιασθείσης ἐνώπιον τοῦ ὑπουργοῦ, ὅπως ἡ Ρωμουνικὴ Κυβέρνησις θέσῃ τέρμα εἰς τὸ ἔργον τοῦ τυχοδιώκτου τούτου καὶ ἀπαλλάξῃ τὸ δημόσιον ταμεῖον ἀπὸ τὰς καθημερινὰς ἀφαιμάξεις.

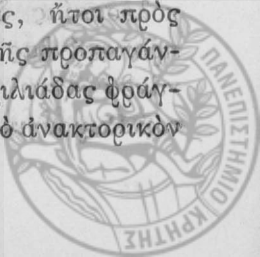
Τοιαῦται φωναὶ διαμαρτυρίας ἤκούοντο ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐν τῇ Ρωμουνικῇ πρωτευούσῃ κατὰ τοῦ Μαργαρίτου, κατηγορουμένου ὡς διασπαθίζοντος ἀσκόπως τὸ Ρωμουνικὸν χρῆμα καὶ ἀπατῶντος οἰκτρῶς τὴν Ρωμουνικὴν κυβέρνησιν. Πλείστοι ἀπόφοιτοι τῶν Ρωμουνικῶν ἐν Μακεδονίᾳ σχολῶν συγκεντρούμενοι ἐν Βουκουρεστίῳ, ἔνθα ἀπετέλουν τοὺς κηφῆνας τοὺς δημόσιου ταμείου, καὶ ἄλλοι διδάσκαλοι, ὧν τοὺς μισθοὺς διεσπάθιζεν ὁ Μαργαρίτης, πρὶν ἢ φθάσωσι μέχρις αὐτῶν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ματαιώσεως τῶν περὶ Βλαχικῆς Ἐξαρχίας ἐλπίδων ἐπέδόθησαν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῆς ἀληθείας περὶ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Ρωμουνικῆς προπαγάνδας, καὶ φυλλάδια ἐπὶ

φυλλαδίων ἐξεδόθησαν ἀποκαλύπτοντα τοῦ ἀπάτεωνος τούτου τὰς σκευωρίας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ρωμουνία εἶχεν ἤδη εἰσελθῆ ὡς ὅλα τὰ ἄλλα Βαλκανικὰ κράτη εἰς κρίσιν οἰκονομικὴν, καὶ αὐτὸς ὁ Ρωμουνικὸς λαὸς ἤρξατο δυσφορῶν κατὰ τοῦ ἀνοήτου ἱρρεδεντισμοῦ τῶν πολιτευτῶν αὐτοῦ καὶ ἡ δυσφορία αὐτοῦ εὗρισκεν ἀπήχνησιν ἐν τοῖς ἄρθροισ ἐνίων ὀργάνων τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ οἰκονομικὴ κρίσις νύξανε, ἡ δὲ χρεωκοπία ἐφαίνετο ἐπὶ θύραις, αὐστηραὶ, αὐστηρόταται οἰκονομίαι ἐθεωρήθησαν ὡς τὸ μόνον φάρμακον, τὸ δυνάμενον νὰ προλάβῃ τὴν καταστροφὴν. Πράγματι δὲ ἡ Ρωμουνία μόνη ἐξ ὅλων τῶν Βαλκανικῶν κρατῶν ἔσχε τὸ θάρρος ν' ἀντιπάλαισεν κατὰ τοῦ οἰκονομικοῦ κινδύνου. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἔδει πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ τεθῇ φραγμὸς εἰς τὰς ἀσκόπους καὶ κόλοσσαίας δαπάνας τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας ἐν Μακεδονίᾳ. Ἡ προπαγάνδα αὕτη ἦτο ἀληθῶς ἡ καταδόθρα τοῦ Ρωμουνικοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἐν ἔ-

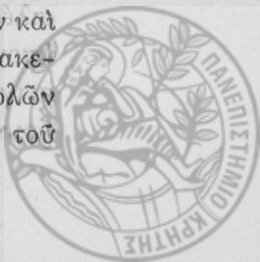

τει 1870 μόλις διετίθεντο χάριν αὐτῆς 14,000 φράγκα. Ἀλλὰ τὸ ποσὸν τοῦτο νύξανεन ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος καταπληκτικῶς, ἐφ' ὅσον νύξανον καὶ αἱ φανταστικαὶ σχολαί, τὰς ὁποίας αὕτη συνετήρει ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἡπείρῳ. Ἐν ἔτει 1892 τὸ ποσὸν τοῦτο εἶχε φθάσει τὰς 450,000 φρ. Μετὰ δύο ἔτη τὸ ἥμισυ ἑκατομμύριον ἦτο ἀνεπαρκές. Ἐν ἔτει 1896 ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἀνεγράφετο πίστωσης 525 χιλ. φρ. πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐν τῇ ξένῃ (κυρίως εἰπεῖν Μακεδονία) ρωμουνικῶν σχολείων καὶ ἐκκλησιῶν. Διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν πίστωσης ἐξ 172,000 φρ. ἀνεγράφετο ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς τῶν ἄλλων ὑπουργείων. Καὶ συγχρόνως διετίθεντο 13,000 φρ. πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐν τῷ Ἑθν. Ρωμουνικῶν σκητῶν, 60,000 φρ. πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀλβανικῆς ἐταιρείας, ἥτοι πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας ἐν Ἀλβανίᾳ. Ἐκατὸν χιλιάδας φράγκων τέλος διέθετε ἐτησίως τὸ ἀνακτορικόν

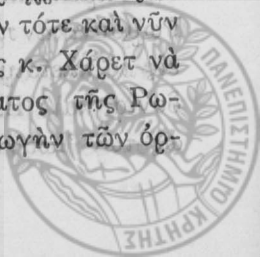

ταμείον πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ὑπὸ τύ-
πον ὑποστηρίξεως τῆς Ρωμουνικῆς παι-
δείας ἐν τῇ ξένῃ. Ἐν ἔτει 1899—1900
τὰ ποσὰ ταῦτα ἐφαίνοντο πλέον ἀνεπαρ-
κῇ, ἔκτακτος δὲ πίστωσης ἐξ 199,463
φρ. ἐτίθετο εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὑπουρ-
γείου πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐξόδων τῆς
προπαγάνδας διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἔτους
τούτου.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ μάχαιρα εἶχε πλέον
φθάσει εἰς τὸ κόκκαλον κατὰ τὴν φρᾶ-
σιν τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ οἰκονομικὸς κίνδυνος
ἀπῆλθεν θυσίας ἐπιτακτικὰς, ἡ Ρωμουνικὴ
κυβέρνησις ἀνέννησεν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς
ἀνάγκης, εἶδε σαφέστερον καὶ διαυγέστε-
ρον καὶ ἀπεφάσισε μετὰ θάρρους νὰ θέσῃ
τέρμα εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην. Κατὰ
τὴν σύνταξιν ὅθεν τοῦ προϋπολογισμοῦ
τοῦ ἐπομένου ἔτους 1901—1902 προέβη
εἰς σημαντικὴν ἐλάττωσιν τῶν διὰ τὴν
Ρωμουνικὴν προπαγάνδαν πιστώσεων καὶ
εἰς τὸ κλείσιμον τῶν πλείστων ἐν Μακε-
δονίᾳ καὶ Ἠπείρῳ ρωμουνικῶν σχολῶν
ὡς τῶν Ἰωαννίνων, τοῦ Μετσόβου, τοῦ

Βαλτίνου, τοῦ Σμίξη καὶ ἄλλων κωμῶν, περιορίσασα ἐπαισθητῶς καὶ τὰς πρὸς συντήρησιν τῶν ὑπολοιπομένων σχολῶν δαπάνας. Ἀλλὰ τὰ μέτρα ταῦτα δὲν ἔτυχον ἐπιδοκιμασίας παρ' ἐκείνων, οἵτινες συνετηροῦντο καὶ ἐτρέφοντο ἀναλώμασι τοῦ Ρωμουνικοῦ πατριωτισμοῦ. Πλεῖστοι ὅσοι διδάσκαλοι τῶν καταργηθεισῶν σχολῶν καὶ ἄλλοι ἀπόφοιτοι αὐτῶν, οἵτινες ἀπέβλεπον πάντοτε εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, συνεκεντρώθησαν ἐν Βουκουρεστίῳ, πάντες δὲ οἱ ἀργόμισθοι οὗτοι ἐν συναυλίᾳ μετὰ τῶν ὀργάνων τῆς ἀντιπολιτεύσεως παρεῖχον πράγματα εἰς τὴν κυβέρνησιν διὰ τοῦ θορύβου, ὃν προῦκάλουν, καὶ οὐδὲν πλεον καὶ οὐδὲν ἥττον, κατηγόρουν τοὺς ἀποτελοῦντας αὐτὴν ἐπὶ προδοσίᾳ. Εἰς τὴν κίνησιν ταύτην ἐδόθη χαρακτὴρ ἐθνικὸς, ὃ δὲ ἐξ αὐτῆς ἀντίκτυπος ἔφθασε μέχρι τοῦ βασιλέως. Τοῦτο ἠνάγκασε τὸν τότε καὶ νῦν ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς παιδείας κ. Χάρετ νὰ στιγματίσῃ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Ρωμουνικῆς βουλῆς τὴν διαγωγὴν τῶν ὀρ-

γάνων τῆς προπαγάνδας καὶ ν' ἀποκα-
λέσῃ αὐτὴν παρρησία φ ε ν ά κ η ν τοῦ
Ρωμουνικοῦ λαοῦ, νὰ προκαλέσῃ δ' ἐκ-
θέσεις τῶν ἐπιθεωρητῶν τῶν ἐν Μακεδο-
νίᾳ καὶ λοιπῇ Τουρκίᾳ ρωμουνικῶν σχο-
λῶν, καὶ νὰ συντάξῃ ὑπόμνημα μακρὸν
περὶ αὐτῶν. τὸ ὁποῖον, μετὰ τῶν σχετι-
κῶν ἐκθέσεων τῶν ἐπιθεωρητῶν ἐν πα-
ραρτήματι, ὑπέβαλεν εἰς τὸν βασιλέα
Κάρολον.

Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἦτο ἡ καταδίκη
τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας, ἡ ἄρνη-
σις τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων καὶ ἡ
ἐπίσημος βεβαίωσις ὅτι ἡ προπαγάνδα
αὕτη, παρ' ὅλας τὰς γενομένας θυσίας,
ἐναυάγησε τελείως, δημιουργήσασα μό-
νον καταδόθραν ἐπικίνδυνον, δι' ἧς διέρ-
ρεε μέγα μέρος τοῦ δημοσίου πλούτου
τῆς Ρωμουνίας πρὸς συντήρησιν ὀλίγων
κηφόνων.

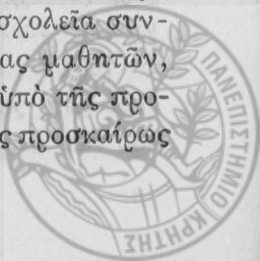

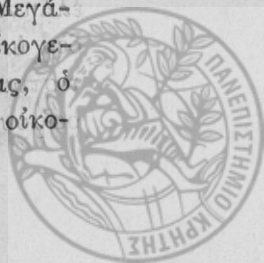
ΣΤ΄

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

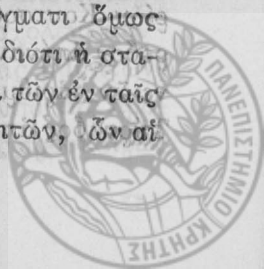
Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤρξατο ἡ Ρωμουνικὴ προπαγάνδα, ἢ μᾶλλον τὸ ἔργον τοῦ Μαργαρίτου, ἐν τε Μακεδονίᾳ καὶ Ἡπείρῳ μέχρι σήμερον παρῆλθον τριάκοντα πέντε ὁλόκληρα ἔτη. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ Ρωμουνία ἐδαπάνησε χάριν τῶν φανταστικῶν ἐν Τουρκίᾳ Ρωμούνων περὶ τὰ διακόσια ἑκατομμύρια φράγκα, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν ὅσων ἐδαπανήθησαν ὑπὸ ἰδιωτῶν, ἐταιρειῶν, κοιμιτᾶτων κτλ. Ποῖον δὲ εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν θυσιῶν τούτων; Ὀλίγα σχολεῖα συντηρούμενα χάρις εἰς δεκάδας μαθητῶν, τὸ πλεῖστον πληρωνομένων ὑπὸ τῆς προπαγάνδας, καὶ χιλιάδες τινὲς προσκαίρως

ρωμουνίζοντες, λόγω τοῦ ρέοντος ρωμουνικοῦ χρυσίου, τοῦ ὁποίου ἡ διακοπὴ θὰ ἐπιφέρῃ καὶ πάντων τούτων τὴν ἐξαφάνισιν. Τὸ μέγα ἄθροισμα τῶν Βλάχων πρὸς βορρᾶν τῆς Πίνδου, ἣν οἱ Ρωμοῦνοι ἀποκαλοῦσι προπύργιον τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ρωμουνισμοῦ, ἔμεινεν πιστὸν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἰδέαν, ἡ δὲ προπαγάνδα καὶ αἱ πλεκτάnai αὐτῆς εἰς οὐδὲν ἰσχυσαν κατὰ τῆς ἀκλονήτου πεποιθήσεως αὐτῶν. Ἡ πεποίθησις αὕτη ἦτο ὁ βράχος, καθ' οὗ ἐθραύσθησαν ὅλα τὰ κύματα τοῦ ρωμουνικοῦ χρυσίου καὶ ἀπερρίφθησαν ὡς φρύγανα. Ἐν Μοναστηρίῳ, τὸ ὁποῖον θεωρεῖται ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ρωμουνισμοῦ ἐπὶ 3,600 οἰκογενειῶν Ὀρθοδόξων 25—30 μόνον ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς προπαγάνδας, καὶ τούτων αἱ πλεῖσται μισθοδοτοῦμεναι καὶ μὴ ἐκ Μοναστηρίου καταγόμεναι. Ἐκ τῶν τριῶν μεγάλων πέριξ τοῦ Μοναστηρίου Κουτσοβλαχικῶν χωρίων τὸ Μεγάροβον ἀπέναντι 449 ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν ἀριθμεῖ 13 ρωμουνιζούσας, ὁ Τύρναβος ἀπέναντι 286 ἑλληνικῶν οἰκο-

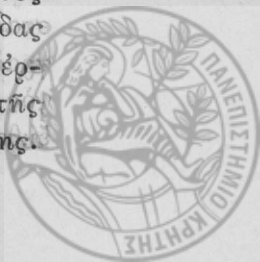
γενειῶν ἀριθμεῖ 10 μόνον τοιαύτας καὶ ἡ Νιζόπολις 12 ἀπέναντι 270 ἐλληνικῶν οἰκογενειῶν. Τὸ σύνολον τῶν ἐν τῷ βιλαετίῳ Μοναστηρίου ρωμουνικῶν ὀσχαλῶν κατὰ τὴν ἐλληνικὴν στατιστικὴν δὲν ὑπερβαίνει τὰς 34 μετὰ μαθητῶν 1485. Κατὰ τὸ ὑπόμνημα τοῦ Ρωμούνου ὑπουργοῦ Χάρετ αἱ σχολαὶ αὐταὶ ἀνέρχονται εἰς 32 μετὰ μαθητῶν 1625. Τὸ σύνολον τῶν ἐν τῷ βιλαετίῳ Μοναστηρίου ρωμουνιζόντων Βλάχων κατὰ τὴν ἐλληνικὴν στατιστικὴν ἀνέρχεται εἰς 4,735. Αἱ Ρωμουνικαὶ σχολαὶ ἐν τῷ βιλαετίῳ Θεσσαλονίκης κατὰ τὴν ἐπίσημόν τουρκικὴν στατιστικὴν ἀνέρχονται εἰς 13 μετὰ μαθητῶν 606. Ὁ κ. Χάρετ ὑπελόγιζεν αὐτὰς εἰς 14 μετὰ 877 μαθητῶν. Ἐν τοῖς δυοῖν τέλοισ βιλαετίοις οἱ ρωμουνίζοντες κατὰ μὲν τὴν τουρκικὴν στατιστικὴν ἀνέρχονται εἰς 20,000, κατὰ τὴν ἐλληνικὴν εἰς 12,000, πράγματι ὅμως δὲν ὑπερβαίνουν τὰς 6000, διότι ἡ στατιστικὴ ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐν ταῖς ρωμουνικαῖς σχολαῖς μαθητῶν, ὧν αἱ

πλείστα ἐξέλιπον ἤδη, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπ' ἀνῆλθον εἰς τὰς ἑλληνικάς.

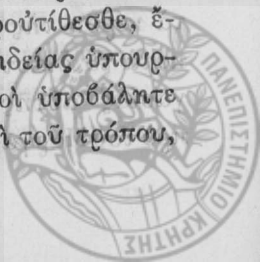
Ἐν δὲ τῇ Ἡπείρῳ καθ' ἅπαν τὸ βι-
λαέτιον Ἰωαννίνων κατὰ τὴν ἐπίσημον
στατιστικὴν τοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας τμή-
ματος τῆς Ὀθωμ. Κυβερνήσεως 3 μόνον
ρωμουνικὰ σχολεῖα λειτουργοῦσιν, ἥτοι
τὸ τῶν Ἰωαννίνων, ἀριθμοῦν 65 μαθητὰς
περισυλλεγέντας ἅπαντας ἐκ διαφόρων
χωρίων τοῦ Μοναστηρίου (διότι ἐκ τῶν
χωρίων Ἰωαννίνων 4—5 μόλις φοιτῶσι),
τὸ τῆς Βωβούσης ἀριθμοῦν 25 μαθητὰς
καὶ τὸ τῆς Φούρκας, 16. Καὶ συντηρεῖ
μὲν ἡ Ρωμουνικὴ προπαγάνδα καὶ ἐν
τρισὶν ἄλλοις χωρίοις τοῦ νομοῦ τούτου
διδασκάλους, ἥτοι ἐν Φλαμπουραρίῳ,
Τσερνεσίῳ καὶ Παλαιοσελίῳ, ἀλλὰ οἱ δι-
δάσκαλοι οὗτοι μένουσιν ἐπὶ τοῦ παρόν-
τος ἄνευ μαθητῶν.

Τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα εἶνε εἰς ἀριθμοῦς
τὰ κέρδη τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας
κατὰ τὸ διάστημα τῶν 35 ἐτῶν τῆς ἐρ-
γασίας αὐτῆς, μὴ ὑπολογιζομένης τῆς
πρὸ τοῦ Μαργαρίτου γενομένης τοιαύτης.

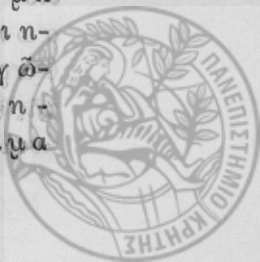

Καὶ ἵνα μὴ ἐκληφθῇ ὑπό τινος ὅτι ὑπο-
τιμῶμεν ἀπὸ ἐλληνικῆς ἐπόψεως τὴν ἐρ-
γασίαν ταύτην, δανειζόμεθα τοὺς καταλ-
λήλους χαρακτηρισμοὺς ἀπ' αὐτῶν τῶν
ἐπισήμων ἐγγράφων τοῦ Ρωμουνικοῦ ὑ-
πουργείου τῆς Παιδείας, τὰ ὅποια δὲν δύ-
ναι ν' ἀναιρεθῶσι διότι scripta ma-
nent κατὰ τὸ λατινικὸν λόγιον.

Ὁ διευθυντὴς τῆς Ρωμουνικῆς ἐμπο-
ρικῆς σχολῆς Ἰωαννίνων Λαζαρέσκος
Λεκαντᾶ, ὁ πρὸ ἐνὸς ἔτους δολοφονηθεὶς
ἀγρίως ἐν Βουκουρεστίῳ, διὰ τὸν λόγον
ὅτι ἐν τῇ διακρινούσῃ αὐτὸν εἰλικρινείᾳ
ἀπεκάλυπτε τὴν περὶ τῆς ἀθλιότητος τῆς
Ρωμουνικῆς προπαγάνδας ἀλήθειαν, ἔ-
γραφεν τ' ἀκόλουθα ἐν ὑπομνήματι ἐπι-
σήμῳ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς Παιδείας
Ρωμοῦνον ὑπουργὸν Χάρετ ὑπὸ ἡμερο-
μηνίαν 22 Νοεμβρίου 1901 συνταχθέντι
κατόπιν ἐπιστολῆς τοῦ κ. Χάρετ ἀπο-
σταλείσης ἐκ Νικαίας. «Προὔτιθεσθε, ἔ-
γραφεν αὐτῷ ὁ ἐπὶ τῆς Παιδείας ὑπουρ-
γὸς τῆς Ρωμουνίας, νὰ μοὶ υποβάλητε
ἐκθεσιν ἐμπιστευτικὴν περὶ τοῦ τρόπου,

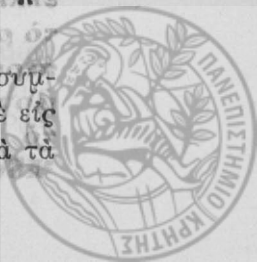
καθ' ὃν ἡδυνάμεθα νὰ ἀναδιοργανώσω-
 μεν τὴν προπαγάνδα ἡμῶν. Ἀναμένω
 τὴν ἐκθεσιν ταύτην». Καὶ ὁ κ. Λεκαντὰ
 προοιμιαζόμενος ἔδιδε τὸν ἐξῆς χαρα-
 κτηρισμὸν τῆς προπαγάνδας ταύτης ἐν
 τῇ ἐμπιστευτικῇ ἐκθέσει αὐτοῦ. «Πρὶν ἢ
 ἐκθέσω τὸν τρόπον τῆς διοργανώσεως τῆς
 προπαγάνδας τῆς ἐθνικῆς μορφώσεως
 τῶν ἐν Τουρκίᾳ Ρωμούνων, ἃς μὴ ἐπι-
 τραπῇ νὰ ρίψω ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς πα-
 ρούσης καταστάσεως τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν
 ὑποθέσεως καὶ ἐπὶ τοῦ ἐσφαλμένου τρό-
 που τῆς ἐνεργείας, ἡ ὁποία ὡς εἶνε φαι-
 νερόν δὲν ἔφ' ἔρεν ἱκανοποιητι-
 καὶ ἀποτελέσματα. Γνωστὸν τοῖς
 πᾶσι πιστεύω εἶνε ὅτι τὸ ἐν τῇ Βαλκα-
 νικῇ Χερσονήσῳ ἐθνικὸν ἡμῶν ζήτημα
 ὀπισθοδρομεῖ. Μεθ' ὅλας τὰς σπουδαίας
 θυσίας, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο καὶ γίνονται
 ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐὺρυσκόμεθα ἀκόμη
 ἐν τῇ ἀρχῇ. Μολονότι δὲ διη-
 νύσαμεν τριάκοντα εἰς τὴν ἀγῶ-
 να δὲν δυνάμεθα νὰ καυχη-
 θῶμεν ὅτι ἐκάμαμεν ἐν βῆμα

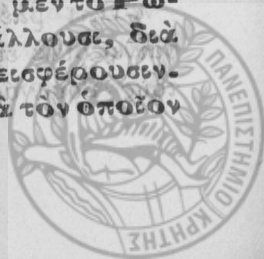
πρὸς τὰ ἐμὰ πρὸς. Μετὰ τῶν Βουλ-
 γάρων συγχρόνως σχεδὸν ἤρξάμεθα τὴν
 προπαγάνδαν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μορφώ-
 σεως· καὶ ἐν ᾧ ὁ βουλγαρισμὸς ἔκαμε
 τρομακτικὰς προόδους, αἵτινες κατ' ἀρ-
 χὰς δὲν ἐφαίνοντο, ἀλλ' αἱ ὁποῖαι σήμε-
 ρον κατήντησαν νὰ ἐπιβάλλωνται, τὸ
 ἐθνικὸν Ρωμουνικὸν ζήτημα
 εἰς μὲν ἐνείκελ τὰ σπάργαντα, ὡς
 εὐρίσκετο τὰς πρώτας ἡμέ-
 ρας τῆς ἐμφανίσεως αὐτοῦ,
 ἀνδρῶν καὶ χειρότερον ἀπὸ τότε.
 Ἡ ἀλήθεια αὕτη εὐκόλως δύναται νὰ
 πιστωθῇ. Ὅσον καὶ ἂν προσπαθήσωμεν
 νὰ κρύψωμεν αὐτὴν, ἡ θέσις τοῦ ζητή-
 ματός μας, πρέπει νὰ τὸ ὁμολο-
 γήσωμεν, δὲ ν' εἴναι διόλου εὐ-
 χάριστος. Αἱ διὰ τῆς παρούσης ἐθνι-
 κῆς προπαγάνδας ἀποκτώμεναι ὠφέλειαι
 εἰς μόνον ἐπιπόλαιαι καὶ προ-
 σωπικαὶ ἀνευ οὐδεμιᾶς σο-
 βαρᾶς ἀξίας. Διὰ τὴν ἐξάπλωσιν
 τῆς ἐθνικῆς μορφώσεως ἔχομεν ἤδη ἀρ-
 κετὰ σχολεῖα, διδασκάλους, καθηγητὰς

ιερεῖς κλπ. ἀλλὰ δὲν ἔχομεν πληθυσμὸν ρωμουνικόν. ὑπὸ τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς λέξεως, ὃ ὁποῖος νὰ αἰσθάνηται καὶ νὰ σκέπτηται ρωμουνιστί. Οἱ ἐναγκαλιζόμενοι σήμερον τὸν ρωμουνισμόν καὶ ὑποτιθέμενοι ὅτι ἔχουσιν αἰσθήματα ρωμουνικὰ, πράττουσι τὸ τοιοῦτον οὐχὶ ἐκ πεποιθήσεως, οὐχὶ ἀπὸ καρδίας καὶ ψυχῆς, ἀλλ' ἀπλούστατα διὰ τὸ ἑαυτῶν ὑλικὸν συμφέρον, τὸ ὁποῖον μόλις λείψῃ παύει καὶ τὸ ἐπιπολαίως ἐκδηλωθὲν πρὸς στιγμὴν αἰσθημα τοῦ ρωμουνισμοῦ. Τὸ ρωμουνικὸν ἔθνος ἐν Μακεδονίᾳ, ἂν δύνата νὰ ὀνομασθῇ ἔθνος, δὲν συνίσταται εἰμὴ ἐκ διαφόρων μισθοδοτουμένων καὶ ἐπιχορηγουμένων, τῶν ὁποίων ἅμα παύσῃ ἡ μισθοδοσία διαλύεται καὶ τὸ ρωμουνικὸν αἰσθημα, ὡς νὰ μὴ ὑπῆρχε ποτέ !

«Ὅ,τι βλέπομεν εἰς ἡμᾶς δὲν συμβαίνει οὐδὲ εἰς τοὺς Ἕλληνας, οὐδὲ εἰς τοὺς Βουλγάρους. Ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὰ

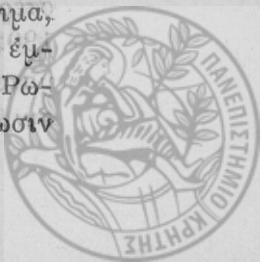
τελευταῖα ἔτη ὑπέφερε δύο μεγάλας καταστροφάς, αἵτινες ἐκλόνισαν ἐκ βάθρων τὸ κράτος, πρῶτον τὴν πτώχευσιν καὶ δεύτερον τὸν πόλεμον. Αἱ ἀποτυχίαι αὗται ἔπρεπε νὰ ὀλιγοστεύσωσι καὶ ἀδυνατήσωσι τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐλληνικῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων ἐν Τουρκίᾳ. Ἐν τούτοις οὐδὲν ἐπῆλθεν ἐπὶ τὰ χεῖρω ἀποτέλεσμα καὶ ὅλα διατηροῦσι τὴν ἑαυτῶν ἀξιοπρεπῆ θέσιν, ὥσεί μὴ συνέβαινε τίποτε· καὶ τοῦτο διότι ἡ ἐθνικὴ ἐλληνικὴ μόρφωσις ὑποστηρίζεται οὐχὶ ὑπὸ στοιχείων τοῦ συμφέροντος, ἀλλ' ἀπὸ ὁ λ ὁ κ λ η ρ ο ν π ι σ τ ὸ ν π λ η θ υ σ μ ὸ ν. Ἰδοὺ διατί τὰ ἡμέτερα σχολεῖα πάσχουσιν ἐξ ἐλλείψεως μαθητῶν καὶ εἰς χωρία, ἐν οἷς ὁ πληθυσμὸς σύγκειται ἀποκλειστικῶς ἐκ Βλάχων, καὶ ἐν ᾧ τὸ ἐλληνικὸν σχολεῖον βρίθαι μαθητῶν τὸ ρωμουνικὸν στερεῖται. Καὶ τὸ περιεργότατον, ἐνῶ διὰ μὲν τὸ Ρωμουνικὸν οὐδὲν καταβάλλουσι, διὰ τὸ ἐλληνικὸν καὶ συνεισφέρουσιν. Ἰδοὺ ἐπίσης ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον

ὁ Βλάχος στέλλει τὸ τέκνον αὐτοῦ εἰς μὲν τὸ ρωμουνικὸν σχολεῖον διὰ νὰ δοθῶσιν αὐτῷ δωρεὰν ὑποτροφίαι, βιβλία, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα, ἐν ᾧ εἰς τὸ ἐλληνικὸν οὐχὶ μόνον δὲν ἀπαιτεῖ τι, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀνάγκῃ λύει τὸ βαλάντιον αὐτοῦ συνεισφέρει καὶ ἀφίνει μετὰ θάνατον τὴν ἑαυτοῦ περιουσίαν πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς ἐλληνικῆς μορφώσεως ».

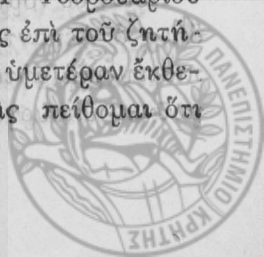
Εἶνε Ρωμοῦνος ὁ ὁμιλῶν τοιουτοτρόπως καὶ ἀνομολογῶν τοιαύτας ὑπὲρ τοῦ ἐλληνισμοῦ ἀληθείας, Ρωμοῦνος καὶ δὴ διευθυντὴς Ρωμουνικῆς σχολῆς, ἀποτεινόμενος ἐν ἐμπιστευτικῇ ἐκθέσει πρὸς τὸν Ρωμοῦνον ὑπουργὸν τῆς Παιδείας. Καὶ ὅταν οὕτως ὁμιλοῦσι τὰ ἐπίσημα ρωμουνικὰ ἔγγραφα ἐκ τῶν ἐμπιστευτικῶν ἀρχείων τοῦ ρωμουνικοῦ ὑπουργείου, τίνων ἄλλων συνηγοριῶν χρῆζει ὁ ἐλληνισμός;

Ποῖον δὲ νομίζετε, ὅτι ἦτο τὸ σύστημα, ὅπερ ὁ Λεκαντὰ ὑπεδείκνυνεν ἐν τῇ ἐμπιστευτικῇ αὐτοῦ ἐκθέσει πρὸς τὸν Ρωμοῦνον ὑπουργὸν πρὸς ἀναδιοργάνωσιν

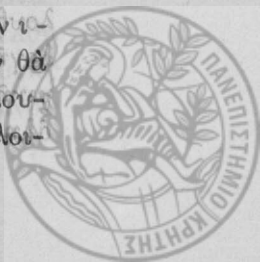

τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας; Αὐτό-
 χρημα σατανικώτατον. Συνίστα ὁ Δε-
 καντᾶ ἀντὶ τοῦ ματαίου κόπου τῆς ιδρύ-
 σεως ἀδραῖς δαπάναις ἰδίων σχολείων
 Ρωμουνικῶν, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν προσέρ-
 χονται οἱ Βλάχοι, νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ εἰσα-
 γωγὴ τῆς διδασκαλίας τῆς ρωμουνικῆς
 εἰς τὰ ἑλληνικὰ τοιαῦτα, τῆς Ρωμουνι-
 κῆς Κυβερνήσεως παρεχούσης ἐπιχορη-
 γήσεις εἰς τὰς κατὰ τόπους ἐφορείας.
 Διὰ τοῦ συστήματος τούτου οἱ Βλαχό-
 παιδες προσερχόμενοι εἰς τὰ ἑλληνικὰ
 σχολεῖα θὰ εἰθίζοντο πρὸς τὴν Ρωμουνι-
 κὴν γλῶσσαν, ἥτις ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν
 θὰ ἐγίνετο φοικεῖα εἰς ὁλόκληρον τὸν Κου-
 τσοβλαχικὸν πληθυσμόν, θὰ ἔπαυε δὲ ἐν
 τῷ μεταξὺ ἡ κατὰ τῆς Ρωμουνικῆς προ-
 παγάνδας ἀντίδρασις.

Ὁ Ρωμοῦνος ὑπουργὸς ἐφάνη ἀποδε-
 χθεὶς τὰ προτεινόμενα καὶ διὰ μεταγενε-
 στέρας ἐπιστολῆς (τῇ 14 Φεβρουαρίου
 1902) ἐζήτει λεπτομερείας ἐπὶ τοῦ ζητή-
 ματος. « Ἀναγνώσας τὴν ὑμετέραν ἐκθε-
 σιν, ἔγραψε, καὶ σκεφθεὶς πείθομαι ὅτι

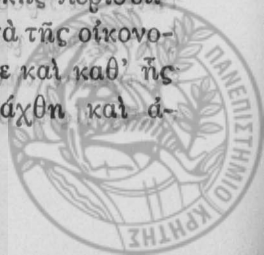

δυνατὸν νὰ γείνη· κάτι τι, καθ' ὃν τρόπον ὑποδεικνύετε. Ἀλλὰ πρέπει νὰ προ-
 βῶμεν μετὰ μεγάλης περισκέψεως. Ἐπε-
 θύμουν νὰ ἔχω ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἐπι-
 στολήν σας, ἐν τῇ ὁποίᾳ νὰ ἐκθέτῃτε ἐν
 λεπτομερεία ποῦ καὶ διὰ τίνος δυνάμεθα
 νὰ ἐνεργήσωμεν». Καὶ ὁ Λεκαντᾶ, ἀπαν-
 τῶν πρὸς τὸν Ρωμοῦνον ὑπουργὸν διὰ
 νεωτέρας ἐκθέσεως, συμβουλεύει μεταξὺ
 τῶν ἄλλων πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκο-
 πὸν προσέγγισιν μεταξὺ Ρω-
 μουνίας καὶ Ἑλλάδος, καὶ τοῦτο
 διὰ δύο λόγους. «Πρῶτον διὰ τὴν φι-
 λελληνικότητα τῆς πλειονο-
 ψηφίας τῶν Κουτσοβλάχων.
 Καὶ δεύτερον διὰ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτῶν
 εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ἄνευ τῆς συγκα-
 ταθέσεως τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως
 καὶ τῶν Πατριαρχείων, ἔγραφεν ὁ Λεκαν-
 τᾶ, οὐδέποτε αἱ Κουτσοβλαχικαὶ κοινό-
 τητες θὰ προσήγγιζον τὰς ρωμοῦνι-
 ζούσας μειοψηφίας καὶ δὲν θὰ
 ἐπέτρεπον τὴν διδασκαλίαν τῆς Ρωμου-
 νικῆς εἰς τὰ σχολεῖα αὐτῶν. Πρέπει λοι-

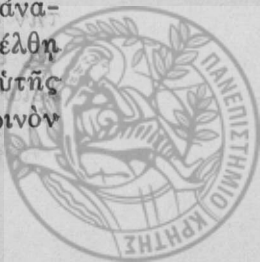
πόν να πείσωμεν τὴν ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν καὶ τὰ Πατριαρχεῖα ὅτι ἡ ἔνωσις Ρωμούνων καὶ Ἑλλήνων θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν Ὀρθοδόξων σχολείων κατὰ τῶν βουλγαρικῶν, θεωρουμένων ὡς κοινῶν ἐχθρῶν».

Ἡ ἔκθεσις αὕτη τοῦ Λεκαντᾶ παρέχει ἡμῖν ἐν τινι μέτρῳ τὴν κλεῖδα τοῦ μυστηρίου τῆς κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ἐπελθούσης μεσολαβήσει τῆς Αὐστρουγγαρίας καὶ δὴ τοῦ κόμης Γολουχόφσκη ἐφημέρου ἑλληνορρωμουνικῆς προσεγγίσεως διὰ τῆς ἐν Ἀβδαζία συναντήσεως τῶν δύο ἡγεμόνων. Ἡ Ρωμουνία, βλέπουσα ἐνθεν μὲν τὴν προπαγάνδαν αὐτῆς ἐν Τουρκίᾳ ἀποτυγχάνουσιν ἔνεκεν τῆς ἐρρωμένης ἀντιστάσεως αὐτοῦ τοῦ Κουτσοβλαχικοῦ στοιχείου, ἐμμένοντος εἰς τὴν ἑλληνικὴν ιδέαν καὶ τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἐνθεν δὲ ἠναγκασμένη ν' ἀκολουθήσῃ πολιτικὴν ἐσωτερικῆς περισυλλογῆς, ὅπως ἀντιταχθῇ κατὰ τῆς οἰκονομικῆς νόσου, ἐξ ἧς ἔπασχε καὶ καθ' ἧς ἀληθῶς τελεσφόρως ἀντετάχθη καὶ ἀ-

πηλλάγη, περιεβλήθη τὴν ἄλωπεκὴν, καὶ τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν ποιουμένη ἔτεινε πρῶτη τὴν χεῖρα εἰς τὴν Ἑλλάδα.

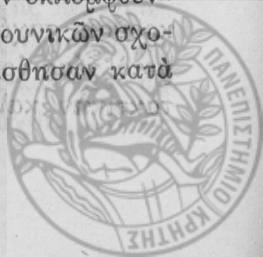
Καὶ ὥς δείγματα τῆς διαλλακτικῆς αὐτῆς πολιτικῆς παρέσχε τὸ πρόσκαιρον κλείσιμον μερικῶν ἐκ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἡπείρῳ σχολῶν αὐτῆς καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἐν Ρωμουνίᾳ ἑλληνικῶν κοινοτήτων, ὡς καὶ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ζαπτείου ὡς νομικοῦ προσώπου, ὅπως βοηθήσῃ τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατοχὴν τῆς περιουσίας Ζάππα, εἰς τὴν ἐκκρεμῇ περὶ τῆς ὁποίας δίκην αὕτη οὐδὲν εἶχεν ἄμεσον συμφέρον. Ἦλπισεν ὅμως διὰ τῶν θυσιῶν τούτων νὰ ἐπιτύχῃ τὰ ὠφελήματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὁ Λεκαντᾶ διέτύπωσεν ἐν τῇ πρὸς τὸν Ρωμοῦνον ὑπουργὸν ἐμπιστευτικῇ αὐτοῦ ἐκθέσει. Ἡ μεταίωσις ὅμως τῶν ἐλπίδων τούτων ἠνάγκασεν αὐτὴν δύο ἔτη μετὰ ταῦτα ν' ἀνακρούσῃ ταχέως πρῦμναν, νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ νέας ὀρμῆς εἰς τὴν παλαιὰν αὐτῆς τακτικὴν καὶ νὰ ἐγείρῃ τὸν σημερινόν

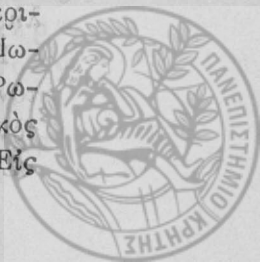
ἀγῶνα αὐτῆς περὶ κοινοτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀνεξαρτησίας τῶν κατὰ φαντασίαν Ρωμουνικῶν κοινοτήτων ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἡλείρῳ.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν παρόδῳ ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἑλληνορρωμουνικὴν προσέγγισιν, περὶ ἧς παρέσχεν ἡμῖν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσωμεν ἡ ἐμπιστευτικὴ ἐκθεσις τοῦ Λεκαντᾶ.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ὅμως ταύτης πρὸς τὸν Ρωμοῦνον ὑπουργόν, καταδεικνύεται τὸ πλῆρες ναυάγιον τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον ἡ ἐκθεσις αὕτη, ἥτις ἐλθοῦσα εἰς φῶς ἐκ τῶν μυστικῶν ἀρχείων τοῦ Ρωμουνικοῦ ὑπουργείου, παρουσιάζει ὅλην τὴν γυμνότητα καὶ τὴν ἐλεϊνὴν ἀποτυχίαν τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας ἐν τε Μακεδονίᾳ καὶ Ἡλείρῳ. Ὅλοι οἱ ὑπὸ τοῦ Ρωμουνικοῦ ὑπουργείου κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ἐκπεμφθέντες ἐπιθεωρηταὶ τῶν Ρωμουνικῶν σχολείων ἐν Τουρκίᾳ ἐξεφράσθησαν κατὰ

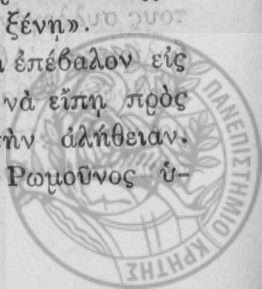

τὸν αὐτὸν περίπου τρόπον, τὸ ὑπόμνημα δὲ, τὸ ὑποβλήθην εἰς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα Κάρολον παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ αὐτοῦ Χάρετ, συνοδεύεται ἐν παραρτήματι ὑπὸ στατιστικῶν πινάκων καὶ διαφόρων ἐκθέσεων αὐτῶν, πλήρων μελανῶν περιγραφῶν περὶ τοῦ ναυαγίου τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας καὶ τῶν πενιχρῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς γενομένης θυσίας. Ἐν τινι τῶν ἐκθέσεων τούτων περιγράφεται ἡ ἐλεϊνότης τῆς ἐν Ἰωαννίνοις Ρωμουνικῆς ἀστικῆς σχολῆς, ἣτις ἤνοιξε μετὰ πέντε μαθητῶν, μόλις ἔχόντων ἡλικίαν νὰ μάθωσι καὶ τι, καὶ 3 ἄλλων πολὺ προκεχωρημένων εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ ἡ ὁποία κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς συντάξεως τῆς ἐκθέσεως δὲν ἠρίθμει πλείοτερους τῶν 19 μαθητῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ τούτους συλλεγέντας ἐκ Σαμαρίνης, Περιβολίου καὶ Ἀβδέλας. Καὶ ταῦτα ἐν Ἰωαννίνοις, ἔνθα κατὰ τὴν ἐπίσημον Ρωμουνικὴν στατιστικὴν ὁ Ρωμουνικὸς πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 10,000 !! Εἰς

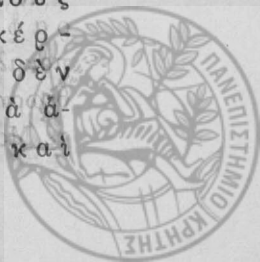

ἄλλην ἐκθεσιν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ κ. Tu-
liu ἡμερομηνίας 1 Ἰανουαρίου 1900 ἡ
πόλις, ἥτις περιλαμβάνει κατὰ τὴν ἀνω-
τέρω στατιστικὴν τόσους Ρωμουνούς,
κηρύσσεται καθαρῶς ἐλληνικὴ, ὅπως καὶ
πράγματι εἶνε. Τὴν φορὰν ταύτην ὁ Ρω-
μουνὸς ἐπιθεωρητὴς εἶδεν ἑαυτὸν ἠναγ-
κασμένον νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν. «Ἡ
πόλις, γράφει ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ὁ κ.
Tuliu, εἶνε καθαρῶς ἐλληνικὴ καὶ δὲν
δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν οὐδεμίαν ἐλπίδα
προσελκύσεως τῶν κατοίκων. Διὸ καὶ τὸ
ἐν Ἰωαννίνοις λύκειον ἡμῶν δὲν ἔχει λό-
γον ὑπάρξεως. Ὅλοι οἱ ὑπότρο-
φοὶ συνελέγησαν ἐκ τῶν Κου-
τσοβλαχικῶν χωρίων τῶν ὀ-
ρέων, τῶν ὀποίων τινὰ ἀπέ-
χουσι πολλὰς ἡμέρας ἐν τεύ-
θειν. Ἡ σχολὴ ἡμῶν θεωρεῖται ὡς σχο-
λὴ ξένη ἐν πόλει ἐντελῶς ξένη».

Πᾶσαι αἱ ἐκθέσεις αὗται ἐπέβαλον εἰς
τὸν κ. Χάρετ τὸ καθῆκον νὰ εἴπῃ πρὸς
τὸν Ρασιλέα Κάρολον τὴν ἀλήθειαν.
«Εἶνε καιρὸς, ἔγραψεν ὁ Ρωμουνὸς ὑ-

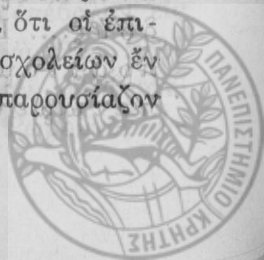

πουργός ἐν τῷ πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν βα-
 σιλέα Κάρολον ἐμπιστευτικῶ αὐτοῦ ὑπο-
 μνήματι, ὅπερ δὲν ἦτο προωρισμένον νὰ
 δημοσιευθῇ, εἶνε καιρὸς νὰ διαλύσωμεν
 τὸ μυστήριον, τὸ ὁποῖον ἔκρυπτε τὴν
 ἀληθῆ θέσιν τῶν πραγμάτων ἀφ' ἡμῶν
 μόνον, οἱ ὁποῖοι εἶχομεν πρωτίστως τὸ
 συμφέρον νὰ γνωρίζωμεν αὐτήν. Εἶνε
 δυστυχῶς ἀληθές, ὅτι μετ'
 ἀγῶνας τοσοῦτων ἐτῶν, μετὰ
 δαπάνας τόσον προθύμως
 χορηγηθείσας πρὸς τὸν σκο-
 πὸν, τὰ ἐπιτευχθέντα ἀπο-
 τελέσματα δὲν εἶνε ἐν ἀνα-
 λογίᾳ οὔτε πρὸς τοὺς ἀγῶ-
 νας, οὔτε πρὸς τὰς θυσίας.
 Εἰργάσθημεν μόνον νὰ κα-
 ταστήσωμεν τὸν ρωμουνι-
 σμὸν διάτινας ἀντικείμενον
 πτωχαλαζονείας, δι' ἄλλους
 ἀντικείμενον ὑλικοῦ κέρ-
 δους.... Πραγματικῶς δὲ δὲν
 πράττομεν ἄλλοτι, ἢ νὰ ἀ-
 πατῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ

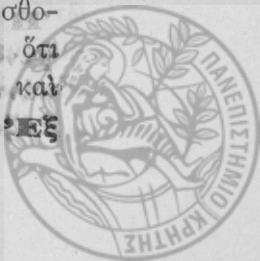
οὐδένα ἄλλον. Δὲν πρέπει
δὲ νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἡ πα-
ροῦσα κατάστασις τῆς Ρω-
μουνικῆς ὑποθέσεως ἐν Μα-
κεδονίᾳ εἶνε ἄγνωστος εἰς
ἐκείνους, οἵτινες ἐκεῖ, ἡ ἀλ-
λαχοῦ ἔχουσι συμφέρον νὰ
γνωρίζωσιν αὐτήν».

Καὶ ὁ Ρωμοῦνος ὑπουργός, προχωρῶν
μετὰ τῆς αὐτῆς ἐλευθεροστομίας καὶ εἰ-
λικρινείας, ἧς ἤδη στερεῖται, ἀποκαλύ-
πτει ἀληθείας, αἵτινες κινοῦσιν ἀληθῶς
τὴν ἐκπληξιν διὰ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν φε-
νάκην, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστηρίζετο τὸ οἰ-
κοδόμημα τοῦ Ρωμουνικοῦ ἱρρεδεν-
τισμοῦ, ὃν ἐπὶ τέλους καὶ αὐτὸς ὁ τέως
πρωθυπουργὸς Δημ. Στούρτζας κατὰ τὴν
γενομένην περὶ τῆς ἀπαντήσεως εἰς τὸν
βασιλικὸν λόγον συζήτησιν ἠναγκάσθη
νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς μωρίαν καὶ πα-
ραφροσύνην. Οὕτω ὁ κ. Χάρετ ἀ-
ποκαλύπτει μετὰ παρρησίας, ὅτι οἱ ἐπι-
θεωρηταὶ τῶν Ρωμουνικῶν σχολείων ἐν
τε Μακεδονίᾳ καὶ Ἡπείρῳ παρουσίαζον

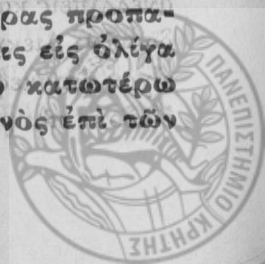

ψευδεῖς καταστάσεις καὶ ἐβεβαίουν ψευδῇ
 πράγματα, μόνον καὶ μόνον ὅπως λαμ-
 βάνωσι τοὺς μισθοὺς αὐτῶν· ὅτι πολλὰ
 τῶν σχολείων τούτων ἀπὸ δέκα ἐτῶν δὲν
 ὑφίσταντο εἰμὴ ἐπὶ τοῦ χάρτου· ὅτι αἱ
 πιστώσεις αἱ προωρισμέναι δι' αὐτὰ ἐξη-
 φανίζοντο κατὰ μυστηριώδη τρόπον· ὅτι
 ἐκ τῶν πραγματικῶν σχολῶν οὐδεμία
 σχεδὸν παρείχεν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέ-
 σματα· ὅτι ἀκόμη εἰς πολλὰς ἐξ αὐτῶν,
 ὡς ἐν Μοναστηρίῳ, τῇ ἔδρᾳ ταύτῃ τῆς
 Ρωμουνικῆς προπαγάνδας, οὔτε κἂν ἐδι-
 δάσκετο ἡ Ρωμουνική· ὅτι τέλος ἡ Ρω-
 μουνικὴ προπαγάνδα διетήρει σχολὰς
 ἄνευ μαθητῶν ἢ μετὰ μαθητῶν πληρω-
 νομένων, ἄνευ τοῦ ὁποίου αἱ σχολαὶ ἐ-
 κεῖναι ἐκινδύνευον νὰ μείνωσι κεναί.

«Οἱ ἐπιθεωρηταί, γράφει μετὰ πικρίας
 ὁ Ρωμοῦνος ὑπουργός, ἀποτενόμενος
 πρὸς τὸν βασιλέα, ὑπέβαλλον μέχρι τοῦδε
 ἀνελλιπεῖς καταστάσεις μηνιαίων μισθο-
 δοσιῶν. Διεκήρυττον καὶ ἐβεβαίουν ὅτι
 εἶχον ἐπισκεφθῇ ὅλας τὰς σχολὰς, καὶ
 ἐδίδον πληροφορίας περὶ ὧν. **ΕΞ**

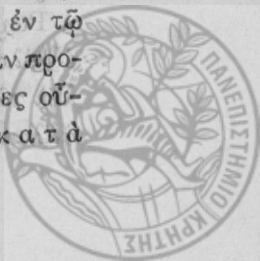

ὅλων ἐν τούτοις τῶν σχολῶν τούτων
 ἃς ἐπιθεώρησαν, καὶ αἵτινες ἐπλη-
 ρώθησαν, τὰ δύο-τρίτα ἦσαν σχολαὶ
 φανταστικάι. Πρὸ δώδεκα ἐτῶν αὐ-
 ται δὲν ὑφίσταντο εἰμὴ ἐπὶ τοῦ χάρι-
 του πρὸς μεγίστην ζημίαν τῆς ἐθνι-
 κῆς ὑποθέσεως, τοῦ προὔπολογι-
 σμοῦ καὶ τῶν ἰδανικῶν τοῦ ρωμου-
 νισμοῦ. Ἐκ τῶν 93 σχολῶν τῆς Μακε-
 δονίας αἱ 65 ἀνῆκον εἰς τὴν κατηγορίαν
 ταύτην... Μέχρι τῆς χθὲς ἐν τῷ λυκείῳ
 ἡμῶν τοῦ Μοναστηρίου, τῷ σπουδαιότε-
 ρῳ τῶν σχολικῶν ἡμῶν ἰδρυμάτων, τὸ
 ὅποῖον ἔδει νὰ εἶνε ἡ ἐστία τοῦ Ρωμου-
 νικοῦ πατριωτισμοῦ ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ,
 ἡ ρωμουνικὴ γλῶσσα δὲν ἐδιδάσκετο! !..
 "Ἐχομεν πολλὰς σχολὰς καὶ πολ-
 λούς διδασκάλους, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν
 μαθητάς. Καὶ ἐν ᾧ ὁ ἀριθμὸς τῶν
 μαθητῶν ἐλαττοῦται, ὁ ἀριθμὸς
 τῶν διδασκάλων ὁσημέραι αὐξάνει.
 Ἡ ἐργασία τῆς ἡμετέρας προπα-
 γάνδας περὶωρίσθη μόλις εἰς ὀλίγα
 κέντρα καὶ μετὰξὺ τῶν κατωτέρω
 τάξεων, ἄνευ ροπῆς τινὸς ἐπὶ τῶν

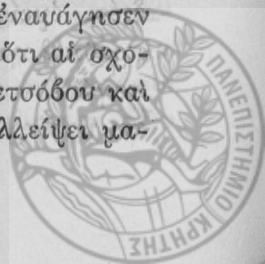
πλουσίων καὶ ἀνεπτυγμένων τάξεων.
 Τοῦτου ἕνεκα τὰ ἡμέτερα λύκεια,
 γυμνάσια καὶ ἐμπορικάι σχολαὶ ἔ-
 χουσιν ὑποτρόφους πληρονωμέ-
 νους, ἄνευ τῶν ὁποίων πᾶσαι αἱ
 σχολαὶ αὔται θὰ ᾔσαν κεναί. »

Μετὰ δριμύτητος δὲ ἐκφράζεται ὁ κ.
 Χάρετ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ τῶν
 ὀλίγων οὕτως λειτουργουσῶν σχολῶν,
 ὧν οἱ ἀπόφοιτοι ἀπέβησαν ἀληθεῖς πλη-
 γαὶ διὰ τὸ Ρωμουνικὸν δημόσιον. Καθ'
 ἣν στιγμὴν ἔγραφε τὴν ἔκθεσιν αὐτοῦ ὁ
 Ρωμοῦνος ὑπουργὸς οἱ παυθέντες διδά-
 σκαλοι τῶν Ρωμουνικῶν σχολῶν, πρῶν
 ἀπόφοιτοι τῶν σχολῶν τούτων καὶ ἄλλοι
 κηφῆνες τῆς προπαγάνδας, συγκεντρω-
 θέντες ἐν Βουκουρεστίῳ, διενήργουν δια-
 δηλώσεις κατὰ τῆς κυβερνήσεως καὶ
 συνεκρότουν συλλαλητήρια, ἐν οἷς κα-
 τηγόρουν τοὺς ἐν τῇ ἀρχῇ ἐπὶ προδοσίᾳ,
 διότι ἐμείωσαν ἐπαισθητῶς τὰς ἐν τῷ
 προϋπολογισμῷ διὰ τὴν Ρωμουνικὴν προ-
 παγάνδαν πιστώσεις, ἃς οἱ κηφῆνες οὗ-
 τοι κατέτρωγον καὶ ἐξηφάνιζον κατὰ

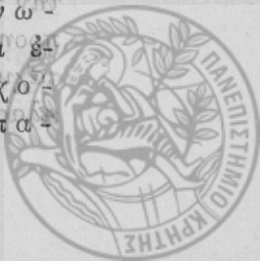

τροπὸν μυστηριώδην, ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν φροῶσιν τοῦ Ρωμοῦνου ὑπουργοῦ. Καὶ γράφει ὁ κ. Χάρετ. «Οἱ μαθηταὶ τῶν ἡμετέρων σχολῶν ἀφ' οὗ ἀκολουθήσωσι δύο τάξεις τῶν ἡμετέρων Λυκείων δὲν ἔχουσιν ἄλλην ἐλπίδα, δὲν ἔχουσιν εἰ μὴ μίαν φιλοδοξίαν νὰ προσκολληθῶσιν εἰς τὸν προϋπολογισμόν. Αὐτοὶ εἰσὶν ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι πολιορκοῦσι τὸ Ὑπουργεῖον ζητοῦντες μίαν οἰανδήποτε θέσιν ἐν Μακεδονίᾳ ἢ ἀλλαχοῦ τοῦ βασιλείου. Δι' αὐτοὺς ἐδημιουργήθησαν τοσαῦται θέσεις διδασκάλων εἰς διαμερίσματα, ἔνθα δὲν δύνανται νὰ ἀσκήσωσι τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν, ἢ εἰς σχολὰς αἱ ὁποῖαι ἀριθμοῦσι τόσους μαθητάς, ὅσους καὶ διδασκάλους»!

Καὶ προχωρῶν ὁ Ρωμοῦνος ὑπουργὸς περαιτέρω ὁμολογεῖ μετὰ παρηρησίας ὅτι ἡ Ρωμουνικὴ προπαγάνδα ἐναντάγησεν ἐξ ὁλοκλήρου ἐν Μακεδονίᾳ· ὅτι αἱ σχολαὶ τῶν Ἰωαννίνων, τοῦ Μετσόδου καὶ ἄλλων μερῶν ἐκλείσθησαν ἐλλείψει μα-

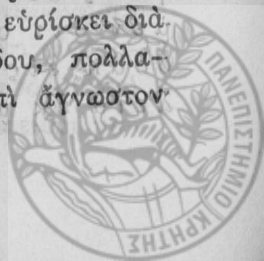

θητῶν· ὅτι τὰ γυμνάσια Μοναστηρίου καὶ Θεσσαλονίκης ὑφίστανται μόνον χάρις εἰς πεντηκοντάδα μαθητῶν ὑποτροφῶν καὶ προερχομένων ἀπὸ πᾶν ἄλλο μέρος ἢ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης· ὅτι ἐν Μοναστηρίῳ 1500 τέκνα Ρωμούνων (;) φοιτῶσιν εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα, μὴ ἐξαιρουμένων καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν τῶν ἐφόρων τῶν Ρωμουνικῶν σχολείων. «Βλέπομεν Ρωμούνους (γράφει Βλάχους Ρωμουνίζοντας), κατέχοντας ὁπωσδήποτε θέσιν τινὰ κοινωνικὴν μεταξὺ τῶν συμπατριωτῶν αὐτῶν, ἐνίοτε ἐκλεγομένους μέλη τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἡμετέρων σχολείων, νὰ στέλωσι τὰ ἑαυτῶν τέκνα εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα. Δι' ὅλους τοὺς λόγους τούτους συμπεραίνωμεν ὅτι οὐδεμία βοήθεια ἐδόθη εἰς τὰ ἡμέτερα σχολεῖα ἐκ μέρους τῶν συμπα-

τριωτῶν ἡμῶν Μακεδονορ-
ρωμούνων, καὶ ὅτι παῖσαι αἱ
δαπάναι αὐτῶν ἔπесαν εἰς
βάρος τοῦ Ρωμουνικοῦ προῦ-
πολογισμοῦ».

Ἐν τούτοις ὁ Ρωμοῦνος ὑπουργὸς μεθ' ὅλας τὰς ὁμολογίας ταύτας δὲν ἔσχε τὸ θάρρος νὰ κενώσῃ μέχρι τρυγὸς τὸ πικρὸν ποτήριον ἐνώπιον τοῦ βασιλέως αὐτοῦ καὶ νὰ εἴπῃ ἐξ ὁλοκλήρου τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἡ Ρωμουνικὴ προπαγάνδα ἐनावάγησε, διότι δὲν ὑπάρχουσι Ρωμοῦνοι ἐν Μακεδονίᾳ, ὅτι δὲ οἱ ὡς τοιοῦτοι διεκδικούμενοι εἶνε καὶ θέλουσι νὰ εἶνε Ἕλληνες. Τούναντίον προσθέτων καὶ οὗτος ἐν ψεῦδος ἐπὶ πλέον εἰς τὰ 999 ψεύδη τοῦ μύθου, ὃν ἐξελέγχει, ἀριθμεῖ τοὺς ἐν τοῖς δυσὶ βιλαετίοις τῆς Μακεδονίας Ρωμουνίζοντας εἰς 124,000 περίπου· τὸν ἀριθμὸν δὲ τοῦτον, τοῦ ὁποίου τὴν πραγματικότητα ἠλέγξαμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις, ὁ κ. Χάρετ εὕρισκε διὰ ταχυδακτυλουργικῆς μεθόδου, πολλαπλασιάζων αὐθαιρέτως ἐπὶ ἄγνωστον

πολλαπλασιαστὴν τοὺς ἀριθμοὺς τοὺς διδομένους αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ρωμούνων ἐπιθεωρητῶν, ὧν τὰς ἐκθέσεις ἐπισυναΐπτει εἰς τὸ ὀγκῶδες τεῦχος τοῦ ἰδίου ὑπομνήματος.

Οὕτως ἀναβιβάζει τοὺς Ρωμούνους τῆς Κατερίνας εἰς 2,700 ἐν ᾧ ἡ ἐκθεσις τοῦ ἐπιθεωρητοῦ κ. Dan ὑπολογίζει αὐτοὺς εἰς 280 οἰκογενείας, αἵτινες ὑπολογιζόμεναι πρὸς πέντε ἄτομα ἐκάστη, δίδουσι τὸν ἀριθμὸν τῶν 1400· τῆς Βλαχοκλεισούρας εἰς 8,800 ἀντὶ τῶν 3,500 τῆς αὐτῆς ἐκθέσεως, τῆς Νεδέσκης εἰς 6,800 ἀντὶ τῶν 2,250, οὓς δίδει ὁ Ρωμούνος ἐπιθεωρητῆς κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε ἀναλογίαν τῶν 5 ἀτόμων κατ' οἰκογένειαν, τῆς Βελκαμένης εἰς 3,7000 ἀντὶ τῶν 750, τῆς Λιουμίτζης εἰς 3,000, ἀντὶ τῶν 1650, τῆς Ὀσσάνης εἰς 2,650, ἀντὶ τῶν 600, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκθεσιν τοῦ κ. Dan, καὶ οὕτω καθεξῆς*.

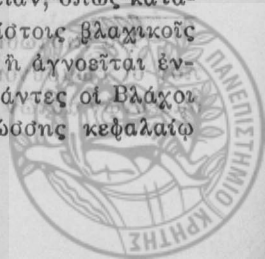
* Ἵνα πιστωθῇ ἔτι ἅπαξ κατὰ ποῖον τρόπον οἱ Ρωμῦνοι ἀνακαλύπτουσι χιλιάδας ὁμοεθνῶν αὐτῶν ἐν Μακεδονίᾳ, σημειοῦμεν

Ὅπως δὴ ποτε τὸ ὑπόμνημα τοῦ κ. Χάρ-
 ρετ ὑπῆρξε τρομερὰ ἀποκάλυψις διὰ τὸν
 ρωμουνικὸν ταρταρινισμόν, ἢ δὲ μετὰ

ὅτι αἱ Ρωμουνικαὶ στατιστικαὶ ἀναγράψουσι
 τοὺς πληθυσμοὺς τῆς Κοζάνης, τῆς Σιδά-
 νης καὶ τῶν Σερβίων, ὡς ἀποτελουμένους
 ἐξ ὁλοκλήρου ἐκ Κουτσοβάχων. Ἐν τούτοις
 ἐν Κοζάνῃ ἐλάχιστοι Βλάχοι ὑπάρχουσι,
 καὶ ἐκ τούτων οἱ πλεῖστοι παραμένουσι
 μόνον τὸν χειμῶνα κατερχόμενοι ἐκ Σαμα-
 ρίνης. Εἶνε ἀληθές ὅτι εἰς παλαιότερους
 χρόνους ὑπῆρχον πλείοτεροι Βλάχοι ἐν Κο-
 ζάνῃ, ἀλλὰ σήμερον μόλις δύναται τις ν'
 ἀριθμῆσαι περὶ τὰς 30 οἰκογενείας, ἐξ ὧν
 αἱ πλεῖστοι, ὡς εἶπομέν, παραχειμάζουσι
 μόνον, τοῦ λοιποῦ πληθυσμοῦ ὄντος καθα-
 ρῶς καὶ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ ἐλλήνοφώνου.
 Τὸ αὐτὸ δύναμεθα νὰ εἰπώμεν καὶ περὶ τῆς
 Σιδάνης· ἐν Σερβίοις δὲ μόλις ὑπάρχουσιν
 οἰκογένειαι μόνον τινὲς ἐκ Λειβαδίου ἐγκα-
 τασταθεῖσαι αὐτόθι.

Αἱ αὐταὶ ρωμουνικαὶ στατιστικαὶ κατα-
 βάλλουσιν πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως κατα-
 δείξωσιν ὅτι ἐν τοῖς πλείστοις βλαχικοῖς
 πληθυσμοῖς δὲν ὁμιλεῖται ἢ ἀγνοεῖται ἐν-
 τελῶς ἡ ἐλληνικὴ, ἐν ᾧ πάντες οἱ Βλάχοι
 ὡς εἶπομέν ἐν τῷ περὶ γλώσσης κεφαλαίῳ

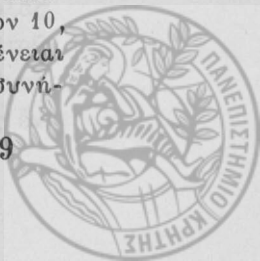

σθένους καταγγελία τῶν αὐτῶν ἀθλι-
 τήτων παρὰ τοῦ ιδίου ἀπὸ τοῦ βήματος

εἰσὶ διγλωσσοί. Οἱ δὲ ἐλληνικώτατοι Σαρα-
 κατασιναῖοι εἶνε τόσον ἐλληνόγλωσσοι, ὥστε
 πολλοὶ δὲν θεωροῦσιν αὐτοὺς Βλάχους, διό-
 τι πράγματι ἐντελῶς ἐξελληνίσθησαν, σχε-
 δὸν ἀποβαλόντες καὶ ἀπομαθόντες τὸ βλα-
 χόφωνον ἰδίωμα.

Ἰδοὺ ἤδη ὁ Ρωμουνίζων πληθυσμὸς τοῦ
 Βιλαετίου Μοναστηρίου κατὰ κώμας, ὃν ὁ
 κ. Χάρετ ἠδυνήθη ν' ἀναδιβάσῃ εἰς 101,326,
 καθ' ἣν μέθοδον ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω.
 Τοὺς ἀριθμοὺς παραλαμβάνομεν ἐξ ἐπισή-
 μου στατιστικῆς καταρτισθείσης ὑπὸ τοῦ
 ἐν Μοναστηρίῳ γενικοῦ προξένου τῆς Ἑλ-
 λάδος πρὸς τριετίας.

Μπελκαμένη οἰκογένειαι 4. Χρούπιτσα
 20, Κορυτσᾶ 70, Ἑλδασιάνιον 5, Γκόπεσι
 206, Γράμποδον 40, Γιάνκοβιτς 7, Κρούσ-
 σοδον 250, Μεγάροδον 4, Μιλοβίτσα 218, Μο-
 ναστήριον 20, Μοσχόπολις 20, Νεβέσκη 50,
 Νιζόπολις 30, (ἡλαττώθησαν ἤδη εἰς 12),
 Ἀχρὶς 90, Πρίλαπος 14, Πισσοδέρι 7, Πλιάσ-
 σα 30, Ρέσινα 7, Σίπκα 30, Τύρνοδον 10,
 Βλαχοκλεισούρα 15. Ἐν Συνόλῳ οἰκογένειαι
 947 πρὸς 5 ἄτομα ἐκάστη, κατὰ τὸν συνή-
 θη ὑπολογισμὸν, ἄτομα 4,735.

τῆς Ρωμουνικῆς Βουλῆς ἔθεσε κημὸν ἐν τῷ στόματι τῶν ἀντιπολιτευομένων τὴν τότε κυβέρνησιν. Καὶ παρ' ὅλας, ὡς εἶπομεν, τὰς λυσώδεις κραυγὰς τῶν ὀργάνων τῆς προπαγάνδας καὶ τῶν συντακτῶν τῶν ὀργάνων αὐτῆς, ἦτοι τῆς «Μακεδονικῆς Ἠχοῦς» καὶ τοῦ «Ρωμούνου τῆς Πίνδου», αἱ δι' αὐτὴν προωρισμέναι πιστώσεις περικόπησαν καὶ αἱ πλείσται τῶν Ρωμουνικῶν σχολῶν διελύθησαν, τὸ δὲ ναυάγιον τῶν Ρωμουνικῶν προσπαθειῶν ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ τοῦ ἐλληνισμοῦ διελαλήθη ἐπισήμως παρ' αὐτῆς τῆς Ρωμουνικῆς κυβερνήσεως καὶ δι' ἐπισήμων καὶ ἀναμφισβητήτου κύρους ἐκθέσεων, αἵτινες παρέχουσι τὰ κάλλιστα καὶ ἰσχυρότατα τῶν ὅπλων κατὰ τοῦ διεξαγομένου σήμερον καθ' ἡμῶν ἀγῶνος.

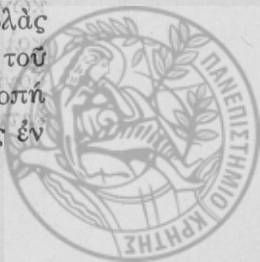

Ζ

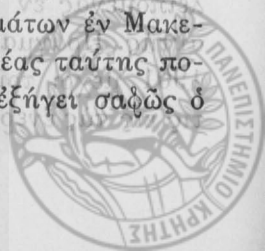
ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ

ΡΩΜΟΥΝΙΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ

Ἐπὶ τῇ σιγῇ, καθ' ἣν ἡ ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας τοῦ Γουλοχόφσκη ἐπιτελεσθεῖσα προσέγγισις Ἑλλάδος καὶ Ρωμουνίας ἐν Ἀβδαζία ἐθεωρήθη ὡς πραγματική. Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς τοῦλάχιστον ἐπίστευσεν εἰς τὴν προσέγγισιν ταύτην καὶ ἠλπισε πρὸς καιρὸν ὅτι ἡ Ρωμουνία, πεισθεῖσα περὶ τοῦ ἀδυνάτου καὶ τοῦ ἀδίκου τῶν ἀξιώσεων αὐτῆς ἐν Μακεδονίᾳ, ἠθέλε κλείσῃ πολὺ ταχέως καὶ τὰς ὑπολειπομένας ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ σχολὰς αὐτῆς. Πράγματι δὲ ἐπὶ τριετίαν ἀπὸ τοῦ 1901 μέχρι τοῦ 1904 ἐπῆλθεν ἀνακοπή τις εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς Ρωμουνίας ἐν

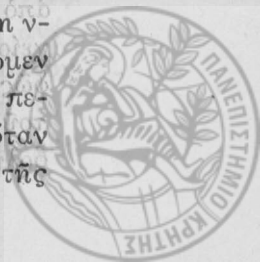

Μακεδονία, ἡ δὲ Ρωμουνικὴ προπαγάν-
 दा αὐτόθι ἐφαίνετο σπουδαίως χαλαρω-
 θεῖσα. Δυστυχῶς τὰ ρόδα τῆς Ἀβδαζίας
 ἐμαράνθησαν ταχέως, ταχέως δὲ ἀφυ-
 πνίσθη καὶ ἡ Ρωμουνικὴ φιλοδοξία. Ἡ
 Ρωμουνία, ἰδοῦσα μатаιωθεῖσας τὰς ἐκ
 τῆς προσεγγίσεως κρυφίας ἐλπίδας αὐ-
 τῆς καὶ τὸν ἐλληνισμόν ἐξακολουθοῦντα
 ἀγρύπνως νὰ κατέχη ἔν τε Μακεδονία καὶ
 Κωνσταντινουπόλει τὰς ἐπάλλξεις, ἀφ' ὧν
 μέχρι τοῦδε ἐμάχετο, ἔγνω νὰ ἐπανα-
 λάβῃ καὶ πάλιν τὸν ἀγῶνα ὑπὸ νέαν μορ-
 φήν. Καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ὑπουργὸς, ὁ
 ὁποῖος πρὸ τριετίας ἐκήρυσσεν οὕτως
 ἐπισήμως τὸ ναυάγιον τῶν Ρωμουνικῶν
 προσπαθειῶν ἐν Μακεδονία, ἐγένετο εἰς-
 ηγητὴς προτάσεως ἐνώπιον τῶν Ρωμου-
 νικῶν βουλῶν, δι' ἧς ὁ προϋπολογισμὸς
 τοῦ 1904 ἐπεβαρύνετο δι' ἐξακοσίων χι-
 λιάδων δραχμῶν πρὸς ἴδρυσιν ρωμουνι-
 κῶν καθιδρυμάτων, σχολῶν, ἐκκλησιῶν
 καὶ κοινοτικῶν καταστημάτων ἐν Μακε-
 δονία. Τὸν σκοπὸν τῆς νέας ταύτης πο-
 λιτικῆς τῆς Ρωμουνίας ἐξήγει σαφῶς ὁ

κ. Σπ. Χάρετ ἐν τῇ αἰτιολογικῇ ἐκθέσει τοῦ νομοσχεδίου καὶ ἐν τῇ ἐνώπιον τῆς βουλῆς σχετικῇ ἀγορεύσει αὐτοῦ.

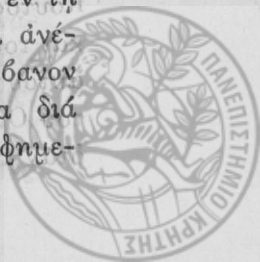
α' Ἐν τῇ νέᾳ φάσει, ἔλεγεν, εἰς ἣν εἰσῆλθε τὸ ἔργον τῆς ἀφυπνίσεως τοῦ περὶ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν αἰσθήματος παρὰ τοῖς ἐν τῇ τουρκικῇ αὐτοκρατορίᾳ Ρωμοῦνοις, κρίνομεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιορίσωμεν τὴν σύμπραξιν ἡμῶν εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ προσώπου καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ρωμῶνων ἐν Μακεδονίᾳ, ἀλλὰ νὰ προσδώσωμεν ἅμα εἰς τὴν ἡμετέραν δρᾶσιν χαρακτῆρα ἐδραιότητος καὶ στερεότητος δι' οἰκοδομῆς εἰδικῶν κτιρίων διὰ τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς σχολεῖα, ἀναλόγως τῆς μεγάλους αὐτῶν ἀποστολῆς καὶ τῆς ἀναπτύξεως, ἣν κέκλινται νὰ λάβωσι». Δὲν γνωρίζομεν πότε ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν ἢ ἐψεύδετο περισσότερο ὁ Ρωμοῦνος ὑπουργός· ὅταν πρὸ τριῶν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς

βουλῆς καὶ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως αὐτοῦ
 ἐβεβαίουν ὅτι ἡ Ρωμουνία διὰ τῶν θυσιῶν
 αὐτῆς οὐδὲν ἐκέρδισεν ἐν Μακεδονίᾳ, ἡ
 κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ὑποβολῆς τοῦ ἐν
 λόγῳ νομοσχεδίου, τὸ ὁποῖον ἐβασίζετο
 εἰς τὴν ἀφύπνισιν, ὡς ἔλεγε, τῆς ἀνυ-
 πάρχου κατὰ τὴν ἔκθεσιν αὐτοῦ
 ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Βλάχων τῆς
 χώρας ταύτης. Εἶνε ὅμως βέβαιον ὅτι
 ἐπὶ δύο τινῶν ἐστηρίχθη ἡ νέα πολιτικὴ
 τῆς Ρωμουνίας. Νὰ ἐπιτύχη διὰ τῶν
 κτιρίων ὅ,τι δὲν ἐκέρδισε μέχρι τοῦδε διὰ
 τῆς διδασκαλίας τῆς ἐθνικῆς ρωμουνι-
 κῆς κατηχήσεως καὶ νὰ παραστήσῃ διὰ
 τῶν οἰκοδομῶν ὑπαρκτὴν τὴν ἀνύπαρ-
 κτον Ρωμουνικὴν ἐθνότητα ἐν Τουρκίᾳ.
 Νὰ σαγηνεύσῃ δὲ διὰ τούτων τὰς Κου-
 τσοβλαχικὰς κοινότητας καὶ κτίζουσα
 ἐκκλησιᾶς νὰ προπαιδεύσῃ αὐτὰς εἰς τὴν
 ἀπὸ τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Πατριαρ-
 χείου χειραφεσίαν. Τοῦτο δηλοῦται σα-
 φῶς καὶ ἐξ ὧων ἐξηγήσεων ἐδίδεν ἐπὶ
 τοῦ νομοσχεδίου τὴν ἐπαύριον τῆς ὑπο-
 βολῆς αὐτοῦ τὸ ἡμεπίσημον ὄργανον

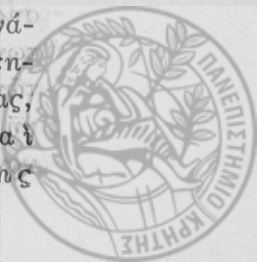
τῆς Ρωμουνικῆς κυβερνήσεως ἡ «Ρωμουνικὴ Ἀνεξαρτησία». «Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἔγραψεν ἡ ἑφημερὶς αὕτη, ἡ οἰκοδομὴ κτιρίων, ἐκκλησιῶν καὶ σχολείων θὰ δώσῃ εἰς τὴν ρωμουνικὴν δρασιν εὐρύτητα καὶ ἀποτελέσματα πολλῶν μεγαλείτερα τῶν μέχρι τοῦδε ἐνεργειῶν, θ' ἀντισταθμίσει δὲ τὸ γόνητρον, ὃ περ ἡ ἀνάμνησις τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Πλάτωνος ἐξασκεῖ ἐπὶ τῶν λαῶν τῆς Μακεδονίας».

Αἱ Ρωμουνικαὶ Βουλαι ὑπὸ τὰ χειροκροτήματα καὶ τὰς ἐπευφημίας τῶν ἐκτὸς αὐτῶν πατριωτῶν ἐψήφισαν τὸ νομοσχέδιον τοῦ κ. Χάρετ, τὸ δὲ ὑπὸ τὸν κ. Κατακουζηνὸν καὶ Ἰωαννέσκον κόμμα τῶν συντηρητικῶν ἠδυνήθη χάρις εἰς τὴν δημοκοπίαν ταύτην νὰ συγκρατηθῇ εἰς τὴν ἀρχήν. Ταύτοχρόνως δὲ τὰ ἐν τῇ Ρωμουνικῇ πρωτενοῦσῃ κομิตάτα ἀνέκτων νέας δυνάμεις καὶ ἐπανελάβανον τὸν κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀγῶνα διὰ τε τῶν σιτηλῶν τῶν Ρωμουνικῶν ἑφημε-

ρίδων καὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἡπεί-
 ρῳ ὀργάνων αὐτῶν. Δοκιμάζουσα δὲ ἡ
 προπαγάνδα τὰς δυνάμεις αὐτῆς, καὶ
 ἐλπίζουσα ἐπὶ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν ἡ ἐπι-
 ψήφισ τῶν 600,000 φρ. θὰ παρῆγε παρὰ
 τοῖς Κουτσοβλάχοις, ἐπεφόρτιζε τὸν πρῶν
 Πριμάτον Μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας
 Γεννάδιον νὰ ἐπιχειρήσῃ ταξείδιον ἀνὰ
 τὴν Μακεδονίαν καὶ τελέσῃ ἐν τοῖς ναοῖς
 τῶν διαφόρων Κουτσοβλαχικῶν κωμῶν
 ἱερουργίας εἰς τὴν Ρωμουνικὴν γλῶσσαν.
 Τὸ ταξείδιον τοῦτο ἀληθῶς ἐπραγματο-
 ποιήθη ὑπὸ τοῦ πρῶν Οὐγγροβλαχίας,
 ἀλλ' ἡ ὑποδοχὴ, ἥς ἔτυχεν οὗτος παρὰ
 τοῖς Κουτσοβλάχοις ὑπῆρξεν ἥκιστα εὐ-
 χάριστος διὰ τὰς Ρωμουνικὰς βλέψεις.
 Διότι ποῦ μὲν λαιδορούμενος, ποῦ δὲ
 διωκόμενος καὶ ἀλλαχοῦ οὐδόλως δεκτὸς
 γενόμενος, μόλις εἰς δύο ἢ τρία κέντρα
 Κουτσοβλαχικὰ ἠδυνήθη νὰ ἱερουργήσῃ
 καὶ τοῦτο, ὅταν ἀκόμη τὸ πραξικόπημα
 αὐτοῦ δὲν εἶχε περιέλθῃ εἰς τὰς ἀκοὰς
 τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἄλλ'
 ὅταν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἔλα-

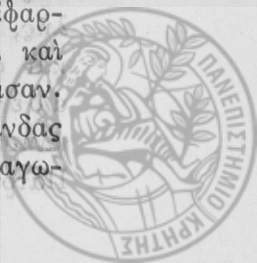
δε γνῶσιν αὐτοῦ, αἱ θύραι τῶν ἐκκλησιῶν
 ἐκλείσθησαν ἐρμηνευτικῶς κατὰ τοῦ πρώην
 Πριμάτου, αὐτὸς δὲ ἠναγκάσθη νὰ ἐπι-
 στρέψῃ ἐκὼν ἄκων εἰς Ρωμουνίαν. Ἐν-
 τούτοις ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἰωα-
 κείμ ὁ Γ', ὡς ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῶν
 Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν δι' ἐπιστολῆς
 αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς αὐ-
 τοκεφάλου ρωμουνικῆς ὀρθοδόξου Ἐκ-
 κλησίας διεμαρτυρήθη διὰ τὴν ἀνευ
 ἀδείας αὐτοῦ κατὰ τὰ θέσμια τῆς Ὁρ-
 θοδόξου ἐκκλησίας τέλεσιν ἱεουργιῶν
 ἐν τῷ θέματι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρ-
 χείου καὶ ἐζήτησε τὴν τιμωρίαν τοῦ πε-
 ριοδεύσαντος τὴν Μακεδονίαν ἱεράρχου.
 Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τοῦ Οἰκου-
 μενικοῦ Πατριάρχου ἡ Ρωμουνικὴ Σύ-
 νodos ἀπῆντησε δι' ἐγγράφου αὐτῆς ἀπὸ
 11 Μαΐου 1904 δικαιολογουμένη ὅτι ὁ
 πρώην πριμάτος μητροπολίτης Γεννά-
 διος ἐπεχείρησε τὸ ταξιδίδιον ἐκεῖνο στη-
 ριζόμενος ἐπὶ τῆς ἐξαιρετικῆς εὐμενείας,
 ἐφ' ἣν δικαίως ἐκαυχᾶτο καὶ
 καυχᾶται ὡς προερχομένης

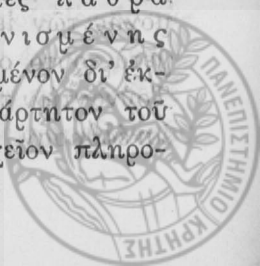
ἐκ τοῦ ὑψηλοτάτου οἰκουμενικοῦ θρόνου τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἥς ἀπῆλανε προσωπικῶς παρ' αὐτοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου! Ἡ ἀπάντησις αὕτη ἦτο σοφιστικὴ, δὲν παρέλειπε δ' ἐν τέλει διὰ περιστροφῶν νὰ διατυπώσῃ ἡ Ρωμουνινὴ Σύνοδος τοὺς ρωμουνικοὺς πόθους περὶ εἰσαγωγῆς τῆς Ρωμουνικῆς εἰς τὰς κουτσοβλαχικὰς ἐκκλησίας. «Ταῦτοχρόνως ὅμως, δὲν δυνάμεθα ν' ἀποκρύψωμεν, ἔγραφεν ἡ Ρωμουνικὴ Σύνοδος ἐν τῇ πρὸς τὸν Οἰκ. Πατριάρχην ἀπάντησει αὐτῆς, ὅτι τὸ τελευταῖον ταξείδιον αὐτοῦ (τοῦ πρώην πριμάτου) ἐτελέσθη ἐν μέσῳ περιστάσεων τινων ἀνεξαρτήτων τῆς ἡμετέρας θελήσεως προελθουσῶν εἰς τινὰς ἐπαρχίας τοῦ Ὁθωμανικοῦ κράτους ἐκ τοῦ διακαοῦς πόθου τῆς ρωμουνικῆς γλώσσης ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ἐπιθυμούντων νὰ προσεύχωνται ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν τόποις πρὸς τὸν Θεὸν ἐν τῇ μητρικῇ αὐτῶν γλώσσῃ, ὡς εἶνε παραδεδομένον εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν τῆς

ἀνατολῆς. Τῆς ἐπιθυμίας ταύτης πραγ-
ματοποιουμένης, εὐχερῶς ἡ εἰρήνη καὶ
ὁμόνοια θὰ ἐδραιωθῶσιν ἐν λαῷ εἰθισμένῳ
νὰ ζῇ ἡνωμένος μετὰ τῆς ἀγίας μεγάλης
Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατο-
λῆς, συμφώνως τῷ πνεύματι τῆς Ὑμετ.
Παναγιότητος».

Εἰς τὰς παραδοξολογίας ταύτας τῆς
Ρωμουνικῆς Συνόδου ἔσπευσε ν' ἀπαν-
τήσῃ ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἀναι-
ρῶν συλλογισμοὺς οὐδαμοῦ στηριζομέ-
νους καὶ καταδεικνύων ὅτι οὐδεὶς ἐν τῷ
ὄθωμαν. κράτει ἐννοεῖ τὴν Ρωμουνικὴν
γλῶσσαν, ἢ ἡξίωσε τὴν εἰσαγωγὴν αὐ-
τῆς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, περὶ τοῦ ὁποίου
ἀρμόδιον νὰ σκεφθῇ καὶ ἀποφασίση εἶνε
μόνον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.
Ἠξίωσε δὲ νὰ μὴ ἐπαναληφθῇ γεγονὸς
παρόμοιον πρὸς τὸ τῆς περιουσίας τοῦ
πρώην Οὐγγροβλαχίας, ἐπὶ ἀπειλῇ ἔφαρ-
μογῆς τῶν ἱερῶν Κανόνων. Ἀλλὰ καὶ
μετὰ τοῦτο οἱ Ρωμοῦνοι δὲν ἠσύχασαν.
Τούναντίον τὰ ὄργανα τῆς προπαγάνδας
ἐσκέφθησαν νὰ ιδρύσωσι περισυναγω-

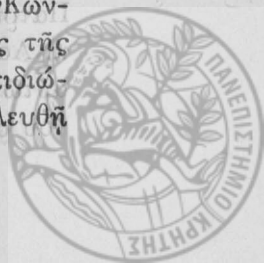

γὴν τινα ἐν Μοναστηρίῳ, τῷ κέντρῳ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν, ἵνα δημιουργήσωσι δῆθεν ἀφορμὴν σχίσματος, τὸ ὁποῖον ἐνδομύχως οὐδόλως ὡς ἀσύμφορον αὐτοῖς ἐπιθυμοῦσι, καὶ προβάλωσι τρόπον τινα τῷ Πατριάρχῃ τὸ φᾶσμα τῆς ἀπειλῆς ταύτης. Ἐδελέασαν ὅθεν διὰ χρημάτων δύο ὀρθοδόξους Κουτσοβλάχους ἱερεῖς, οἵτινες στασιάσαντες κατὰ τῆς νομίμου αὐτῶν ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, τοῦ Μητροπολίτου Πελαγονείας, ἤρξαντο λειτουργοῦντες ρωμουνιστὶ, χωρὶς νὰ μνημονεύωσι τοῦ ὀνόματος τοῦ Μητροπολίτου καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ μετεβλήθησαν ἀναφανδὸν εἰς ὄργανα τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας. Πρὸς δὲ τούτοις, ἀγοράσαντες γήπεδον ἐν Βιτωλίοις ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς ἄρτι ψηφισθείσης πιστώσεως ὑπὸ τῆς Ρωμουνικῆς βουλῆς, ἤρξαντο οἰκοδομοῦντες λ α θ ρ α καὶ ἄνευ τῆς κεκανονισμένης ἀδείας κτίριον, προωρισμένον δι' ἐκκλησίαν ρωμουνικὴν ἀνεξάρτητον τοῦ Πατριαρχείου. Τὸ Πατριαρχεῖον πληρο-

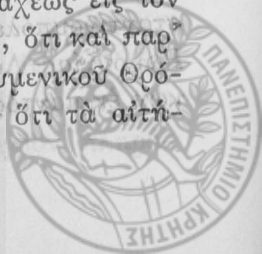

φορηθὲν τὰ συμβαίνοντα, τοὺς μὲν δύο ἐκείνους στασιαστὰς ἱερεῖς ἐν τῷ δικαίω-
ματι, ὅπερ ἐκέκτητο κατὰ τοὺς ἱεροὺς
κανόνας, καθήρεσε, διὰ δὲ τὴν οἰκοδο-
μὴν ἐκκλησίας ἄνευ τῆς γνώσεως καὶ
τῆς ἀδείας αὐτοῦ κατὰ τὰ ὀριζόμενα ἐν
τοῖς Πατριαρχικοῖς βερατίοις ἀνηνέχθη
πρὸς τὴν Πύλνν.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ προπαγανδισταὶ Ρω-
μοῦνοι, ἐφαρμόζοντες τὴν ὑπουλον καὶ
παράνομον καὶ αὐθαίρετον αὐτῶν τακτι-
κὴν, κατὰ τὴν μεσολαβήσανσαν ἐορτὴν
τῆς ἐπετείου τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Σουλ-
τάνου εἰς τὸν θρόνον διὰ τῶν δύο ἐκεί-
νων καθήρημένων ἱερέων, ἐν τῷ λά-
θρα ἀνεγειρομένῳ ἐκείνῳ κτιρίῳ, ἐν ἐκ-
κλησίᾳ ἀντικανονικῇ, μὴ πω ἐγ-
καινιασθείσῃ κατὰ τοὺς ἱεροὺς
κανόνας, ἐτέλεσαν δοξολογίαν ὑπὲρ τοῦ
Σουλτάνου. Καὶ πρὸς ἐπίμετρον τῶν ἐνερ-
γειῶν αὐτῶν ἐπήρχετο ἐπίκουρος ἐν Κων-
σταντινουπόλει αὐτὸς ὁ πρεσβευτὴς τῆς
Ρωμουνίας Λαχωβάρης, ὅστις ἐπιδιώ-
κων ἐκ παντὸς τρόπου νὰ ἐκμεταλλευθῇ

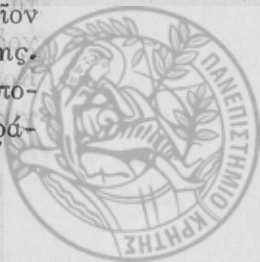

τὴν δυσμενῇ σταῖσιν ὀκτὼ ἀρχιερέων
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου συνοδικῶν
πρὸς τὸν Πατριάρχην, ἐπέδιδεν εἰς τὸν
ἐπὶ κεφαλῆς τούτων καὶ πρῶτον ἐν τῇ
τάξει ἐν τῇ Συνόδῳ Μητροπολίτην Ἐφέ-
σου Ἰωακείμ σημεῖωμα, δι' οὗ ἐζήτει,
οὐδὲν πλέον, οὐδὲν ἔλαττον, χωρισμὸν
τῶν κουτσοβλαχικῶν κοινοτήτων ἀπὸ τῶν
ἐλληνικῶν, ἀναγνώρισιν τῆς ἀνεξαρτη-
σίας αὐτῶν, εἰσαγωγὴν τῆς Ρωμουνικῆς
ἐν ταῖς ἐκκλησίαις αὐτῶν καὶ διορισμὸν
Ρωμοῦνων Ἐπισκόπων. Ὁ Λαχωδάρης
ἐνεργῶν οὕτω ἐφρόνει, ὅτι θὰ ἐκέρδιζε
χάριν τῆς ὑποθέσεως αὐτοῦ τὴν εὐμέ-
νειαν τῆς κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριάρχου ἀντιπολιτεύσεως. Ἀλλ' ἠπα-
τήθη οἰκτρῶς, διότι οἱ ἱεράρχαι ἐκεῖνοι
ἦσαν ἐπίσης Ἕλληνες καὶ ἐπίσης πιστοὶ
εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ
Θρόνου, ὅσον καὶ αὐτὸς ὁ Οἰκουμενικὸς
Πατριάρχης. Ἐδόθη δὲ ταχέως εἰς τὸν
κ. Λαχωδάρην νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι καὶ παρ'
αὐτῶν καὶ παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρό-
νου οὐδὲν εἶχε νὰ ἐλπίσῃ· ὅτι τὰ αἰτή-

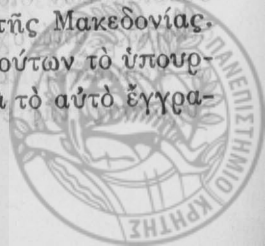

ματα αὐτοῦ ἦσαν οὐ μόνον ἄνομα, ἀλλὰ καὶ ἐντελῶς ἄδικα καὶ ἀπαράδεκτα· ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀρμόδιαι νὰ ὑποβάλωσι τοιαῦτα πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἦσαν αἱ κουτσοβλαχικαὶ κοινότητες καὶ οὐχὶ αὐτὸς, ὁ μὴ ἔχων τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα οὔτε φύσει. οὔτε θέσει, οὔτε νομίμῳ τίτλῳ· ὅτι τέλος αἱ κουτσοβλαχικαὶ κοινότητες, ἐμμένουσαι ἐν τῇ ἐλληνικῇ συνειδήσει αὐτῶν καὶ ἀναγνωρίζουσαι ὡς μόνην ἀνωτάτην αὐτῶν ἀρχὴν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, οὐδὲν οὐδέποτε παρ' αὐτοῦ ἠτήσαντο, οὐδὲν πρὸς αὐτὸν διετύπωσαν παράπονον, οὐδὲν ἠξίωσαν.

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἀπάντησις, ἥνοι ἱεράρχαι ἐκεῖνοι ἔδωσαν πρὸς τὸν Ρωμοῦνον πρεσβευτὴν, ὅστις δὲν ἐδίστασε νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν καὶ τὴν συνήθη τοῖς Ρωμοῦνοις μέθοδον, τὴν τῆς ἐξαγορᾶς τῶν συνειδήσεων διὰ χρυσίου, εἰς τὸ ὁποῖον οἰκτρῶς ἀπέτυχεν ὁ κ. Λαχωδάρης. Ἡ Ρωμουνία, ἰδοῦσα καὶ ἐν τούτῳ ἀποτυχούσας τὰς ἐνεργείας αὐτῆς, ἐστρά-

φη πλέον πρὸς τὰς Δυνάμεις καὶ ἀπε-
 φάσισεν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ ἐκβιάσῃ
 τὸν Σουλτάνον καὶ ἐπιτύχῃ δι' αὐτοῦ τὰς
 παραχωρήσεις ἐκείνας, ἃς δὲν ἠδυνήθη
 νὰ ἐπιτύχῃ παρὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
 τριάρχου. Ἐπίστευε δὲ ἡ Ρωμουνικὴ κυ-
 βέρνησις ὅτι ἐπιτυγχάνουσα ἅπαξ τὰς
 παραχωρήσεις ταύτας ἐκ μέρους τῆς
 Πύλης θὰ ἔβλεπε ταχέως ὑποχωροῦν καὶ
 τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Προέβη
 ὅθεν εἰς ἐνεργείας παρὰ ταῖς κυβερνή-
 σεσιν Αὐστρίας, Γαλλίας, Ἰταλίας καὶ
 Ἀγγλίας· ὥς ἐξάγεται δὲ ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ-
 μοῦ 137 ἐγγράφου ὑπὸ ἡμερομηνίαν 3
 Ἰανουαρίου 1905 τῆς Κυανῆς Βίβλου οἱ
 ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευταὶ τῶν
 Δυνάμεων προέβησαν εἰς ὅλως πλατωνι-
 κὰς συστάσεις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτ-
 τον πρὸς τὴν Πύλιν ὑποστηρίζοντες τὴν
 εἰσαγωγὴν τῆς Ρωμουνικῆς γλώσσης εἰς
 τὰ σχολεῖα καὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν Βλα-
 χοφώνων πληθυσμῶν τῆς Μακεδονίας.
 Κατόπιν τῶν ἐνεργειῶν τούτων τὸ ὑπουρ-
 γικὸν Συμβούλιον, κατὰ τὸ αὐτὸ ἐγγρα-

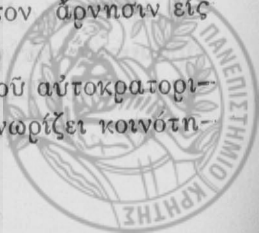
φον, ἐξέφερεν εὐνοϊκὴν γνώμην ὑπὲρ τοῦ
 ζητήματος, ἐξεδόθη δὲ μαζβατὰς πρὸς
 τὰ ἀνάκτορα, συνιστῶν νὰ γίνη δεκτὴ ἡ
 αἴτησις τῆς Ρωμουνικῆς κυβερνήσεως.
 Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος ἀναλογιζόμενος τὴν
 ἀντίστασιν τοῦ Πατριάρχου ἐβράδυνε νὰ
 παραδεχθῇ τὴν γνώμην τοῦ ὑπουργικοῦ
 συμβουλίου, ὅτε ἐπῆλθε τὸ γνωστὸν ἐπει-
 σόδιον τῶν Ἰωαννίνων, ὧν ὁ διοικητὴς
 ἀπέλυσε βία τοὺς ἐπιθεωρητὰς τῶν Ρω-
 μουνικῶν σχολείων, καὶ ἡ συνεπεία τού-
 του ἐπίδοσις τελεσιγράφου πρὸς τὴν Πύ-
 λην, ὅπερ ἐξεβίασεν ἐν ψυχολογικῇ στιγ-
 μῇ τὸν Σουλτάνον. Οὕτως ἐξεδόθη ὁ γνω-
 στὸς ἱραδὲς, δι' οὗ ὁ Σουλτάνος ἐδώρει
 τοῖς Ρωμούνοις ὅ,τι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ
 ἦν ἀδύνατον νὰ δωρήσῃ. Ἐν τῷ ἱραδὲ
 τούτῳ, κοινοποιηθέντι τῷ Οἰκουμενικῷ
 Πατριάρχῃ δι' ἐγγράφου τοῦ ἐπὶ τῶν
 Θρησκευμάτων ὑπουργοῦ Ἀβδουραχμὰν
 τῇ 10 Μαΐου ἐ. ἔ. ὠρίζετο ὅτι αὐτὸς τὸν
 ὅρον τοῦ νὰ μὴ ἐπέλθῃ προσβολὴ εἰς
 τὴν ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου ἐξάρτησιν τῶν
 Βλάχων, μὴ ἐμποδίζωνται οὗτοι εἰς τὴν

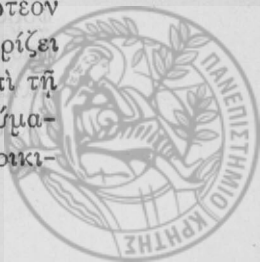
δι' ιδίων ιερέων ἐν τῇ ἐθνικῇ αὐτῶν γλώσσει λειτουργίαν, ἐπιτραπῇ δ' αὐτοῖς νὰ διορίζωσιν ἰδιαιτέρους μουχτάρas, συνωδὰ τοῖς ὑφισταμένοις νόμοις, καὶ μὴ κωλύωνται μὲν οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ ἐπόπται, οὓς θέλουσι διορίζει εἰς τὰ σχολεῖα αὐτῶν, ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος αὐτῶν, αἱ κοινότητες ὅμως ἀποτείνωνται δι' αὐτοὺς εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας, συνωδὰ τῇ τάξει, εἰς δὲ τὰς ἐκλογὰς τῶν μελῶν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου εἰσάγωνται καὶ οἱ Βλάχοι».

Διὰ τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν Τουρκικὴν φρασεολογίαν καὶ τὰ ἐν Τουρκίᾳ ἐν γένει κρατοῦντα, εἶνε ἀνάγκη νὰ προδῶμεν εἰς μακρὰν ἀνάλυσιν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἱραδὲ, ἵνα καταδειχθῇ τὸ μέγεθος τῆς αὐθαιρεσίας τῆς Πύλης καὶ ἐννοηθῇ διατὶ τὸ Οἴκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀντέταξεν ἀπόλυτον ἀρνησιν εἰς τὴν ἀποδοχὴν αὐτοῦ.

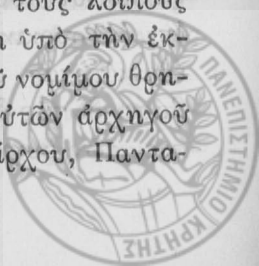
Καὶ ἐν πρώτοις διὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἱραδὲ ἡ Πύλη ἀναγνωρίζει κοινότη-

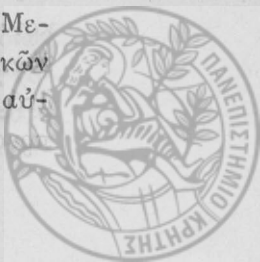
τας βλαχικὰς ἀνεξαρτήτους τῶν λοιπῶν
 ὀρθοδόξων κοινοτήτων, τὰς ὁποίας ὑπά-
 γει ἐν τούτοις ἐκκλησιαστικῶς ὑπὸ τὴν
 δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρ-
 χείου, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ ἔλθῃ εἰς φανε-
 ρὰν σύγκρουσιν πρὸς αὐτό. Ὁ ἱραδὲς ἐν
 τούτοις δὲν κατονομάζει τὰς ἀναγνωρι-
 ζόμενας ταύτας βλαχικὰς κοινότητας,
 δὲν λέγει ποῖαί εἰσιν αἱ κοινότητες αὗται
 καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τίνων αἰτήσεων νομί-
 μων ἀνεγνωρίσθησαν, καίτοι κατὰ τὸν
 ἱραδὲ ἀναγνωρίζονται «συμφώνως πρὸς
 τοὺς κειμένους νόμους». Ἀλλὰ συμφώ-
 νως πρὸς τοὺς νόμους τούτους, οὓς ἐπι-
 καλεῖται ὁ ἱραδὲς, ἵνα ἀναγνωρισθῇ συν-
 οικισμός τις ὡς ἀποτελῶν ἰδιαίτεραν κοι-
 νότητα ἐν Τουρκίᾳ, πρέπει πεντήκοντα
 τοῦλάχιστον οἰκογένειαι τῆς αὐτῆς ἐθνι-
 κότητος καὶ τοῦ αὐτοῦ θρησκευματος νὰ
 ζητήσωσι τοῦτο ἐγγράφως. Σημειωτέον
 ὅτι ὁ Τουρκικὸς νόμος δὲν ἀναγνωρίζει
 ἐθνικότητας, ἀλλὰ θρησκευματα, ἐπὶ τῇ
 βάσει δὲ τῆς διαφορᾶς τοῦ θρησκευμα-
 τος τῶν συγκροτούντων τοὺς συνοικι-

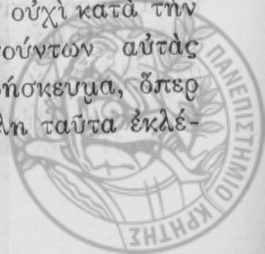
σμούς διακρίνει τὰς κοινότητας. Ἐπὶ τοῦ
 προκειμένου οὐδεμία αἴτησις ὑπεβλήθη
 εἰς τὴν Πύλιν φέρουσα τὸν ἀπαιτούμε-
 νον ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸν βλαχικῶν
 οἰκογενειῶν, ὅπως αὗται ἀναγνωρισθῶ-
 σιν εἰς κοινότητας, καὶ οὔτε ποτὲ θὰ ὑπο-
 βληθῇ, τὸ μὲν διότι οἱ Βλάχοι ἔν τε Μα-
 κεδονία καὶ Ἡπείρῳ εὐρίσκονται ἐν με-
 γάλῃ διασπορᾷ, συγκατοικοῦντες μετὰ
 τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων, τὸ δὲ διότι οἱ
 Ρωμοῦνοι εἰς ἕκαστον τῶν Βλαχικῶν
 συνοικισμῶν, μεθ' ὅλον τὸ χρυσίον ὅπερ
 διαθέτουσιν, οὐδέποτε θὰ εὕρωσι πεντή-
 κοντα ὁμοῦ οἰκογενείας ἀρνησιπάτριδας
 καὶ προθύμους ν' ἀσπασθῶσι τὰς ρωμου-
 νικὰς ιδέας. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει
 ὅτι εὐρίσκονται τοιαῦται καὶ τοσαῦται
 πῶς εἶνε δυνατόν ν' ἀναγνωρισθῶσιν εἰς
 ἰδίαν κοινότητα, ἀφ' οὗ δὲν ἔχωσι δια-
 φορὰν θρησκευματος πρὸς τοὺς λοιποὺς
 ὀρθοδόξους καὶ ὑπάγονται ὑπὸ τὴν ἐκ-
 κλησιαστικὴν ἐξουσίαν τοῦ νομίμου θρη-
 σκευτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ αὐτῶν ἀρχηγοῦ
 τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Παντα-

χοῦ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας καὶ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ αἱ κοινότητες διακρίνονται εἰς ὀρθοδόξους, ἀρμενικὰς, ἀρμενοκαθολικὰς, ἀπὸ τοῦ σχίσματος δὲ διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς σχισματικῆς Βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας ἀνεγνωρίσθησαν καὶ Βουλγαρικαὶ κοινότητες ἐν Μακεδονίᾳ. Ἡ λοιπὸν αἱ ἀναγνωριζόμεναι ἀνύπαρκτοι Βλαχικαὶ κοινότητες δὲν εἰσὶν ὀρθόδοξοι καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν ὑπάγονται ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἴκ. Πατριάρχου, ἄρα δημιουργεῖται σχίσμα, ὅπερ οὔτε πόρρωθεν ἐπιδιώκουσιν οἱ Ρωμοῦνοι ὡς ἀσύμφορον αὐτοῖς, ἢ κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τοῦ ἱραδὲ αὗται εἰσὶν ὀρθόδοξοι καὶ ὡς ὀρθόδοξοι καὶ ὡς ὑπαγόμεναι εἰς τὸ Οἴκ. Πατριαρχεῖον δὲν δύνανται γὰρ ἀποτελέσωσιν ἰδίᾳς κοινότητος. Ἐπομένως ὁ ἱραδὲς οὗτος ἀποδεικνύεται κατὰ ταῦτα ἀνακόλουθος καὶ κατὰ παράβασιν τῶν προνομίων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, τῶν Πατριαρχικῶν βερατίων καὶ αὐτῶν τῶν νόμων τῆς αὐτοκρατορίας ἐκδοθεῖς.

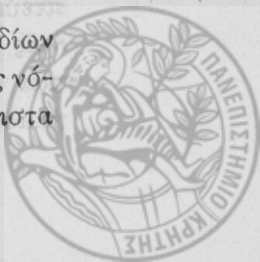

Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις κεφαλαίοις ὁ ἀναγνώριζων τὰς βλαχικὰς κοινότητας ἱραδὲς συγκρούεται καὶ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τοὺς νόμους τῆς αὐτοκρατορίας καὶ πρὸς τὰ προνόμια τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πρὸς τὴν λογικὴν αὐτήν. Κατὰ τοὺς κειμένους νόμους, λέγει ὁ ἱραδὲς, οἱ ἐν ταῖς χώραις τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους οἰκοῦντες Ὀθωμανοὶ ὑπὴκοοι Εὐλάχοι, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ μὴ Μωαμεθανοὶ, ἐκλέγουσι διὰ τὸς ἰδίας αὐτῶν κοινότητος μουχτάρας καὶ διορίζουσιν ἐν τοῖς διοικητικοῖς συμβουλίοις ἀντιπροσώπους τῶν κοινοτήτων αὐτῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὸν τουρκικὸν νόμον, τὸν ὅποιον ἐπικαλεῖται ὁ ἱραδὲς, ἐν τοῖς νομαρχιακοῖς συμβουλίοις παρακάθηνται δύο μέλη ἐξ ἐκάστης ἐθνικότητος, ἢ μᾶλλον ἐξ ἐκάστου θρησκεύματος, διότι ὁ τουρκικὸς νόμος, ὡς εἵπομεν, διακρίνει τὰς κοινότητας ἀπ' ἀλλήλων οὐχὶ κατὰ τὴν ἐθνικότητα τῶν συγκροτούντων αὐτὰς ἀτόμων, ἀλλὰ κατὰ τὸ θρήσκευμα, ὅπερ πρεσβεύουσι. Καὶ τὰ μέλη ταῦτα ἐκλέ-

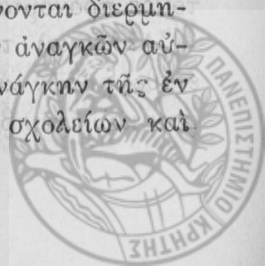

γονται διὰ ψηφοφορίας ὑπὸ τοῦ ἐπικρατοῦντος στοιχείου τῆς περιφερείας ἀνὰ τρεῖς χιλιάδας κατοίκους τὸ ὀλιγώτερον. Πῶς λοιπὸν θ' ἀντιπροσωπευθῶσιν ἐν τοῖς νομαρχιακοῖς συμβουλίοις αἱ ἀναγνωριζόμεναι βλαχικαὶ κοινότητες, ἀφ' οὗ αἱ μὲν βλαχικαὶ κοινότητες δὲν κατονομάζονται ἐν τῷ ἱραδὲ καὶ δὲν λέγει ἡμῖν ὁ ἱραδὲς ποῦ εὐρίσκονται, οὐδαμοῦ δὲ θὰ εὐρεθῶσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ 3,000 ρωμουνίζοντες Βλάχοι; Ἀλλὰ καὶ ἐν αἷς περιφερείαις ἤθελον τυχὸν εὐρεθῆ τοσοῦτοι, ἀφ' οὗ οὗτοι ἀντιπροσωπεύουσιν ὀρθοδόξους κοινότητας εἶνε δυνατόν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰ νομαρχιακὰ συμβούλια ἐπὶ ζημία τῶν ἄλλων ὀρθοδόξων κοινοτήτων; Ἐννοεῖ ἄρα ὁ ἱραδὲς ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων τὴν μίαν τῶν ἐδρῶν, ἵνα προσθέσῃ αὐτὴν εἰς τοὺς οἰονεὶ Βλάχους ἐπὶ ζημία τῶν μέχρι τοῦδε προνομίων τῶν ὀρθοδόξων;

Ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ σχολῶν καὶ ιδίων ἐπιθεωρητῶν κεῖνται ὡσαύτως ἐκτὸς νόμου καὶ ἄνευ βάσεως καὶ εἰσὶν ἀλόγιστα

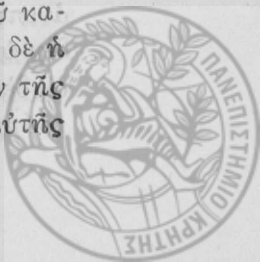

καὶ ἀκατάληπτα καὶ φανεραὶ καταπατή-
σεις καὶ παραβιάσεις τῶν προνομίων.
Διὰ τοῦ ἱραδὲ χορηγεῖται εἰς τὰς ἀναγνω-
ριζομένας φανταστικὰς βλαχικὰς κοινό-
τητας τὸ δικαίωμα τοῦ ιδρύειν ἰδίας σχο-
λὰς καὶ διατηρεῖν ἰδίους ἐπιθεωρητὰς
τῶν σχολῶν τούτων εἰς οὐδεμίαν σχέσιν
ἐρχομένους πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πα-
τριαρχεῖον, ἀφ' οὗ αἱ κοινότητες θὰ ἔξαρ-
τῶνται ἐκκλησιαστικῶς, καὶ ἀπ' εὐθείας
μετὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπουρ-
γείου τῆς Παιδείας συνεννοουμένους.
Ἀλλὰ κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Τουρκικοῦ
κράτους καὶ τὰς διατάξεις τῶν βερατίων
τῶν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως καὶ ἐντεῦθεν Πα-
τριαρχῶν καὶ τῶν μητροπολιτῶν, ὁ Πα-
τριάρχης καὶ οἱ Μητροπολῖται τοῦ Οἰ-
κουμενικοῦ Θρόνου προΐστανται τῶν
σχολείων τῶν ἀπ' αὐτῶν ἐκκλησιαστι-
κῶς ἐξαρτωμένων κοινοτήτων καὶ ἐπο-
πτεύουσιν αὐτῶν καὶ γίνονται διερμην-
εῖς πρὸς τὴν Πύλιν τῶν ἀναγκῶν αὐ-
τῶν καὶ βεβαιοῦσι τὴν ἀνάγκην τῆς ἐν
ἐκάστῳ χωρίῳ ιδρύσεως σχολείων καὶ

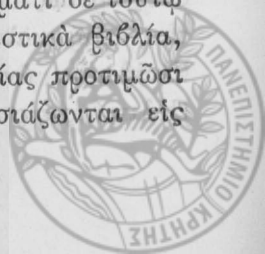

ζητοῦσι τὴν ἔκδοσιν τῆς πρὸς τοῦτο σχε-
τικῆς ἀδείας καὶ εἶνε ὑπεύθυνοι ἐνώπιον
τῆς Πύλης διὰ τὴν συμφώνως τοῖς νό-
μοις τοῦ κράτους λειτουργίαν τῶν σχο-
λείων. Πῶς ἤδη αἱ ἐκκλησιαστικῶς ὑπα-
γόμεναι εἰς τὸ Πατριαρχεῖον βλαχικαὶ
κοινότητες θ' ἀπαλλαγῶσι τῆς ἀνωτέ-
ρας ἐποπτείας τῶν νομίμων αὐτῶν θρη-
σκευτικῶν ἀρχηγῶν προκειμένου περὶ
τῶν σχολείων; Καὶ τίς νόμος στερεῖ τοῦ
προνομιακοῦ τούτου δικαιώματος τὸν Οἰ-
κουμενικὸν Πατριάρχην;

Ἀλλὰ καὶ τὸ ζήτημα τέλος τῆς Ρω-
μουνικῆς γλώσσης δὲν κεῖται ὀλιγώτε-
ρον ἐκτὸς τοῦ νόμου καὶ ἐκτὸς τῆς λο-
γικῆς. Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶνε καθαρῶς
ἐκκλησιαστικόν, ἀρμοδία δὲ νὰ ἀποφα-
σίζη εἰς παρόμοια ζητήματα εἶνε μόνον
ἡ Ἐκκλησία καὶ οὐχὶ ἡ Πολιτεία. Τὴν
ἀρχὴν δὲ ταύτην ἐσεβάσθησαν πάντες
ἀνεξαιρέτως οἱ Σουλτάνοι ἀπὸ τοῦ κα-
τακτητοῦ καὶ ἐντεῦθεν, οὐδέποτε δὲ ἡ
Ἐκκλησία ἠνέχθη τὴν ἐπέμβασιν τῆς
Πολιτείας εἰς τὰ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῆς

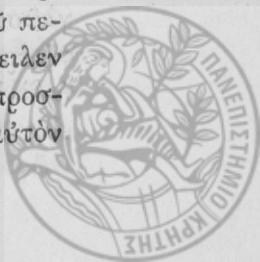

ἀπὸ καθαρᾶς ἐκκλησιαστικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἐπόψεως. Ἐὰν οἱ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν ἀρχὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὑπαγόμενοι Βλάχοι αἰσθάνωνται τὴν ἀνάγκην ν' ἀκούωσιν ἐν τοῖς ναοῖς αὐτῶν τὴν ρωμουνικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ ἐκπαιδεύωσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τῇ γλῶσσῃ ταύτῃ, δύνανται δι' ἀναφορῶν καὶ διὰ τῶν ἀρμοδίων μητροπολιτῶν νὰ ἀποταθῶσι μετὰ θάρρους πρὸς αὐτὸ καὶ μετὰ τῆς βεβαιότητος ὅτι αἱ αἰτήσεις αὐτῶν θὰ γείνωσιν ἀποδεκταί. Ἀλλὰ τοιαύτη αἴτησις οὐδέποτε μέχρι σήμερον ὑπεβλήθη εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι ἡ μητρικὴ γλῶσσα τῶν Βλάχων τῆς Μακεδονίας δὲν εἶνε ἡ ρωμουνικὴ, ἣν οὐδόλως νοοῦσιν, ἀλλ' ἰδιῶμα γλωσσικὸν ἀκατάληπτον τοῖς Ρωμοῦνοις, ὡς ἐν τοῖς προηγούμενοις λεπτομερέστερον ἀνεπτύξαμεν. Ἐν τῷ ἰδιώματι δὲ τούτῳ δὲν ὑπάρχουσιν ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, οἱ δὲ Βλάχοι τῆς Μακεδονίας προτιμῶσι τούτου ἕνεκα νὰ ἐκκλησιάζωνται εἰς

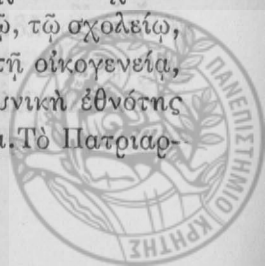

γλῶσσαν ἐλληνικὴν, ἣν ἐπίσης ὁμιλοῦσι καὶ ἐννοοῦσιν ὡς τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν. Ἐν τίνι λοιπὸν δικαιώματι ἡ Πύλην ἐπεμβαίνει δι' αὐτοκρατορικῶν ἱραδέδων εἰς ζητήματα καθαρῶς θρησκευτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ καὶ διατάσσει τὴν εἰσαγωγὴν ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς γλώσσης εἰς τὰς ἐκκλησίας τῶν Ὁρθόδοξων; Ἐν τίνι δικαιώματι ζητεῖ νὰ εἰσαγάγῃ καινὰ δαιμόνια εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπὶ τῇ βάσει ἀξιώσεων ξένης Δυναμέως, ὁμιλούσης ἐν ὀνόματι πέντε-δέκα κουτσοβλαχικῶν οἰκογενειῶν, ἀδρῶς ἐξηγορασμένων, παρὰ τὴν πείσμονα ἔμμονὴν πάντων τῶν ἄλλων Βλάχων εἰς τὴν πίστιν τῶν πατέρων αὐτῶν;

Τούτων πάντων ἔνεκα τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἡσθάνθη ἑαυτὸ ἵναγκασμένον νὰ ἀμυνθῇ ἐρρωμένως καὶ διὰ τακριρίου αὐτοῦ (21 Ἰουνίου 1905) ἡρνήθη διαρρηθὴν τὴν ἀποδοχὴν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἱραδὲ καὶ κατήγγειλεν αὐτὸν διὰ γλώσσης σθενεραῆς ὡς προσβάλλοντα εἰς τὰ οὐσιωδέστατα αὐτὸν

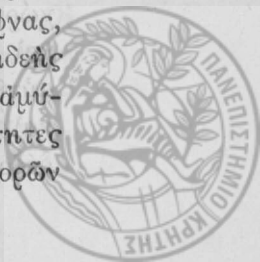

τὸν ὑπὸ τοῦ ἱραδὲ τούτου τιθέμενον ὄρον
 «τοῦ νὰ μὴ ἐπέλθῃ προσβολὴ εἰς τὴν ἀπὸ
 τοῦ Πατριαρχείου ἐξάρτησιν τῶν Βλά-
 χων». Κατέστησε γνωστὸν εἰς τὴν Πύλιν
 ὅτι τὸ περὶ χρήσεως γλώσσης ἐν τῇ σχο-
 λῇ ἰδιαίτατα δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἶνε δι-
 καίωμα τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς καὶ ὅτι
 ἡ Ἐκκλησία ἀδυνατεῖ ν' ἀποδεχθῇ ξένην
 ὑπὸ ξένων ὑποβαλλομένην ἀρχὴν διὰ
 τὴν εἰσαγωγὴν ξένης γλώσσης, χωρὶς
 νὰ διασαλεύσῃ καὶ ἀθετήσῃ πανάρχαιον
 ἐκκλησιαστικὸν καὶ σχολικὸν καθεστῶς,
 καθερωμένον ὑπὸ τῆς θρησκείας καὶ
 ἐνισχυόμενον ὑπὸ τῶν προνομιακῶν δι-
 καιωμάτων αὐτῆς· ὅτι ἀκόμη οἱ Ἕλλη-
 νόβλαχοι ἀπ' αἰώνων οὐδεμίαν ἐδέχθη-
 σαν ἢ δέχονται διάκρισιν μεταξὺ αὐτῶν
 καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ αὐτοὶ ὄντες Ἑλ-
 ληνες καὶ Ἑλληνας ἑαυτοὺς κηρύσσον-
 τες καὶ ὡς τοιοῦτοι μίαν εἶχον καὶ ἔχουσι
 γλῶσσαν ἐν τε τῷ ἱερῷ ναῷ, τῷ σχολείῳ,
 τῷ ἐμπορίῳ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ οἰκογενείᾳ,
 ἡ δὲ διαλαλουμένη Ρωμουνικὴ ἐθνότης
 εἶνε ἀνύπαρκτος ἐν Τουρκίᾳ. Τὸ Πατριαρ-

χειον ἐν τέλει τοῦ τακριρίου αὐτοῦ ἐτό-
νισε κατηγορηματικῶς πρὸς τὴν Πύλνιν
ὅτι ἀποκρούει πάντα νεωτερισμὸν «προσ-
βάλλοντα τὸ νόμιμον θρησκευτικὸν καὶ
προνομιακὸν αὐτοῦ καθεστῶς καὶ αὐτὸ
τὸ γνήσιον αἶσθημα καὶ φρόνημα τῶν
Βλάχων».

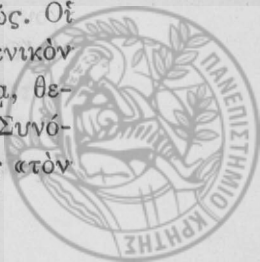
Οἱ Ρωμοῦνοι ἐπίστευσαν διὰ τοῦ ἐν
λόγῳ ἱραδὲ ὅτι ἐκέρδησαν ὀριστικῶς τὸ
κατὰ τοῦ ἐλληνισμοῦ παιγνίδιον καὶ
ἐπανηγύρισαν τὴν νίκην αὐτῶν ταύτην
καὶ τὴν διπλωματικὴν ἐπιτυχίαν. Αἱ δὲ
Ρωμουνικαὶ βουλαὶ ἔσπευσαν νὰ ψηφί-
σωσιν εὐχαριστίας πρὸς τὸν Σουλτάνον
διὰ τὴν εὐμενῇ αὐτοῦ στάσιν ἐν τῇ Ρω-
μουνικῇ ὑποθέσει. Ἄλλ' ἢ σθεναρὰ καὶ
ἐρρωμένῃ ἀντίστασις τοῦ Οἴκουμενικοῦ
Πατριαρχείου κατέρριψε ταχέως τὰ χάρ-
τινα ρωμουνικὰ τρόπαια καὶ ἀπεξήρανε
τὰς ἐκ τῆς προσφάτου νίκης δάφνας,
διότι ὁ μὲν Σουλτάνος ἴσταται περιδεὴς
πρὸ τῆς δικαίας τοῦ Πατριαρχείου ἀμύ-
νης, αἱ δὲ Κουτσοβλαχικαὶ κοινότητες
ἔσπευσαν δι' ἐπανειλημμένων ἀναφορῶν

νά διατρανώσωσι διὰ μυριοστήν φορὰν τὴν ἐμμόνην αὐτῶν εἰς τὰ πάτρια καὶ τὴν πίστιν αὐτῶν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Καὶ παριστάμεθα κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας μάρτυρες τῆς λύσεως καὶ τοῦ φρυαγμοῦ τοῦ ἐν τῇ Ρωμουνικῇ πρωτευούσῃ ὄχλου, κινουμένου καταλλήλως ὑπὸ τῆς Ρωμουνικῆς κυβερνήσεως κατὰ τοῦ αὐτόθι καὶ τῇ λοιπῇ Ρωμουνίᾳ ἑλληνικοῦ στοιχείου, καὶ ἐκστομοῦντος μυρίας ὕβρεις καὶ λοιδορίας κατὰ τοῦ γεγαροῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὅστις ἐν παλαιότεροις χρόνοις ἔθρεψεν αὐτοὺς ἐν τῇ ὀρθοδοξίᾳ καὶ διεφύλαξεν ἀπὸ τοῦ ἐξισλαμισμοῦ. Ἦλπισεν ἡ Ρωμουνικὴ κυβέρνησις ὅτι δι' ἀπειλῶν κατὰ τοῦ πολυαρίθμου ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῆς στοιχείου καὶ διὰ τῆς μεθόδου τῶν ἀντιποίνων κατ' αὐτοῦ ἤθελεν ἐκβιάσῃ εἰς ὑποχώρησιν καὶ τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν καὶ τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλλ' αἱ ἐλπίδες αὐτῆς ἀποδεικνύονται ὅσημέραι φρεῦσαι καὶ παιδαριώδεις, διότι οὐδετέρῳ τούτων δέδοται ἡ ἐξουσία τῆς ἀπεμπολήσεως

δικαιωμάτων αἰώνων, οὐδὲ ἡ δύναμις τοῦ ποιεῖν τεχνητὰς ἐθνικότητας καὶ πα-
ραχαράσσειν τὸ φρόνημα ὁλοκλήρων πλη-
θυσμῶν.

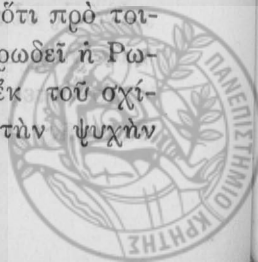
Ἐπομένως οὐδὲν ἄλλο ὑπολείπεται τοῖς Ρωμοῦνοις ἢ νὰ ζητήσωσι παρὰ τοῦ Σουλτάνου τὴν ἀναγνώρισιν ἀνεξαρτή-
του Βλαχικῆς Ρωμουνικῆς ἐκκλησίας ἀπληλλαγμένης πάσης ἐξαρτήσεως ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ Πατριαρχεῖον θέλει πράξει τὸ ἑαυτοῦ καθῆκον συμφώνως πρὸς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰ ἀπ' αἰώνων θέσμια τῆς ἐκκλησίας. Κατὰ τὰ θέσμια ταῦτα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς διδασκαλίας τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας δὲν δύνανται νὰ συν-
υπάρξωσι δύο ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ ἐν τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ, ἀλλ' οὐδὲ δύναται νὰ διαιρεθῇ ἡ μία καὶ ἀδιαίρετος ἐκκλησία ἐν τῇ αὐτῇ πολιτείᾳ ἐθνοφυλετικῶς. Οἱ κανόνες οὗτοι ἔχουσι κύρος οἰκουμενικὸν καὶ ὑποχρεωτικὸν ἐν τῇ ὀρθοδοξίᾳ, θε-
σπισθέντες ὑπὸ δύο Οἰκουμενικῶν Συνό-
δων τῆς Δ' καὶ ΣΤ' καὶ κελεύοντες αὐτὸν

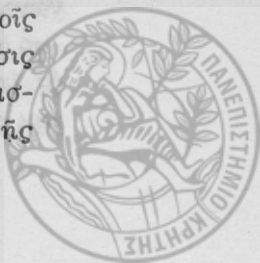
ἐκ τῶν πατέρων ἡμῶν τεθέντα κανόνα καὶ ἡμεῖς παραφυλάττομεν τὸν οὕτω διακελεύοντα, εἴ τις ἐκ βασιλικῆς ἐξουσίας ἐκαινίσθῃ ἢ αὐθις καινισθεῖν, τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἡ τάξις ἀκολουθεῖτω» (στ' Οἰκουμεν. λη' καὶ Δ', ιζ'). Συνεπῶς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καταδικάζον τὴν καινοτομίαν, ὡς ἔπραξε καὶ ἐν τῷ Βουλγαρικῷ ζητήματι, θὰ κηρύξῃ σχισματικὴν τὴν τοιαύτην ἐκκλησίαν.

Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ μὲν Ρωμουνικὴ Ἐκκλησία θ' ἀποσχισθῇ ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου, ἡ δὲ Ρωμουνικὴ προπαγάνδα θὰ ἴδῃ ἐαυτὴν τέλεον γυμνουμένην, διότι θὰ διατρέξῃ τὸν κίνδυνον ν' ἀπολέσῃ καὶ αὐτοὺς τοὺς διὰ τοσούτων θυσιῶν ἀποκτηθέντας ὀλίγους ρωμουνίζοντας ἐκ τῶν Βλάχων.

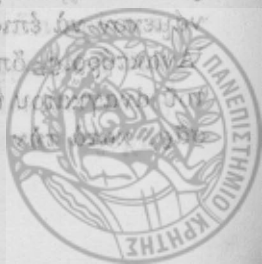
Ὅτι τοῦτο εἶνε ἀληθές, ὅτι πρὸ τοιούτου τινὸς ἐνδεχομένου ὁρρωδεῖ ἡ Ρωμουνικὴ κυβέρνησις, ὅτι ὁ ἐκ τοῦ σχίσματος φόβος κατατρώγει τὴν ψυχὴν

τῶν Ρωμούνων πολιτικῶν, ἀποδεικνύε-
ται μεταξύ τῶν ἄλλων καὶ ἐκ τῆς ἀπαν-
τήσεως, ἣν ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουρ-
γὸς τῆς Τουρκίας Τεουφίκ πασσᾶς ἔ-
δωσε πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει
πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας. Τὴν ἀπάν-
τησιν ταύτην εὐρίσκομεν ἐν τῷ ὑπ' ἀ-
ριθ. 137 ἐγγράφῳ τῆς τελευταίας Κυα-
νῆς Βίβλου περὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς
Τουρκίας (1905). «Ἡρώτησα χθὲς τὸν
ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν, γράφει,
ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγγλος πρε-
σβευτῆς, ποῦ εὐρίσκετο τὸ ζήτημα. Ἡ
Α. Ε. ἀπεκρίθη ὅτι τὸ ὑπουργικὸν Συμ-
βούλιον εἶχε συζητήσει αὐτὸ τὴν προτε-
ραίαν, ἀπέστειλε δὲ καὶ μασβατᾶν εἰς
τὰ Ἀνάκτορα, συνιστὸν, ὅπως ἡ αἴτη-
σις τῆς Ρωμουνικῆς κυβερνήσεως εἰσα-
κουσθῇ Τὸ Πατριαρχεῖον εἶνε
βέβαιον ὅτι θὰ μεταχειρισθῇ πᾶν τὸ δυ-
νάμενον νὰ ἐπιδράσῃ σοβαρῶς ἐν τοῖς
Ἀνακτόροις, ὅπως προληφθῇ ἡ ἔκδοσις
τοῦ ἀναγκαίου ἱραδὲ, ὁ δὲ Τεουφίκ πασ-
σᾶς, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς χθεσινῆς

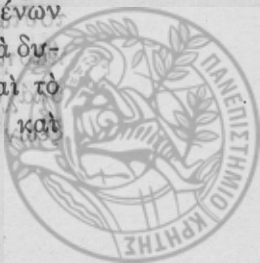
ἡμῶν συνομιλίας, εἶπεν ὅτι ἡ Ρωμου-
νικὴ κυβέρνησις θὰ πράξη καλῶς, ἀν-
οὶ Κουτσόβλαχοι ἀποδίδου-
σιν ἀξίαν εἰς τοὺς ἀφορι-
σμοὺς τῶν Πατριαρχείων, νὰ
ἐξευμενίσῃ πρῶτον τὴν Αὐτοῦ Πα-
ναγιόττητα, πρὶν ἢ ζήτησῃ
τὴν κοσμικὴν ἔγκρισιν τῆς
Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως! »

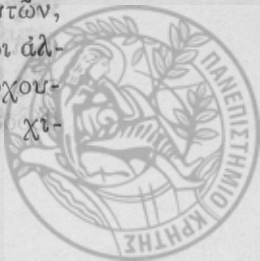
Η
ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ
ΤΟΥ
ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ
ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οἱ ἐγκύπτοντες εἰς τὸ Μακεδονικὸν
 πρόβλημα καὶ μελετῶντες τὰ κατ' αὐτὸ
 διαποροῦσι τίνος ἔνεκεν λόγου κράτος
 ὥς ἡ Ρωμανία, ἀριθμοῦν ἑκατομμύρια
 ὁμοφύλων ἐκτὸς τῶν πρὸς βορρᾶν καὶ
 ἀνατολὰς συνόρων αὐτοῦ, ὑποβάλλεται
 εἰς τοσαύτας θυσίας χάριν ὀλίγων χιλιά-
 δων φανταστικῶν ἢ ἀμφισβητουμένων
 Ρωμούνων, τοὺς ὁποίους οὐδέποτε θὰ δυ-
 νηθῇ νὰ ἐνώσῃ πολιτικῶς ὑπὸ ἓν καὶ τὸ
 αὐτὸ σκῆπτρον διὰ μέσου Σερβίας καὶ

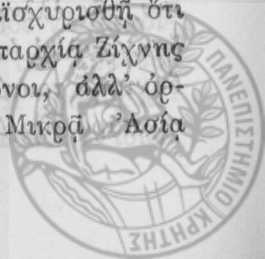

Ρουλγαρίας. Ἰδέα ἄρα πολιτικῆς καὶ ἔθνικῆς ἐνότητος δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐμπνέῃ τὴν Ρωμουνικὴν ποίησιν ἐν τῷ βλαχικῷ ζητήματι, ἀλλ' οὐδὲ κἀν λόγοι ἀπλῆς συμπαθείας πρὸς ὁμοφύλους, ὥς ἐπὶ παραδείγματι θὰ ᾔτο πᾶσα ἐνέργεια τῆς Ἑλλάδος τείνουσα νὰ βελτιώσῃ τὴν τύχην τῶν ἐν Καυκάσῳ ὑπερεκατοντακισχιλίων Ἑλλήνων. Ὡς ἀπεδείξαμεν ἐν τοῖς προηγουμένοις, ἡ ἐπὶ τῆς γλώσσης στηριζομένη συγγένεια τῶν Ρωμούνων πρὸς τοὺς Βλάχους εἶνε ὅλως διόλου ἀνεμῶλιος. Τοὺς αὐτοὺς τίτλους συγγενείας ἡδύνατο νὰ παρουσιάσῃ ἐπὶ τῶν Βλάχων καὶ ἡ Ἰταλία, καὶ ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰσπανία, διότι ἐν τῇ ἰταλικῇ γλώσσῃ καὶ ἐν τῇ γαλλικῇ καὶ ἐν τῇ ἰσπανικῇ αἱ καθημερινῆς χρήσεως λέξεις εἰσὶ παρεμφερεῖς πρὸς τὰς τῶν Βλάχων. Οὐδεμία ὅμως ἐκ τῶν δυνάμεων τούτων ἐσκέφθη μέχρι τοῦδε νὰ διεκδικήσῃ τὰς ὀλίγας χιλιάδας τῶν Κουτσοβλάχων διὰ τὸν λόγον ὅτι ἡ χρῆσις λέξεων λατινικῶν ἐν τῷ γλωσσικῷ ἰδιώ-

ματι αποδεικνύει τὴν πρὸς αὐτοὺς συγγένειαν καὶ ταυτότητα καταγωγῆς. Ἄλλως τε ἡ ἐθνικότης λαοῦ τινος εἶνε ζήτημα συνειδήσεως, ἡ δὲ γλῶσσα εἶνε πάντοτε ἐκ τῶν δευτερευόντων χαρακτηριστικῶν πρὸς προσδιορισμὸν τῆς ἐθνικότητος ταύτης. Ἐν τῇ Κάτῳ Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ ὑπάρχουσι σποραδικοὶ πληθυσμοί, ὡς οἱ τῶν Κομποβλάχων, αὐτοκαλούμενοι Greco καὶ λαλοῦντες ἰδίωμα ὁμοιάζον τὴν ἐλληνικὴν ἀσυγκρίτως πλειότερον, παρ' ὅσον ὁμοιάζει ἡ Κομποβλαχικὴ διάλεκτος τὴν Ρωμουνικὴν. Οὐδεὶς ὅμως τῶν Ἑλλήνων ἐσκέφθη νὰ διεκδικήσῃ τοὺς πληθυσμοὺς τούτους ὡς ἐλληνικοὺς, ἂν καὶ εἶνε βεβαιωμένον ὅτι οὗτοί εἰσι λείψανα τοῦ μεγάλου κομοϊστορικοῦ κράτους τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Ἰταλίᾳ, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι οἱ πληθυσμοὶ οὗτοι ἔχουσι συνείδησιν τῆς ἐλληνικῆς καταγωγῆς αὐτῶν, ὅσῃν καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι ἀλβανόφωνοι ἀλβανικῆς τοιαύτης. Ἐν Σερβίᾳ ὑπάρχουσι παρὰ τὸν Δούναβιν ἑκατοντάδες χι-

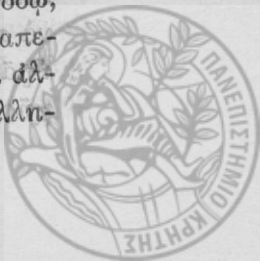

λαίδων Ρωμούνων λαλοῦντες τὴν καθα-
 ρὰν ρωμουνικὴν τοῦ Ρωμουνικοῦ βασι-
 λείου, καὶ ὅμως θέλουσι νὰ εἶνε καὶ εἶνε
 Σέρβοι, ἀσπαζόμενοι τὰ σερβικὰ ἰδεώδη
 καὶ μηδεμίαν ἔχοντες ρωμουνικὴν συν-
 εἶδῃσιν. Ὡσαύτως ἐν Ρωμουνίᾳ παρὰ τὸ
 Βουκουρέστιον καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ
 Δουναβέως ὑπάρχουσι πολυάριθμοι βουλ-
 γαρόφωνοι, οἵτινες ἐν τούτοις ἔχουσι
 Ρωμουνικὴν συνεἶδῃσιν καὶ εἶνε Ρωμοῦ-
 νοι. Τούναντίον οἱ Ρωμοῦνοι τῆς Τραν-
 συλβανίας μεθ' ὅλας τὰς καταπιέσεις τῆς
 Οὐγγρικῆς κυβερνήσεως, ὡς θὰ ἴδωμεν
 κατωτέρω, ἐξακόλουθοῦσι νὰ διατηρῶσι
 μετὰ πείσματος τὴν ἐθνικότητα αὐτῶν
 καὶ εἶνε Ρωμοῦνοι. Τίς δὲ δύναται νὰ
 δι'σχυρισθῇ ὅτι εἰσὶν Ἰσπανοὶ οἱ τὴν
 παρεφθαρμένην ἰσπανικὴν ὁμιλοῦντες
 καὶ ἐξ Ἰσπανίας ὀρμηθέντες Ἑβραῖοι τῆς
 Μακεδονίας καὶ ἰδίως τῆς Θεσσαλονί-
 κης; Τίς δύναται νὰ δι'σχυρισθῇ ὅτι
 εἰσὶ Τουρκοὶ οἱ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ζίχνης
 τῆς Μακεδονίας τουρκόφωνοι, ἀλλ' ὀρ-
 θόδοξοι Ἕλληνες; Ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ

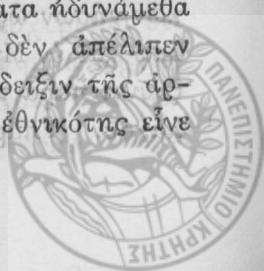

ὑπάρχουσιν ὑπὲρ τὰς 500,000 Ἑλλήνων
ὀρθοδόξων, οἵτινες ὁμιλοῦσι τὴν τουρκι-
κὴν. Ἐν Βηθυνίᾳ, ἐν τῇ ὑποδιοικήσει
τοῦ Τοκάτ καὶ ἀλλαχοῦ ὑπάρχουσιν ἀρ-
μενόφωνοι Ἕλληνες. Ἐπίσης ἐν Κιλι-
κίᾳ καὶ Συρίᾳ ὑπάρχουσι μυριάδες Ἑλ-
λήνων ὁμιλούντων τὴν ἀραβικὴν. Καὶ
ὅμως πάντες οὗτοί εἰσι Ἕλληνες καὶ
διαλαλοῦσι τὴν ἑλληνικὴν αὐτῶν συνεί-
δησιν διὰ τε τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ σχο-
λαίου, τῶν ἡθῶν, τῶν ἐθίμων καὶ τῶν
ἐθνικῶν παραδόσεων.

Τοιοῦτους δὲ παραδόξους συνδυα-
σμοὺς καὶ παραδοξοτέρας ἀντιθέσεις
γλώσσης καὶ ἐθνικότητος δύναται τις ν'
ἀριθμῆσαι πλείστους ὅσους ἐν τε Ἀνα-
τολίᾳ καὶ Εὐρώπῃ. Ὑπάρχουσι πληθυ-
σμοὶ λαλοῦντες τὴν ἑλληνικὴν, καὶ ὅμως
διατρανοῦντες μετὰ φανατισμοῦ τουρκι-
κὴν συνείδησιν πολλαχοῦ τῶν ἑλληνι-
κῶν νήσων ὥς ἐν Κρήτῃ, Κύπρῳ, Ρόδῳ,
Χίῳ καὶ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ὥς ἐν Τραπε-
ζοῦντι παρὰ τὸν Ὀφιν ποταμὸν καὶ ἀλ-
λαχοῦ. Ὑπάρχουσιν ἐν Ρωσσίᾳ Ἕλλη-
νες.

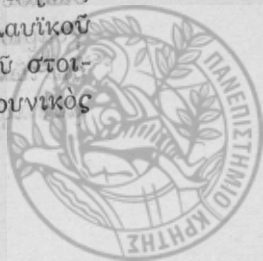

νες, ὡς ἐν Μαριανουπόλει καὶ ἀλλαχοῦ, λαλοῦντες ἀποκλειστικῶς τὴν Ρωσικὴν καὶ ὁμῶς ἔχοντες συνείδησιν τῆς ἑλληνικῆς αὐτῶν καταγωγῆς. Ὑπάρχουσι τέλος Ἀρμένιοι ὑπὲρ τὰς διακοσίας χιλιάδας, λαλοῦντες τὴν τουρκικὴν, καὶ ὁμῶς μισοῦντες ἀσπόνδως τοὺς Τούρκους. Τούναντίον οἱ ἐπὶ τῆς Ροδόπης Πομάκοι, καίτοι Βουλγαρόφωνοι, προσβεύουσι τὸν Ἰσλαμισμόν καὶ εἰσὶ φανατικώτατοι Τούρκοι. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωραίνης εἰσὶ Γερμανόφωνοι καὶ ὁμῶς ἔχουσι γαλλικὴν συνείδησιν, καίτοι γερμανικῆς καταγωγῆς. Ὀλόκληρα καντόνια τῆς Ἑλβετίας καὶ μυριάδες Βέλγων λαλοῦσι τὴν γαλλικὴν, καὶ ὁμῶς εἰσὶ Βέλγοι καὶ Ἑλβετοί, οὐδὲν τὸ κοινὸν ἔχοντες πρὸς τοὺς Γάλλους. Οἱ Οὐαλλοὶ τέλος ὁμιλοῦσι Κελτικὴν διάλεκτον καὶ ὁμῶς εἰσὶν Ἀγγλοὶ. Πλεῖστα ἄλλα παραδείγματα ἡδυνάμεθα νὰ προσκομίσωμεν, ἐὰν δὲν ἀπέλιπεν ἡμᾶς ὁ χρόνος, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀρχῆς, ἣν ἐθέσαμεν, ὅτι ἡ ἐθνικότης εἶνε

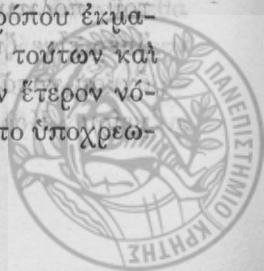
πρὸ παντὸς ζήτημα συνειδήσεως, καὶ ὅτι ἐνόσω ἡ συνειδήσις τῶν Βλάχων εἶνε ἑλληνική, οἱ περὶ καταγωγῆς λόγοι καὶ τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα παρέλκουσιν, ἂν καὶ οὗτοι ἐν τῇ κατ' ἰδίαν ἐξετάσει ἀπεδείχθησαν σαθεοί.

Οἱ διέποντες ἐπομένως τὰς πολιτικὰς τύχας τῆς Ρωμουνίας δὲν δύνανται ν' ἀγνοῶσι τὰ στοιχειώδη ταῦτα. Καὶ ἐρωτᾶται: Διατί, ἀφ' οὗ οὔτε λόγοι ἀπλῆς συμπαθείας πρὸς ὁμοφύλους — τῆς ὁμοφυλίας οὕτω ἀμφιδόλου οὔσης — δὲν δικαιολογοῦσι τὴν πολιτικὴν τῆς Ρωμουνίας ἐν τῷ Βλαχικῷ ζητήματι, διατί αὕτη μετὰ τόσης πεισμονῆς ζητεῖ ν' αὐξήσῃ τὴν ἐν Μακεδονίᾳ φυλετικὴν σύγχυσιν καὶ δὴ ἐπὶ ζημία ἔθνους, μεθ' οὗ ἔπρεπε νὰ συμπράττῃ ὥς ἐκ τῆς ἱστορίας, τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως, τοῦ λατινικοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος καὶ τῆς φύσεως τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος τοῦ Αἷμου, ὅπερ εἶνε ζήτημα πάλης τοῦ σλαβικοῦ ὄγκου κατὰ παντὸς μὴ σλαβικοῦ στοιχείου; Καὶ ταῦτα ἐν ᾧ ὁ Ρωμουνικὸς

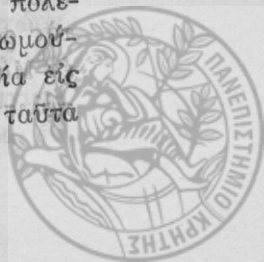

πατριωτισμός καὶ ἡ Ρωμουνικὴ ἔστω μεγαλομανία ἠδύναντο νὰ εὗρωσιν ἀλλοχοῦ στάδιον μεγάλης καὶ ἐθνικῆς δράσεως; Ἐν Τρανσυλβανίᾳ ὑπάρχουσι τρία ἑκατομμύρια Ρωμούνων, ἥτοι ὅσον τὸ ἡμῖς σχεδὸν τῶν κατοίκων τοῦ βασιλείου τῆς Ρωμουνίας, καὶ τὰ ἑκατομμύρια ταῦτα ὑφίστανται τὰς ἀπηνεῖς καταπιέσεις τῆς Οὐγγρικῆς κυβερνήσεως κατὰ τρόπον καθιστῶντα αὐτοῖς τὸν βίον ἀβίωτον. Ὁ νόμος τῶν ἐθνικοτήτων ὃ ἐπεξεργασθεὶς ὑπὸ τοῦ Δεὰκ καὶ ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Διαίτης τῷ 1868 παρεχῶρει εἰς τὰς θρησκευτικὰς, ἀστικὰς καὶ ἀγροτικὰς κοινότητας ἐν Οὐγγαρίᾳ τὸ δικαίωμα τῆς ἰδρύσεως καὶ συντηρήσεως στοιχειωδῶν διδασκαλείων (ἀλληλοδιδασκικῶν σχολείων) ἐν οἷς γλῶσσα καθωρίζετο ἡ τῶν οἰκείων ἐθνικοτήτων.

Ἄλλ' ἡ Οὐγγρικὴ κυβέρνησις ἐπιδιώκουσα τὸν ἐκ παντὸς τρόπου ἐκμαγναρισμὸν τῶν ἐθνικοτήτων τούτων καὶ δὴ τῶν Ρωμούνων ἐψηφισεν ἕτερον νόμον τῷ 1879, δι' οὗ καθίστατο ὑποχρεώ-

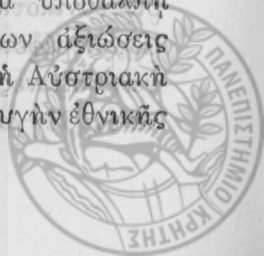

τικὴν ἢ διδασκαλίαν τῆς Μαγυαρικῆς εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα ταῦτα. Πέρυσιν τέλος εἰσήχθη νέος νόμος ὑπὸ τοῦ κ. Βερτσέβι-
 τση ὑπουργοῦ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύ-
 σεως ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Τίτσα, διὰ τοῦ
 ὁποίου τὰ μαθήματα θὰ γίνωνται τοῦ
 λοιποῦ μαγυαριστῆ (οὐγγριστῆ) ὑποχρεω-
 τικῶς εἰς ὅλα τὰ στοιχειώδη σχολεῖα ἐν
 περιπτώσει, καθ' ἣν 20 % τοῦ ἀριθμοῦ
 τῶν ἐγγεγραμμένων μαθητῶν δηλώσω-
 σιν ὡς μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν τὴν
 μαγυαρικὴν. Συγχρόνως δὲ μαθήματα
 ἱστορίας, γεωγραφίας, συνταγματικοῦ
 δικαίου κτλ. θὰ διδάσκωνται ὡς πα-
 τριωτικὰ μαθήματα εἰς ὅλα τὰ
 σχολεῖα καὶ θὰ γίνωνται μόνον εἰς μα-
 γυαρικὴν γλῶσσαν. Διὰ τοῦ νόμου τού-
 του, ὅστις περιλαμβάνει πλείστας ἄλλας
 διατάξεις καταθλιπτικὰς, ἐπιδιώκεται ὁ
 ἐντελὴς ἐκμαγυαρισμὸς τῶν ἐν Οὐγγα-
 ρίᾳ ἐθνικοτήτων καὶ ὁ δι' αὐτοῦ πόλε-
 μος στρέφεται κυρίως κατὰ τῶν Ρωμού-
 νων, οἵτινες ἔχουσι 500,000 παιδιά εἰς
 τὰ ἐν Οὐγγαρίᾳ σχολεῖα. Πῶς ὅλα ταῦτα

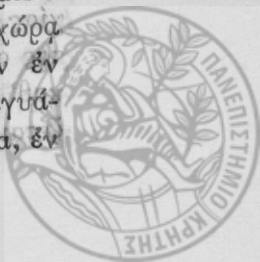

δὲν συγκινοῦσι τοὺς παρὰ τὸν Ἴστρον πολιτικοὺς, οἵτινες ἐν ᾧ ἀνεκάλυψαν ὡς λυγρεῖς τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ φανταστικούς ὁμαίμονας αὐτῶν, ἀποστρέφουσι τὰ βλέμματα ἐκ τῆς ἐγγύς τῶν συνόρων αὐτῶν Τρανσυλβανίας ;

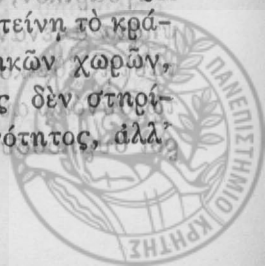
Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἐν τῷ βάθει ὅλης τῆς ἐργασίας ταύτης ὑπάρχει ἀπώτερος πολιτικὸς σκοπὸς καὶ ὅτι τὰ νήματα τῆς ρωμουνικῆς κινήσεως ἐν Μακεδονίᾳ εὐρίσκονται εἰς χεῖρας τῶν διευθυνόντων τὴν γενικὴν διεθνῇ πολιτικὴν. Ἐν ἄλλῳ κεφαλαίῳ ἀνεφέραμεν τὴν ἀποκαλυπτικὴν ὁμολογίαν τοῦ Κογκλιτσιάνου, εἰπόντος ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς ρωμουνικῆς βουλῆς ὅτι ἡ μακεδονικὴ ρωμουνικὴ πολιτικὴ ἐφευρέθη πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ ρωμουνικοῦ λαοῦ ἀπὸ τῆς περὶ τῶν ἐν Τρανσυλβανίᾳ ὑποδούλων ἀδελφῶν αὐτοῦ μερίμνης. Πρώτιστον ἄρα συμφέρον ἔχει νὰ ὑποθάλλῃ τὰς ρωμουνικὰς περὶ Βλάχων ἀξιώσεις ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἡπείρῳ ἢ Αὐστριακῇ πολιτικῇ, τὸ μὲν πρὸς ἀποφυγὴν ἐθνικῆς

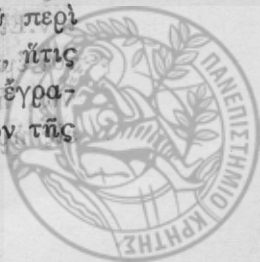
ρωμουνικῆς κινήσεως ἐν τῇ μοναρχίᾳ τῶν Ἀψβούργων καὶ δὴ ἐν Τρανσυλβανίᾳ, τὸ δὲ πρὸς ἐπαύξεισιν τῆς φυλετικῆς συγχύσεως ἐν Μακεδονίᾳ, δι' ἧς καὶ μόνῃς δύναται νὰ παρασκευασθῇ τὸ ἔδαφος πρὸς αὐστριακὴν αὐτῆς κατοχὴν. Ἀλλὰ παρὰ τοὺς γενικοὺς τούτους λόγους τοὺς ἐμπνέοντας τὴν αὐστριακὴν πολιτικὴν, ὑπάρχουσι καὶ εἰδικοὶ λόγοι ζητητέοι ἐν τῷ βάθει τῆς σημερινῆς ἐν Οὐγγαρίᾳ κινήσεως. Ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐπαναλαμβάνεται σήμερον ὑπὸ ἄλλαν μορφήν ὁ ὑπὸ τὸν μέγαν Κοσσοῦθ ἀγὼν τοῦ 1848-49 περὶ ἐντελοῦς ἀποσχίσεως ἀπὸ τῆς Ἀψβουργικῆς μοναρχίας, καὶ παρὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἐξακαλουθεῖ ὁ ἀγὼν περὶ ὑπεροχῆς καὶ ἐπικρατήσεως τῆς μαγυαρικῆς ἐθνότητος. Διότι, εἰ καὶ τὸ δεσπότην στοιχεῖον ἐν Οὐγγαρίᾳ εἶνε τὸ Μαγυαρικόν, οἱ Μαγυάροι εἶνε ἀπλῇ μειοψηφία ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἐθνικοτήτων, λαμβανομένων ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν. Καθ' ὅσον οἱ Μαγυάροι συμποσοῦνται εἰς 7 ἑκατομμύρια, ἐν

ὧ Ρωμοῦνοι (3 ἑκατομμύρια), Κροᾶται (3
 ἑκατ.), Σλοβάκοι (2 ἑκατ.), Ρουθένοι (1
 ἑκατ.), Γερμανοὶ (1 ἑκατ.) καὶ Ἰουδαῖοι
 (1 ἑκατ.) ἀποτελοῦσιν ἐν συνόλῳ 11 πε-
 ρίπου ἑκατομμύρια. Οἱ Οὐγγροὶ λοιπὸν
 πρώτιστον συμφέρον ἔχουσι νὰ διατηρῶ-
 σιν ἐστραμμένα τὰ βλέμματα τῶν ἐλευ-
 θέρων Ρωμούνων ἀλλαχοῦ, τὸ μὲν ὅπως
 ἔχωσιν ἐξησφαλισμένον ἀπὸ μέρους αὐ-
 τῶν τὸν κατὰ τῆς Ἀψβουργικῆς Μο-
 ναρχίας περὶ ἐντελοῦς χωρισμοῦ ὑπὸ
 μορφὴν πολιτικὴν ἐξακολουθοῦντα ἀγῶ-
 να, τὸ δὲ ὅπως ἄνευ πολλῶν ἀντιστά-
 σεων προβαίνωσιν εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἐκ-
 μαγυαρισμοῦ τῶν ἐν Τρανσυλβανίᾳ Ρω-
 μούνων. Ὑποστηρίζουσα ἐπομένως ἡ
 Οὐγγρικὴ πολιτικὴ τὴν Ρωμουνικὴν φι-
 λοδοξίαν ἐν Μακεδονίᾳ προάγει τὰ ἴδια
 ἑαυτῆς συμφέροντα καὶ τὰ γενικώτερα
 συμφέροντα τῆς Ἀψβουργικῆς Μοναρ-
 χίας, ἐπιδιωκούσης νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ κρά-
 τος αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν,
 καθ' ὅσον ἡ ἐξουσία αὐτῆς δὲν στηρί-
 ζεται ἐπὶ ιδέας ἐθνικῆς ἐνότητος, ἀλλ'

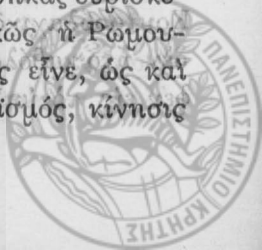

ἐπὶ τῆς φυλετικῆς συγχύσεως καὶ τῆς
 βίας. Γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι ἡ Αὐστρία, ὡς
 καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς δηλοῖ, εἶνε κράτος
 ἀνατολικὸν καὶ ἡ πολιτικὴ αὐτῆς εἶνε
 πολιτικὴ ἐπεκτάσεως ἐπὶ τῶν ἀνατολι-
 κῶν χωρῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Αὐστρία εἶνε
 ὁ ἕτερος βραχίων τοῦ παγγερμανισμοῦ
 καὶ θεωρεῖται ἐργαζομένη διὰ λογαρια-
 σμὸν αὐτοῦ, καὶ ἡ Γερμανικὴ πολιτικὴ
 εὖ νοεῖ τὴν ἐργασίαν ταύτην καὶ συνεπῶς
 συντελεῖ, ὅπως ὑποδαυλίζει τοὺς περὶ
 Βλάχων Ρωμουνικοὺς πόθους καὶ τὸν
 κατὰ τοῦ ἐλληνισμοῦ ἀγῶνα, οὐ ἄλλως
 τε ἢ ἐξόντωσις, ὡς ἐπικρατοῦντος καὶ
 ἔχοντος νομίμους ἀξιώσεις διαδοχῆς ἐπὶ
 τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἀνατολῆς, εἶνε κοι-
 νὸν πρόγραμμα. Ἐξ οὗ ἐξηγεῖται καὶ ἡ
 ὑποστήριξις τῶν Ρωμουνικῶν ἀπαιτή-
 σεων, σὺν τῇ Αὐστριακῇ, τοῦ Γερμανοῦ
 πρέσβεως ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ
 τῷ Σουλτάνῳ ἐν τῷ ζητήματι τοῦ περὶ
 Κουτσοβλαχικῶν κοινοτήτων ἱραδὲ, ἥτις
 δὲν ἦτο καθόλου πλατωνικὴ, ὡς ἔγρα-
 φεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 137 ἔγγραφον τῆς

Κυανῆς Βίβλου (1905) ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας.

Ἄλλ' ἤθελέ τις ἐρωτήσει : οἱ Ρωμῶνοι πολιτικοί, οἱ διέποντες τὰς τύχας τοῦ ἐλευθέρου Ρωμουνικοῦ Κράτους δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ γνωρίζωσι τὰ μυστήρια ταῦτα τῆς διεθνoῦς πολιτικῆς καὶ ἂν γνωρίζωσι ταῦτα ὑπὸ ποίους ὅρους καὶ ἐπὶ τίσιν ἀνταλλάγμασι δέχονται νὰ γίνωνται ὄργανα τῆς πολιτικῆς, ταύτης ; Εἰς ἱκανοποίησιν τῆς διαπορίας ταύτης πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει πρὸ παντός, ὅτι ἡ Ρωμουνικὴ δυναστεία εἶνε γερμανικὴ, καὶ ὅτι οἱ Γερμανοὶ πρίγκιπες, ὅπου δῆποτε καὶ ἂν εὐρεθῶσι, ποτὲ δὲν ἀπομονοῦσι τὸ γερμανικὸν αὐτῶν αἷμα, πολὺ δὲ μάλλον, ὅταν προΐστανται λαοῦ, οὗ τὸ ἀνθος ἀποτελεῖται ἐκ συνονθυλεύματος παντοίου καὶ παντοδαποῦ ἐθνικῶς, μὴ ἔχοντος οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον. Εἶτα δὲ ὅτι, ὑφ' ἧς συνθήκας εὕρισκεται ἐμπορικῶς καὶ πολιτικῶς ἡ Ρωμουνία, ἥς πρῶτιστος ἐχθρὸς εἶνε, ὡς καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς, ὁ Σλαβισμός, κίνησις

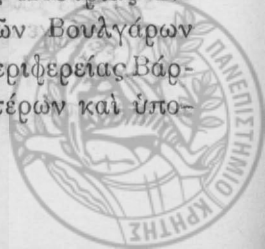
τῶν Ρωμούνων ἐν Αὐστρία θά ἦτο θανά-
σιμος. Τὴν ἀνάγκην λοιπὸν φιλοτιμίαν
ποιοῦμενοι καὶ τὴν φιλοτιμίαν ταύτην
ἐκμεταλλευόμενοι ἀρκοῦνται στρέφοντες
τὰς ἐθνικὰς αὐτῶν βλέψεις πρὸς τὴν
Μακεδονίαν. Ἡ ἐκμετάλλευσις δὲ συνί-
σταται εἰς τὰ ἐπιδιωκόμενα διὰ τῶν Κου-
τσοβλάχων ἀνταλλάγματα, ὧν ἡ κατά-
δειξις τυγχάνει καὶ τὸ σπουδαιότερον
μέρος καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ πόρισμα τῆς
παρούσης μελέτης.

Πρὸ καιροῦ γαλλόφωνός τις ἡμεπίση-
μος Ρωμουνικὴ Ἐπιθεώρησις τῶν Πα-
ρισίων ἔγραφεν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου.
«Ὁ Βασιλεὺς Κάρολος δὲν ἐλπίζει ποσῶς
νὰ ποιήσῃται προπαγανδικὰς καὶ πολι-
τικὰς κατακτήσεις ἐν Μακεδονίᾳ, ὅσαδή-
ποτε καὶ ἂν δαπανήσῃ ἐπὶ τούτῳ· θέλει
ὅμως τυπικῶς νὰ ἔχῃ τίτλον τινὰ ἐπὶ τῆς
χώρας ταύτης, ὥστε ἐν ἣ περιπτώσει ἡ
Βουλγαρία προέβαινεν εἰς στρατιωτικὴν
τινα ἐνέργειαν ἐν Μακεδονίᾳ, ἡ Ρω-
μουνία ἐπωφελομένη τῆς
περιστάσεως κανονίσῃ τὴν

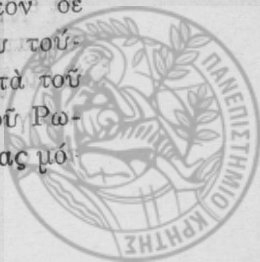

ὁ ροθετικὴν αὐτῆς γραμμὴν, περικόπτουσα ἐκ τῆς ἡγεμονίας μικρόν τι ἐκ τοῦ τετραγώνου τῆς Βάρνης». Ἐδίδε δὲ ἡ ἀνακοίνωσις αὕτη σαφῶς νὰ νοηθῇ, ὅτι ὥς πρὸς τοῦτο ἡ Ρωμουνία εἶχεν ἐξασφαλίση τὴν συναίνεσιν τῆς μᾶλλον ἐνδιαφερομένης Δυνάμεως ἐν τοῖς πράγμασι τῆς Ἀνατολῆς, ἥτοι τῆς Αὐστρίας.

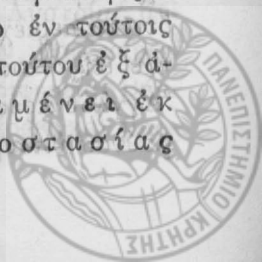
Ἐπὶ τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης στηριζόμενος ὁ ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν πραγμάτων ἀνταποκριτὴς τῶν «Καιρῶν» τοῦ Λονδίνου κ. Μπάουτσερ ἐν τῷ περὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος βιβλίῳ τοῦ Βιλ-
 λάρι, ἀναπτύσσει τὴν γνώμην ὅτι ἡ Ρωμουνία, καίτοι πεπεισμένη περὶ τοῦ ἀδυνατοῦ τῆς ἀποσπάσεως τῶν Κουτσοβλάχων ἐκ τῆς ἐλληνικῆς ιδέας, δαπανᾷ ὁμῶς καὶ προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ τίτλους ἐπὶ τῆς Μακεδονίας, ἵνα ἡμέραν τινὰ βοηθουμένη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας ἀνταλλάξῃ αὐτοὺς μετὰ τῶν Βουλγάρων πρὸς τεμάχιόν τι ἐκ τῆς περιφερείας Βάρνης. Ἀλλὰ περὶ τῶν ἀπωτέρων καὶ ὑπο-

κρυπτομένων σκοπῶν τῆς Ρωμουνικῆς πολιτικῆς ἐν Μακεδονίᾳ δυνάμεθα καὶ ἄλλας ἀποδείξεις εὐτυχῶς ἐπισημοῦς νὰ προσαγάγωμεν. Ἐν ἔτει 1903 ἡ κατὰ τοῦ Ὑπουργείου Στούρτζα κίνησις ἐν Ρωμουνίᾳ εἶχε φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον, ἐνεκεν ἐπιθέσεων τῆς ἀντιπολιτεύσεως, κατηγορούσης τὸ Ὑπουργεῖον ὡς ἀμελοῦν τὰ συμφέροντα τῆς Ρωμουνίας ἐν Μακεδονίᾳ. Ὁ δὲ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς Ρωμουνίας ἐν συνομιλίᾳ μετὰ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀγγλου πρεσβευτοῦ, λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τούτου, ἐξέθετε τὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου σκέψεις αὐτοῦ, τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν πόρισμα ἀνεκοίνου. ὁ Ἀγγλος πρεσβευτὴς τῷ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργῷ τῆς Ἀγγλίας, δι' ἐγγράφου αὐτοῦ τῇ 13 Ἰανουαρίου 1903, ὅπερ φέρεται κατακεχωρημένον ἐν τῇ σχετικῇ Κυανῇ Βίβλῳ. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου τούτου εἶνε σπουδαῖον, διότι ἡ μετὰ τοῦ Ἀγγλου πρεσβευτοῦ συνομιλία τοῦ Ρωμούνου ὑπουργοῦ προηγήθη ἡμέρας μὲ-

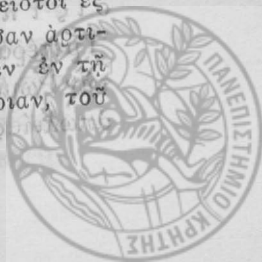

νον τινὰς τῆς πρὸς τὰς Δυνάμεις ἀπεν-
 θυνθείσης διακοινώσεως τῆς Ρωμουνι-
 κῆς Κυβερνήσεως, δι' ἧς ἡ Ρωμουνία
 παρεμβαίνουσα, ὡς ἡ Ἑλλάς, εἰς τὸ
 ζήτημα τῶν ὑπὸ συζήτησιν μεταρρυθ-
 μίσεων, ἐξήτει ὡς ἐνδιαφερομένη δῆθεν
 Δύναμις, νὰ καταλάβῃ θέσιν ἐν Μακεδο-
 νίᾳ, ἐν πλήρει ἰσότητι μετὰ τῶν ἐχόντων
 πραγματικὰ δικαιώματα ἄλλων λαῶν.
 Καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τούτοις ὁ Ἀγγλος πρε-
 σβευτῆς ἐν τῷ ἐν λόγῳ ἐγγράφῳ: «Με-
 γάλῃ στενοχωρίᾳ ἐξακολουθεῖ νὰ βασι-
 λεύῃ ἐν τοῖς κυβερνητικοῖς κύκλοις ἐν
 σχέσει πρὸς τὴν ἑκβάσιν τῶν μεταρρυθ-
 μίσεων, ἃς αἱ κυβερνήσεις Αὐστρουγ-
 γαρίας καὶ Ρωσσίας προτίθενται νὰ ἐπι-
 βάλῃσι τῷ Σουλτάνῳ ὑπὲρ τῆς κρείττο-
 νος τῶν τουρκικῶν ἐπαρχιῶν ἐν Μακεδο-
 νίᾳ διοικήσεως. Ἡ Ρωμουνία δὲν δύναται
 νὰ ἔχῃ ἀξιώσεις, ὅπως ἀκουσθῇ ἐν τῷ ζη-
 τήματι τούτῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐν τούτοις
 ἐνδιαφέρεται, καὶ ἔνεκα τούτου ἐξ ἀ-
 νάγκης τὸ πᾶν ἀναμένει ἐκ
 τῆς εὐμενοῦς προστασίας

Γερμανίας καὶ Αὐστρίας. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Κυβέρνησις μένει ἐκτεθειμένη εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῆς ἀντιπολιτευσεως, κατηγορούσης τοῦ κ. Στούρτζα καὶ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ ἀμέλειαν τῶν συμφερόντων τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Ρωμούνων. Οἱ Ρωμούνοι οὗτοι, ἡ ὥς συνήθως ἀποκαλοῦνται Κουτσόβλαχοι, ἦτοι χωλοὶ Βλάχοι*, γενικῶς λογίζονται ὑπὸ τῶν ἐν τῷ βασιλείῳ Ρωμούνων 400.000

* Ἡ κατὰ λέξιν μετάφρασις τῆς λέξεως Κουτσόβλαχος εἰς χωλὸν Βλάχον τοῦ Ἀγγλου πρέσβεως δὲν πρέπει νὰ ξενίσῃ τινά. Ἀλλαχοῦ τῆς ἀνὰ χειρὸς μελέτης ἡμῶν ἐμνημονεύσαμεν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἀλέξιος πολλοὺς τῶν αἰχμαλώτων Πατσινάκων κατῴκισεν εἰς τὰ Μογλενὰ παρὰ τὴν Πινδον καὶ ἀνέμιξε μετὰ τῶν Βλάχων. Τινὲς λοιπὸν φρονοῦσιν, ὅτι τοὺς παρεισάκτους τούτους ὁ λαὸς ὠνόμασε Κουτσόβλάχους, ἦτοι χωλοὺς Βλάχους, διότι οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν ὥς ἐκ τοῦ πολέμου δὲν ἦσαν ἀρτιμελεῖς. Ἡμεῖς ὅμως ἀπεδέχθημεν ἐν τῇ λέξει τὴν κατὰ συνεκδοχὴν ἔννοιαν τοῦ μιγάδος.

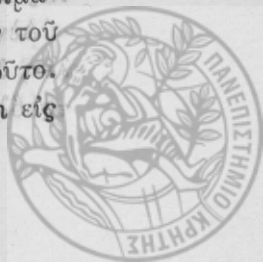

μέχρι 800,000. Ἀλλ' ἐγὼ μανθάνω
ἐκ Βουλγαρικῆς πηγῆς, ὅτι
ἀριθμοῦνται τὸ πολὺ εἰς 100
χιλ. Ἐξαιρέσει, ὡς μανθάνω, τῆς περὶ τὸ
Μοναστήριον περιφερείας, εἶνε, ὡς ἐπὶ
τὸ πολὺ, διεσπαρμένοι ἀνὰ τὴν μεσημ-
βρινὴν Μακεδονίαν καὶ ἐν ταῖς περιο-
χαῖς, ταῖς ὁμόροις εἰς τὸ βασίλειον τῆς
Ἑλλάδος. Οὐδεὶς σοβαρὸς πο-
λιτικὸς διατείνεται, ὅτι ἡ
ἐν Μακεδονίᾳ ὑπαρξίς 100,000
ἢ καὶ πλείονων Ρωμούνων δι-
δειδικαίωμα ἀξιώσεως ἐδα-
φικῆς ἐπεκτάσεως ἐν Μακε-
δονίᾳ. Ἀλλὰ τὸ γενικῶς ἐπικαλούμε-
νον πολιτικὸν σχέδιον εἶνε....! Ἀναγνώ-
ρίζουσιν οἱ ἐν Ρωμουνίᾳ, ὅτι, ἂν ἡ Ἰουλ-
γαρία ἐπιτύχη ἐπέκτασιν ἐδαφικὴν ἐν
Μακεδονίᾳ, τὸ πρῶτον μετὰ τοῦ-
το ἐγχείρημα ἔσται ἡ ἀνάκτη-
σις τῆς Δοβρούτσνης, ἥτις, ὡς ἡ
Ὑμετέρα Εὐγένεια γινώσκει, ἐδόθη εἰς
τὴν Ρωμουνίαν ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς
ἀπωλείας τῆς Βεσσαραβίας μετὰ τὸ τέ-

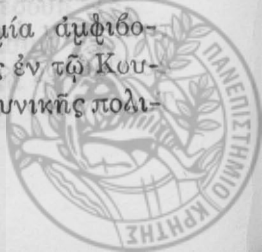
λος τοῦ ἐν ἔτει 1877 πολέμου, καὶ ἥτις περιλαμβάνει τὴν Κωνσταντῖαν, τὸν μόνον σπουδαῖον Ρωμουνικὸν λιμένα» !

Ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου προκύπτει ὅτι ἡ Ρωμουνικὴ πολιτικὴ τοὺς Κουτσοβλάχους τῆς Μακεδονίας ἔχει ἐτοιμοὺς νὰ προσφέρῃ καὶ ἐπὶ ἄλλοις ἀνταλλάγμασιν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ Δοβρουτσα, ὡς ἀναφέρει καὶ τὸ ἀνωτέρω ἀγγλικὸν ἔγγραφο, παρεχωρήθη εἰς τὴν Ρωμουνίαν ὡς ἀντιτάθμισμα τῆς ἀπωλείας τῆς Βεσσαραβίας, ἐν ᾧ τὸ φυσικὸν σύνορον μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ Ρωμουνίας ἔδει νὰ εἶνε ὁ ποταμός. Ἐν Δοβρουτση οἱ Βούλγαροι ἔχουσι τὴν ὑπεροχὴν διατηροῦσι δὲ πολυάριθμα σχολεῖα, περὶ ὧν εὐρίσκονται ἀείποτε εἰς διενέξεις μετὰ τῆς Ρωμουνικῆς κυβερνήσεως, καὶ θεωροῦσι τὸ διαμέρισμα τοῦτο ὡς ἀνήκον δικαιοματικῶς εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἥς ἡ ἀσφάλεια θὰ εἶνε πάντοτε προβληματικὴ ἄνευ ἀποκτήσεως τῶν ὀχθῶν τοῦ Δουνάβεως καὶ πρὸς τὸ μέρος τοῦτο. Τούναντίον ἡ Ρωμουνία ὑπεβλήθη εἰς

κολοσσιαίας δαπάνας πρὸς ἐκκρωμουνισμὸν καὶ ποικίλην ἐκμετάλλευσιν τῆς ἐπαρχίας ταύτης, ἐπλήξατο κολοσσιαίαν γέφυραν ἐπὶ τοῦ Δουνάδεως στοιχίσασαν περὶ τὰ 35 ἑκατομμύρια φράγκα, καὶ ἔδαπάνησε κολοσσιαῖον ἐπίσης ποσὸν πρὸς κατασκευὴν τοῦ λιμένος Κωνσταντίνης, ὅστις εἶνε ὁ μόνος λιμὴν τῆς Ρωμουνίας ἐν τῇ Μαύρῃ θαλάσῃ. Εἶνε διακαίᾳ λοιπὸν ἡ μέριμνα τῆς Ρωμουνίας περὶ διατηρήσεως τῆς Δοβρούτσας καὶ δικαιοτέροι οἱ φόβοι περὶ ἐνδεχομένης ἀπωείας αὐτῆς καὶ ἀνακτήσεως ὑπὸ τῶν Βουλγάρων. Ὡς διατρανοὶ δὲ τὸ μνημονευθὲν ἔγγραφον τοῦ "Ἀγγλοῦ πρεσβευτοῦ ἐν τῇ Κυανῇ Βίβλῳ, ἡ Ρωμουνία ἔχει μεταξὺ τῶν ἄλλων τὴν ὑστεροβουλίαν ν' ἀνταλλάξῃ ἐν δεδομένη περιστάσει τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ ἀμφιβόλους αὐτῆς τίτλους πρὸς τὴν διαρκῆ κατοχὴν τῆς Δοβρούτσας.

Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ὁ ἀληθὴς λόγος τῆς ἐν τῷ Κουτσοβλαχικῷ ζητήματι Ρωμουνικῆς πολι-

τικῆς καὶ ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς εἶνε
οὐχὶ πολιτικαὶ κατακτήσεις ἐν Μακεδο-
νία, τῇ χωριζομένῃ ἀπὸ Ρωμουνίας διὰ
Βουλγαρίας, ἀλλὰ ἡ ἀπόκτησις τίτλων
διὰ τῆς δημιουργίας τεχνητῆς Ρωμου-
νικῆς ἐθνότητος, δυναμένων ἐν καιρῷ
ν' ανταλλάγῳσιν ἐπιτυχῶς πρὸς τμήματα
ἄλλων γειτονικῶν κρατῶν, ἐφ' ὧν ἔχει
βλέψεις ἡ Ρωμουνία. Οἱ Βλάχοι λοιπὸν
πρόκειται νὰ πῶσι θύματα τῶν σήμε-
ρον ὑπὸ μορφὴν ὁμοφύλων ἐμφανιζομέ-
νων ἐκεῖθεν τοῦ Ἰστροῦ προστατῶν. Οἱ
δὲ Ρωμοῦνοι ὑπὸ μορφὴν ἀδελφικοῦ φι-
λήματος κομίζουσιν εἰς αὐτοὺς τὸ φίλη-
μα τοῦ Ἰούδα, ἐν ᾧ συγχρόνως κρατοῦ-
σιν ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς χεῖρας τὰ τριάκοντα
ἀργύρια, τοὔτέστι τὰ εὐτελῆ ανταλλάγ-
ματα, ἀνθ' ὧν ζητοῦσι νὰ πωλήσωσιν
ὁλόκληρον λαὸν ἐπὶ αἰῶνας ζήσαντα ἐν
ἐθνικῇ καὶ θρησκευτικῇ ὀρθοδοξίᾳ, ἐν τῇ
ὀρθοδοξίᾳ τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν ἐπαφίε-
ται νὰ χαρακτηρίσῃ ἀρκούντως τὴν ἄνευ
σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν ἀλή-

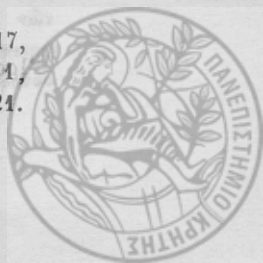

θειαν ἀναξιοπρεπῇ ταύτην διαγωγὴν τοῦ
 Ρωμουνικοῦ κράτους, οὕτως ἐργαζομέ-
 νου κατὰ ἔθνους, πολλαχῶς εὐεργετή-
 σαντος τὸν Ρωμουνικὸν λαὸν καὶ ἐργα-
 σθέντος ὑπὲρ τῆς Ρωμουνικῆς ἐθνότη-
 τος. Ἡμῖν δὲ τοῖς Ἑλλήσι προσήκει,
 ἵνα ἐργασθῶμεν πάσῃ δυνάμει, ὥπως δια-
 σώσωμεν ἀλώβητον τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν
 ἀκεραιότητα καὶ προφυλάξωμεν τοὺς ἀ-
 δελφοὺς ἡμῶν Ἑλληνοβλάχους ἀπὸ τῶν
 ὀνύχων τῶν ἐκεῖθεν τοῦ Ἰστροῦ εὐτελῶν
 πραγματευτῶν, οἱ ὅποιοι τὸ ἱερώτατον
 καὶ θειότατον τῶν ἐπὶ γῆς πραγμάτων
 τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν ὀλοκλήρου λαοῦ
 ἀγοράζουσι καὶ πωλοῦσιν αἰσχρῶς ἐν
 ἀτίμῳ ἐμπορίᾳ.

ΠΙΝΑΞ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ

- Α**
- Ἀαλῆ πασσαῖς, μέγας Βεζύρης· πολιτική αὐτοῦ
διὰ τοὺς ὑπὸ τὴν Τουρκίαν λαοὺς σ. 76
- Ἀδδαζία, ἀπόρρητον τῆς ἐν Ἀβδαζία συνεντεύ-
ξεως σ. 114.
- Ἀδέρωφ, ἔθνικὸς εὐεργέτης σ. 10, 19.
- Ἀλβανοβλαχικὸν κομιτάτον Βουκουρεστίου σ. 12
- Ἀνθιμος μητροπολίτης, ὁ πρώην Μεσημβρίας
σ. 95.
- Ἀρδανιτόβλαχοι σ. 16, 21.
- Ἀραβόφωνοι Ἕλληνες σ. 167.
- Ἀρμενόφωνοι Ἕλληνες σ. 167.
- Ἀρωμοῦνοι σ. 63.
- Β**
- Βλάχος· ἐτυμολογία τῆς λέξεως σ. 23, 43, 44.
- Βλάχοι· συνοικισμοὶ αὐτῶν σ. 9, 13, 15, 16, 17,
127, 128, 129. Πληθυσμὸς αὐτῶν σ. 11,
182. Διαίσεις αὐτῶν εἰς τάξεις σ. 18, 21.

Ἐνδυμασία καὶ ἥθη αὐτῶν σ. 23, 24, 25,
26, 45, 164, 165, 166, 167.

Βλαχικὸν λεξιλόγιον σ. 42.

Βλαχόφωνοι ἔθνικοι εὐεργέται σ. 19, 20.

Βεϊγκαδ, καθηγητῆς ἐν Δειψία· θεωρίαι αὐτοῦ
περὶ Ἀρωμούνων σ. 63.

Βεράρ, Γάλλος συγγραφεὺς σελ. 73.

Βούλγαρις Εὐγένειος σ. 28, 34.

Γ

Γεννάδιος, πριμάτος καὶ μητροπολίτης Οὐγγρ -
βλαχίας· περιοδεῖα αὐτοῦ ἐν Μακεδονίᾳ
σελ. 136, 137.

Γκίτσας, ἐπίδοξος ἡγεμὼν τῆς Ἀλβανίας σ. 12.

Γυμνάσιον Καστορίας, Σιατίστης, Μοσχοπόλεως
σελ. 31, 32.

Δόδρουπτα σελ. 182, 183, 174.

Δούμπας σελ. 19.

Ζ

Ζαλοκώστας, Ἕλλην ἔθνικὸς ποιητῆς σελ. 19.

Θ

Θεσσαλία, Βλαχικὸς πληθυσμὸς αὐτῆς σ. 15, 17.

Θούμμαν· γινώμαι αὐτοῦ περὶ Κουτσοβλάχων σ.
17.

Ἰραδές, ὁ ἀναγνωρίζων τὰς Βλαχικὰς κοινότη-
τας σελ. 145, 154, 175.

Ἰωακείμ Γ' ὁ Οἶκ. Πατριάρχης σ. 137, 139, 155,
157.

Ἰωακείμ ὁ Ἐφέσου σελ. 142, 143.

Ἰωάννινα σ. 13, 14, 117.

Κ

Κανδιμήρ σ. 30.

Κίνναμος. Βυζαντινὸς χρονογράφος περὶ Βλά-
χων 44, 45.

Κογκαλιτσιάνος γερουσιαστῆς Ρωμοῦνος σ. 69,
172.

Κοζάνη σ. 28, 128.

Κομνηνὴ Ἄννα· πληροφορία αὐτῆς περὶ Βλά-
χων σ. 43.

Κόρτιγγ σ. 65.

Κριμαϊκὸς πόλεμος· πολιτικὴ τῆς Ρωσσίας μετ'
αὐτὸν σ. 67.

Κρουμβάχερ σ. 64.

Κρυστάλλης Ἑλλήν ποιητῆς σ. 19.

Κουδαλιώτης Θεοδώρητος σ. 32.

Κωλέτης σ. 19.

Λ

Λαχωβάρης Ρωμοῦνος πρεσβευτῆς ἐν Κων]πόλει.

Ἐνέργειαι αὐτοῦ ἐν Κων]πόλει σ. 141.—

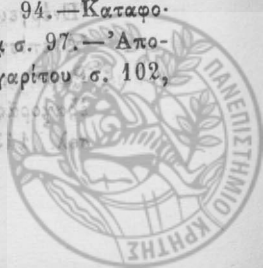
Ἀνεπίσημον ὑπόμνημα αὐτοῦ περὶ τῶν
Ρωμουρικῶν ἀξιώσεων σ. 142. Ἀπόπειρα
ἐξαγορᾶς τῶν Συνοδικῶν τοῦ Οἶκ. Θρόνου
σελ. 143.

Λεκαντᾶς Λαζαρέσκος Ρωμοῦνος προπαγανδισ-
τῆς 106, 112, 113.

M

Μαργαρίτης Ἀπόστολος ὁ κυρίως ἰδρυτῆς τῆς
Ρωμουνικῆς προπαγάνδας σ. 73.—Τὸ ἔρ-
γον αὐτοῦ 75. Πολιτικὴ αὐτοῦ σ. 76.
Σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τοῦ Μεγάλου Βεζύρου
Χαλλί Ριφαὰτ πασσᾶ σ. 77. Ἰδρυσις Ρω-
μουνικῶν σχολῶν σ. 78. Ἀνάπτυξις τῶν
θεωριῶν αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Εὐρωπαῖκου
δημοσίου σ. 79.—Σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τῶν
Λαζαριστῶν τοῦ Μοναστηρίου σ. 80.—
Ἰδρυσις Ρωμουνικοῦ Γυμνασίου ἐν Βιτω-
λίοις σ. 81.—Ὑπόμνημα τοῦ Μαργαρί-
του περὶ Βλάχων καὶ Ἀλβανῶν σ. 82.—
Πρόγραμμα αὐτοῦ πολιτικόν περὶ τοῦ μέλ-
λοντος τῶν Κουτσοβλάχων σ. 85.—Ἐπέ-
κτασις τῆς προπαγάνδας ἐν Ἡπείῳ σ.
86.—Ἐνέργειαι αὐτοῦ σ. 87.—Καταδίω-
ξις Ἑλληνοβλάχων προκρίτων σ. 89.—
Ἀνθελληνικὴ προκήρυξις πρὸς τοὺς Ἀλ-
βανοὺς σ. 90.—Ἰδρυσις Ρωμουνικῶν Ἐκ-
κλησιῶν σ. 93.—Ἀπόπειρα ἰδρύσεως Ρω-
μουνικῆς Ἐπαρχίας σ. 93, 94.—Καταφο-
ρὰ κατ' αὐτοῦ ἐν Ρωμουνίᾳ σ. 97.—Ἀπο-
τυχία τοῦ ἔργου τοῦ Μαργαρίτου σ. 102,
103.

- Μανωλάκης, βλαχόφωνος ἔθνικὸς εὐεργέτης σελ. 30.
- Μέτσοβον σ. 10, 99, 124.
- Μόμσεν· γινώμαι αὐτοῦ περὶ Κουτσοβλάχων σ. 64.
- Μπολιντσιάνη Δ. Ρωμοῦνος δημοσιογράφος σ. 71.
- Μπάουτσερ, περὶ τῶν πολιτικῶν σχεδίων τῆς Ρωμανίας σ. 178.
- Μοσχοπολίτης Γρηγόριος σ. 33. Μοσχοπολίτης Κωνσταντῖνος 33, 34.

N

- Ναπολέων ὁ Γ', σχέδια αὐτοῦ περὶ ἐκκαθολικισμού τῆς Ἀνατολῆς σ. 80.
- Νομίσματα Μακεδονίας σ. 50, 53, 54.

Ξ

- Ξενοπὸλ, Ρωμοῦνος ἱστορικός· θεωρεῖται αὐτοῦ περὶ Κουτσοβλάχων σ. 47.—Περὶ ἐκλατισμοῦ τῶν χωρῶν τοῦ Αἴμου σ. 48, 49, 51, 57, 58, 59, Περὶ τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας σελ. 60.

Π

- Παιδαγωγεῖον, Μανωλάκη σ. 30.
- Παῦλος ὁ Ἀπόστολος ἐν Μακεδονίᾳ σ. 55.
- Πολίτης σ. 45, 62.
- Πουκεδὶλ, περὶ Βλάχων σ. 42.

Ραδουλέσκος Ρωμοῦνος προπαγανδιστής σελ. 71.
Ρωμαῖοι ἄποικοι ἐν Μακεδονίᾳ σ. 54, 55.

Σ

- Σαρακατσάναῖοι σ. 21, 25, 129.
Σίνας σ. 19.
Στουρνάρας σ. 19.
Στούρτζας σ. 120, 179, 181.
Σχολὴ Κοζάνης σ. 28, Ἀθωνιάς 29, Μοσχοπό-
λεως 32, Βλαχολιβάδου 35, 36, Βενετίας 38.

Τ

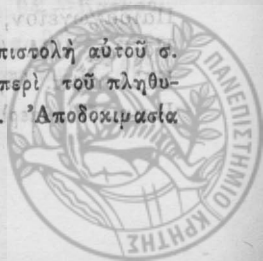
- Τάκιτος σ. 52.
Τεουφίκ πασσᾶς σ. 161.
Τοκάτ, ἄρμενόφωνοι Ἑλληνες τοῦ Τοκάτ σ. 167.
Τοσίτσας σ. 19.
Τουρκόφωνοι Ἑλληνες σ. 166, 167.
Τούλιου Ρωμοῦνος προπαγανδιστής σ. 118.
Τρανσυλβανία, Ρωμοῦνοι τῆς Τρανσυλβανίας σ.
166, 170, 171, 172, 174.
Τρύφων ὁ Μετσοβαῖος σ. 34, 35.

Φ

- Φίνλεϋ, ἱστορικὸς περὶ Κουτσοβλάχων σ. 16, 42.
Φίλιππων σ. 64.

Χ

- Χάρετ, Ρωμοῦνος πολιτευτής· ἐπιστολὴ αὐτοῦ σ.
11. Ὑπολογισμοὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ πληθυ-
σμοῦ τῶν Βλάχων σ. 12. Ἀποδοκιμασία

τῆς Ρωμουρικῆς προπαγάνδας σ. 191. —
Αἱ Ρωμουρικαὶ σχολαὶ ἐν Τουρκίᾳ κατ'
αὐτὴν σ. 104. Ἐπιστολὴ πρὸς Δεκαντᾶν
106. Ὑπόμνημα αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα
Κάρολον σ. 118. Ὁμολογίαι αὐτοῦ 119,
121, 122, 123, 124, 125. Περὶ τῶν Ρω-
μουμιζόντων τῆς Μακεδονίας καὶ Ἡπείρου
σ. 126, 127. Νέα πολιτικὴ αὐτοῦ σ. 133,
135.

Πρόλογος σ. 5—6.

Ἡ νέα πολιτικὴ τῆς Ρωμανίας ἐν Τουρκίᾳ.
Ἐκβαλλομένη ἐκ τῶν Ἑλληνιστῶν Σαρακ.

Α'. Οἱ Βλάχοι καὶ ἡ Γαλλοσύα αὐτῶν σ.
9—26.

Οἱ Κουτσόβλαχοι καὶ οἱ Ρωμουνοὶ σ. 13.
Πληθυσμὸς τῶν Βλάχων καὶ διαίτησις αὐτῶν κα-
τὰ τὰς σ. 15—22. Γλωσσικὴ ἰδιότητα τῶν Βλάχων σ. 23—26.

Β'. Ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία παρὰ τοὺς
Βλάχοις σ. 27—40.

Μέθοδοι Βλάχοι καὶ Σχολαὶ Ἑλληνικαὶ ἐν τῇ
Ρωμανίᾳ κατ' αὐτῶν κατὰ τὰς χρόνους τῆς βασι-
λείας σ. 27—32. Βλάχοι διανοούμενοι καὶ ἑλλη-
νικὴ παιδεία καὶ σοφία σ. 33—40.

Γ'. Αἱ Ρωμουρικαὶ Ἀξιιώσεις σ. 41—
Γνώμαι τῶν σοφῶν περὶ καταγωγῆς τῶν

τῆς Ῥωμανικῆς προπαγάνδας α. 191. —
 Δι' Ῥωμανικῆς ἀρχαὶ ἐν Τουρκίᾳ κατ'
 αὐτὴν α. 194. Ἐκτετατὴν πρὸς Ἀλεξανδρῶν
 196. Ὑπομνήματα αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα
 Κρόνον α. 118. Οὐρολογία αὐτοῦ 119.
 121, 122, 123, 124, 125. Περί τῶν Ῥω-
 μονιστῶν τῆς Μακεδονίας καὶ Ἡλείου
 α. 126, 127. Νέα πολιτικὴ αὐτοῦ α. 123.
 135. 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Τάκτος α. 52.

Τακτικὴ πρὸς α. 151.

Τακτικὴ πρὸς τὸν Τονκ α. 167.

Τακτικὴ πρὸς α. 16.

Τακτικὴ πρὸς τὸν Τονκ α. 167.

Τακτικὴ πρὸς τὸν Τονκ α. 118.

Τακτικὴ πρὸς τὸν Τονκ α. 118.

165, 170, 171, 172, 174.

Τακτικὴ πρὸς τὸν Τονκ α. 34, 35.

Φίλοι, ἱστορικὴ πρὸς Κωνσταντῖνον α. 16, 12.

Φίλοι α. 56.

Χάρις, Ῥωμανικὴ πρὸς τὸν Τονκ α. 118.

Χάρις, Ῥωμανικὴ πρὸς τὸν Τονκ α. 118.

Χάρις, Ῥωμανικὴ πρὸς τὸν Τονκ α. 118.

ΠΙΝΑΞ
ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος σ. 5—8.

Ἡ νέα πολιτικὴ τῆς Ρωμουνίας ἐν Τουρκίᾳ.
Ἐπιβαλλομένη εἰς τὸν Ἑλληνισμόν ἄμυνα.

Α'. Οἱ Βλάχοι καὶ ἡ Γλῶσσα αὐτῶν σ.
9—26.

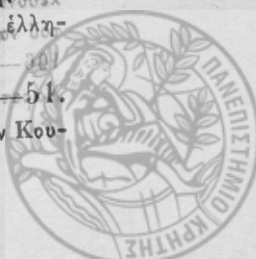
Οἱ Κουτσάβλαχοι καὶ οἱ Ρωμοῦναι σ. 9—15.
Πληθυσμὸς τῶν Βλάχων καὶ διαίρεσις αὐτῶν εἰς
τάξεις σ. 15—23. Γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν Βλάχων
σ. 23—26.

Β'. Ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία παρὰ τοῖς
Βλάχοις σ. 27—40.

Μέδιοι Βλάχοι καὶ Σχολαὶ ἑλληνικαὶ συντη-
ρούμεναι παρ' αὐτῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δου-
λείας σ. 27—32. Βλάχοι διαπρέψαντες ἐπὶ ἑλλη-
νικῇ παιδείᾳ καὶ σοφίᾳ σ. 32—40.

Γ'. Αἱ Ρωμουνικαὶ Ἀξιώσεις σ. 41—51.

Γινῶμαι τῶν σοφῶν περὶ καταγωγῆς τῶν Κου-

τσοβλάχων σ. 41—46. Θεωρίαι Ρωμουνικαὶ περὶ
τῆς ἐθνικότητος τῶν Κουτσοβλάχων σ. 46—51.

Δ'. Αἱ Μυθοπλαστίαι τῶν Ρωμούνων σ.
52—66.

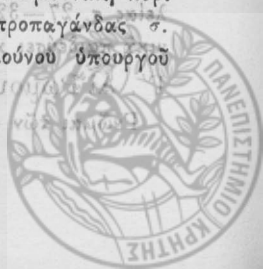
Αἱ περὶ ἐκλατινισμοῦ θεωρίαι ἐξελεγχόμεναι
ὡς ἀνακριθεῖς σ. 52—56. Ἡ Μακεδονία καὶ οἱ
Βλάχοι κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους σ. 57—
62. Οἱ Ἀρωμοῦνοι σ. 62.—66.

Ε'. Ἱστορία τῆς Ρωμουνικῆς προπα-
γάνδας σ. 67—101.

Πρώτη περίοδος τῆς προπαγάνδας σ. 67—72.
Δευτέρα περίοδος τῆς προπαγάνδας σ. 73—75.
Πρῶται ἐνέργειαι τοῦ Μαργαρίτου σ. 75—79.
Σύμπραξις μετὰ τῶν Λαζαριστῶν σ. 79—82. Δη-
μοσιογραφικαὶ ἐνέργειαι τοῦ Μαργαρίτου σ. 82—
85. Δράσις τοῦ Μαργαρίτου ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἡ-
πείρῳ σ. 85—92. Ἀπόπειρα ιδρύσεως Ρωμουνι-
κῆς Ἐξαρχίας σ. 93—96. Τὸ ἔργον τοῦ Μαργα-
ρίτου ἐν Ρωμουλίᾳ σ. 96—101.

ΣΤ'. Τὰ Ἐγγράφα σ. 102—130.

Ἀριθμὸς Ρωμουνιζόντων ἐν Ἡπείρῳ καὶ Μα-
κεδονίᾳ σ. 102—105. Ἐκθεσις Ρωμουνικῆ περὶ
τοῦ ναυαγίου τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας σ.
106—116. Ὑπόμνημα τοῦ Ρωμούνου ὑπουργοῦ
Χάρετ σ. 116—130.

Ζ'. Τελευταῖαι Ρωμουνικαὶ ἐνέργειαι σ.
131—162.

Τρίτη περίοδος τῆς Ρωμουνικῆς προπαγάνδας σ.
131—135. Περιοδεία Ρωμούνου Μητροπολίτου ἐν
Μακεδονίᾳ σ. 135—140. Ἐνέργειαι τῆς Ρωμου-
νίας ἐν Κωνσταντινουπόλει 141—145. Ὁ Σουλ-
τανικός Ἰραδὲς ὁ ἀναγνωρίζων τὰς Βλαχικὰς κοι-
νότητας σ. 155—162.

Η'. Τὸ ἀπόρρητον τῆς Ρωμουνικῆς πο-
λιτικῆς σ. 163.

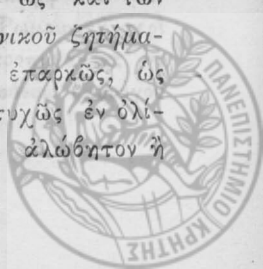
Ἀντιθέσεις γλώτσης καὶ ἐθνικότητος σ. 163—
168. Ἡ διεθνὴς πολιτικὴ ἐν τῷ Βλαχικῷ ζήτη-
ματι σ. 169—176. Σκοπὸς ἐπιδ' αὐκόμενός παρα-
τῆς Ρωμουνίας σ. 176.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΜΒΑΛΟΝΤΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΙΝ

Ὡς γνωστόν ἡ ἀνά χεῖρας μελέτη ἐδημοσιεύθη πρῶτον εἰς σειρὰν ἄρθρων ἐν τῇ «Κράτει», τὴν δημοσίευσιν δ' ἡκολούθησε σωρεία ἐπιστολῶν, δι' ὧν συνεβουλεύετο καὶ ἐζητεῖτο ἡ ἔκδοσις αὐτῆς ἐλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ χάριν ἀποτελεσματικωτέρας ἀμύνης τῶν ἐθνικῶν δικαίων.

Δαπανήσαντες οὐκ ὀλίγα διὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ Μακεδονίας συγγράμματος ἡμῶν γαλλιστὶ καὶ ἐλληνιστὶ, ὡς καὶ τῶν Ἐπιστολῶν ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος καὶ μὴ ὑποστηριχθέντες ἐπαρκῶς, ὡς συνήθως συμβαίνει, διότι δυστυχῶς ἐν ὀλίγοις παρ' ἡμῖν διατηρεῖται ἀλώβητον ἡ

ὑπάρχει ἀνεπτυγμένον τὸ αἷσθημα τοῦ κα-
λῶς νοουμένου πατριωτισμοῦ, ὠρρωδοῦμεν
νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸ αὐτὸ πείραμα. Ἐν τῷ
μεταξὺ ὅμως θιασῶται τινὲς καὶ ἐκτιμητὰν
τῆς ἡμετέρας ἐργασίας ἔσπευσαν ν' ἀπο-
στείλωσιν ἡμῖν αὐθορμήτως τὸν ὀβολὸν αὐ-
τῶν πρὸς ἔκδοσιν τοῦ ἔργου· καί τοι δὲ ἡ
εἰσφορὰ αὐτῶν ἦν ἀνεπαρκής, κατέστησεν
ἐν ἡμῖν ἐπιτακτικωτέραν τὴν φωνήν τοῦ
καθήκοντος καὶ ἀντὶ νέων θυσιῶν προέβημεν
εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν αὐτοῦ.

Τὰ ὀνόματα τῶν οὕτως συμβαλόντων
εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον διὰ τοῦ ἀνὰ χεῖρας
ἔργου ἱεροῦ καὶ ἀγίου σκοποῦ τιμῆς ἕνεκεν
καταχωρίζομεν ἐνταῦθα.

Γ. Π. ἐκ Σμύρνης φρ. χρ. 20.—

Ἵπόδουλος Ἑλλήν ἐκ Βουρ-

λα » 20.—

Π. Βασιλόπουλος ἐκ Πόρτ-Σαΐδ » 20.—

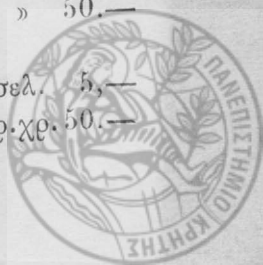
Χ. Μεντενόπουλος ἐξ Ἀσμουῦν

τῆς Κάτω Αἰγύπτου . . . » 50.—

Μ. Γ. Πατεράκης ἐκ Λονδί-

νου σελ. 5.—

Γ. Δεζίνας ἐξ Ἀλεξανδρείας φρ. χρ. 50.—

- Χ. Μαυροσκούφης ὡσαύτως φρ. χρ. 50. —
 Α. Βενιέρης ὡσαύτως . . . » 25. —
 Ἀνδρέας Σάββας ἐκ Καΐρου » 30. —
 Δύο Κουτσόβλαχοι φοιτῆται
 ἐκ Γενεύης . . . » 10. —
 Δοῦλος Ἑλλῆν ἐξ Ἀττῆς
 Σμύρνης . . . » 6.50 —
 Δ. Δάπλης ἐκ Σάμου . . . » 23. —
 Τάκης Κανδηλῶρος ἐξ Ἀθηνῶν . . . Δρ. 10. —
 Μ. Π. Κουτσόβλαχος ἐκ Θεσσαλονίκης . . . φρ. χρ. 20. —

Τὸ ἐκ τῆς πωληθεώσ τῆς παρούσης ἑλληνικῆς ἐκδόσεως εἰσπραχθισόμενον ποσὸν προσήζεται πρὸς ἐκδοσὴν τοῦ αὐτοῦ ἔργου **Γαλλιστί** χάριν ἀμύνης τῶν ἐθνικῶν δικαίων ἐν τῇ ξένῃ.

Π ρ ο σ ε χ ῶ ς

« Ἡ Μακεδονία καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς » ἀγγλιστί

Τιμὴ διὰ τὸ ἐσωτερικὸν Δραχμ. 2.50

» » » ἐξωτερικὸν φρ. χρ. 2.

» » » τὴν Ρωσσίαν ρούβλιον 1.

